

Brukerundersøkelse i verneområdene i Vega kommune sommeren 2018

Analyser gjennomført av Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet på vegne av Vega verneområdestyre

Om Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen

Oslo Economics er et analyse- og rådgivningsmiljø med ansatte som har bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Vi tilbyr innsikt og analyse basert på fagkompetanse og metodekunnskap.

Ole Jakob Sørensen er dosent i naturforvaltning ved Nord universitet. Han har gjennom relevant utdanning og akademisk forsknings- og utredningsarbeid opparbeidet seg kompetanse på norsk naturforvaltning. Han har underviser i naturforvaltningsfag ved HiNT og Nord universitet.

Om brukerundersøkelser i verneområder

Det er en nasjonal målsetning at alle nasjonalparker og større landskapsvernområder skal ha utarbeidet sin egen besøksstrategi innen 2021. I forbindelse med dette arbeidet er det ønskelig at det gjennomføres brukerundersøkelser hvor det hentes inn mer informasjon om de besøkendes bruk og holdninger til det enkelte verneområde. Oslo Economics, i samarbeid med Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet, har rammeavtale med Miljødirektoratet om utarbeidelse av brukerundersøkelser i verneområder.

Brukerundersøkelse i verneområdene i Vega kommune sommeren 2018/nummer 2019-6

© Oslo Economics, 2. mai 2019

Kontaktperson:

Jostein Skaar / Partner

jsk@osloeconomics.no, Tel. 959 33 827

Forsidebilde: Vega verneområdestyre

Innhold

Forord	5
1. Oppsummering	6
2. Om verneområdene i Vega kommune	7
3. Metode, gjennomføring og materiale	10
3.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser	10
3.2 Selvregistreringskasser i verneområdene i Vega kommune	11
3.3 Etterundersøkelsen	14
3.4 Representativitet etterundersøkelse og selvregistreringsundersøkelse	14
4. Indikatorsett for verneområdene i Vega kommune	16
5. Om brukerne – hvem er de?	17
5.1 Informasjon om kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted	17
5.2 Friluftslivserfaring og friluftslivsinteresse	20
5.3 Turfølget	22
5.4 Tidligere besøk og kjennskap til verneområdene på Vegaøyan	24
5.5 Brukernes motiv for å besøke verneområdene på Vegaøyan	25
5.6 Idealområde og purisme	26
6. Bruken av området	30
6.1 Romlig bruk	30
6.2 Besøk i verneområdene i Vega siste år	32
6.3 Tid i verneområdene og overnatting	32
6.4 Type bruk	36
6.5 Bruk av sti og terreng	38
6.6 Verneområdene på Vegaøyan som besøksmål	38
7. Informasjon og bruk av sosiale medier	40
7.1 Informasjonsinnhenting og foretrukket informasjon	40
7.2 Bruk av sosiale medier	43
8. Opplevelse av dagens tilstand i verneområdene i Vega kommune	45
8.1 Vegaøyan som verne- og villmarksområde	45
8.2 Forstyrrende opplevelser	47
9. Synspunkt på forvaltning og tilrettelegging	48
10. Sammenligning av innfallsporene/kasselokalitetene	51
11. Sammendrag og drøfting	59
12. Referanser	63
13. Vedlegg	64
13.1 Verneforskrift	64
13.2 Fritekstsvaer	64

13.3 Selvregistreringsundersøkelsen	67
13.4 Etterundersøkelsen	70

Forord

I årene frem mot 2021 skal det gjøres en nasjonal innsats for å styrke besøksforvaltningen i Norges nasjonalparker og landskapsvernområder. I dette arbeidet er det behov for å få innspill fra brukerne på hvordan de opplever naturområdet og forvaltningen av området. Det er videre et behov for å lære mer om sammensetningen på besøksgruppen; hvor kommer de fra, hva slags type naturopplevelser søker de og hvor lenge oppholder de seg i verneområdene? Dette er forsøkt besvart gjennom brukerundersøkelser.

Denne rapporten oppsummerer resultatene fra en brukerundersøkelse i verneområdene i Vega kommune i løpet av sommeren 2018. Formålet med rapporten er å få et bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av verneområdene. Funnene fra denne brukerundersøkelsen skal inngå som grunnlag for å utarbeide en besøksstrategi for verneområdene i Vega kommune.

Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet har analysert dataene fra brukerundersøkelsen. Vi vil rette en takk til Miljødirektoratet som har gitt oss muligheten til å gjennomføre dette oppdraget. Vi er svært takknemlige for det gode samarbeidet med Miljødirektoratet og verneområdeforvalter.

Rapporten er utarbeidet av Eyvind Søråa, Gjermund Lien og Ole Jakob Sørensen

Oslo, 19. Februar 2019

Gjermund Lien
Prosjektleder

1. Oppsummering

Sommeren 2018 ble det gjennomført en brukerundersøkelse i verneområdene i Vega kommune (i denne rapporten også omtalt som verneområdene på Vegaøyen). For å innhente ny og relevant kunnskap om bruken av verneområdene i Vega kommune ble det samlet inn informasjon ved hjelp av kortfattede selvregistreringskort utplassert ved populære stoppesteder i de forskjellige verneområdene.

Vega er en øy og en øykommune på Helgeland i Nordland. I 2004 ble de om lag 6500 øyene, holmene og skjærene i kommunen innlemmet i UNESCOs liste over verdensarvområder. Begrunnelsen for at Vegaøyen fikk status som verdensarvområde var områdetets særegne kulturlandskap. Det ble fremhevet at kulturlandskapet i området er et resultat av samspillet mellom menneske og natur over lang tid. Det er sju verneområder i Vega kommune. Verneområdene utgjør om lag 22 prosent av verdensarvområdet.

Som besøksmål skiller verneområdene på Vegaøyen seg fra verneområder på fastlandet ved at man i stor grad er avhengig av båttransport for å besøke dem, og verneområdenes areal består for en stor del av sjøareal. Øyene er små og spredte, slik at det med unntak av på hovedøya Vega er lite egnet å gå på lengre fotturer. Videre er kulturlandskapet, med spesielt dunværene, blant de viktigste severdighetene på Vegaøyen. Aktivitetstilbudet til turister gjenspeiler dette, ved å omfatte blant annet båttur og vandring i utværet Lånan, samt guiding med og utleie av kajakk. Like fullt er det flere muligheter for fjellturer, via ferrata, sykling og annet turfriluftsliv på hovedøya, hvor tre av verneområdene befinner seg.

Det er en stor andel av de besøkende som er på dagsturer i verneområdene, som dertil er av relativt kort varighet. Det er en relativt stor andel som overnatter på hotell/pensjonat, i rorbu og på campingplass, og en liten andel som overnatter i telt. I etterundersøkelsen er det ingen som svarte at de gikk en flerdagers sammenhengende tur med ulike overnattingssteder, mens det var vanligere å overnatte på ett sted og ta dagsturer derfra, eller ta dagsturer fra ulike utgangspunkt. Gjennomsnittsalderen blant besøkende i verneområdene på Vegaøyen er høyere enn det som er tilfelle i mange andre verneområder, og det er en tydelig aldersprofil hvor personer i aldersgruppene eldre enn 45 år dominerer. Selv om interessen for tradisjonelt turfriluftsliv er stor også blant besøkende til Vegaøyen, kan det se ut til at den er noe lavere enn i andre verneområder som er undersøkt.

Tabell 1-1: Nøkkelinformasjon om verneområdene i Vega kommune

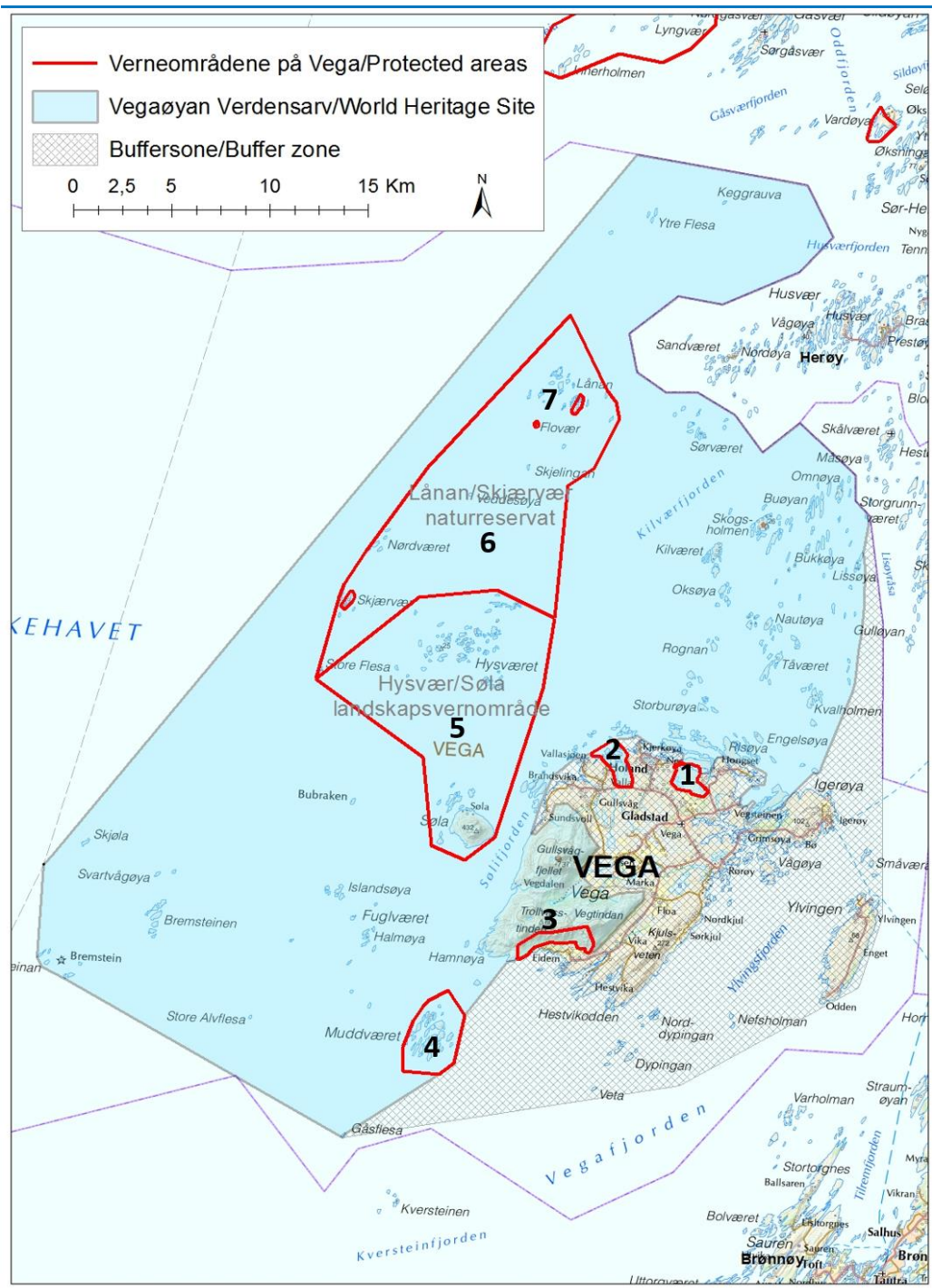
Antall respondenter: 563 i kasseundersøkelse / 67 i etterundersøkelse			
Andel nordmenn (N=556)	85 %	Antall nasjonaliteter (utenom Norge) (N=556)	15
Andel førstegangsbesøkende (N=531)	66 %	Andel lokalt bosatte* (N=556)	8 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (N=399)	3,3	Andel på flerdagstur (N=529)	27 %
Varighet flerdagstur (gj.snitt dager) (N=137)	4,0	Andel som er med på organisert tur (N=547)	17 %
Andel som går både på og utenfor sti (n=67)	49 %	Andel som går bare på sti (n=67)	37 %
Kvinneandel (n=554)	55 %	Andel som aldri går på sti (n=67)	0 %
Andel lavpurister (n=66)	78 %	Andel mellompurister (n=66)	17 %
Andel høypurister (n=66)	3 %	Gjennomsnittsalder (N=521)	53,1

*Personer som er bosatt i Vega kommune

2. Om verneområdene i Vega kommune

Vega er en øy og en øykommune på Helgeland i Nordland. Vega grenser til Brønnøy i sør, Vevelstad i øst og Alstadhaug og Herøy i sør. I 2004 ble de om lag 6500 øyene, holmene og skjærene i kommunen innlemmet i UNESCOs liste over verdensarvområder. Begrunnelsen for at Vegaøyen fikk status som verdensarvområde var området sine særegne kulturlandskap. Det ble fremhevet at kulturlandskapet i området er et resultat av samspillet mellom menneske og natur over lang tid. Av de 6500 øyene som finnes i kommunen har 80 vært bebodd (Visit Vega, 2018). Det er sju verneområder i Vega kommune. Verneområdene utgjør om lag 22 prosent av verdensarvområdet. På neste side gis det en kort beskrivelse av de ulike verneområdene.

Figur 2-1: Verneområder i Vega kommune

Kilde: Vega verneområdestyre, kart.naturbase.no

1. Kjellerhaugvatnet naturreservat

Kjellerhaugvatnet naturreservat ble vernet i 1997 for å ta vare på en sentral del av et større våtmarkskompleks med internasjonal verneverdi. Våtmarksreservatet ligger innen et åpent natur- og kulturlandskap nord-øst på øya Vega, og omfatter en rekke vann og tjern, omgitt av sump- og myrområder spredt mellom lave knauser og lynchheier. Her finnes det en betydelig hekkebestand av våtmarksfugl. Det er blitt registrert 143 fuglearter innen reservatet (Miljødirektoratet, 1997). Gapahuken som er satt opp i Kjellerhaugvatnet naturreservat er et populært turmål for fastboende og besøkende. Det er også merket en sti gjennom naturreservat, mellom Nes og Svea.

Figur 2-2: Gapahuken i Kjellerhaugvatnet naturreservat

Bilde: Jannike Wika

2. Holandsosen naturreservat

Holandsosen naturreservat ligger på nordvestsida av hovedøya Vega. Holandsosen kjennetegnes av et variert våtmarksområde med marine gruntvansområder, tidevannsareal med mudder og kvikkleire, brakkvannstjern, og småvassdrag. Området har stor verdi som hekkeområde, trekkområde og overvintringsområde og utgjør en viktig del av Vegas omfattende og verdifulle våtmarksområder. Av pattedyr er elg, rådyr og hare vanlige arter innenfor reservatet, samt oter og sel. For å ivareta verneverdiene i området er det beiting i området samt årlige brenninger av kystlyngheiene. Det er merket en sti gjennom naturreservatet, fra Holand til Viksås (Visit Vega, 2018).

3. Eidemsliene naturreservat

Eidemsliene naturreservat ligger på sørsida av Vega, under Trollvasstinden og Vegtindan. Reservatet omfatter de sørvendte liene nord for Eidem. Store deler av reservatet består av skogløse fjellsider og ur. I de nedre delene, på strandflata og i den nedre rasmarka, er det sammenhengende, men småvokst skog. Vega verneområdestyre har satt opp en gapahuk utenfor verneområdet som fungerer som et informasjonssted om naturreservatet og et rekreasjonssted for besøkende. Det går også flere fotturer som enten starter eller ender i dette området (Visit Vega, 2018).

4. Muddværet fuglefredningsområde

Muddværet er en tett samling av øyer, holmer og skjær sørvest i Vega kommune. I den vestlige delen er øyene lave og mer avslippte enn i øst. Mellom øyene er det smale og grunne sund. Muddværet fuglefredningsområde er et viktig hekkeområde for sjøfugl med blant annet flere sildemåkekolonier. På flere av de større øyene er det små ferskvannsdammer. Her hekker smålom, og en del andre ferskvannstilknyttede våtmarksarter. Muddværet har stor verdi som hekkeområde for cærfugl. Muddværet er i dag et av de største dunværene i Vegaøyen verdensarvområde, som innebærer at øya er bebodd fra 1. mai-1. juli (Visit Vega, 2018).

5. Hysvær/Søla landskapsvernområde

Hysvær/Søla landskapsvernområde ligger i Vega kommune rett vest for hovedøya Vega. Landskapsvernområdet er svært variert. Hysvær består av en rekke flate, gressbevokste øyer mens Søla med sine 432 moh. står i sterk kontrast til dette. Landskapet er i stor grad kulturpåvirket. Dette sees i form av bebyggelsen som de fleste steder fremdeles er intakt, men også på vegetasjonen som preges av beite og slått. Verneområdet er et viktig hekke-, myte- og overvintringsområde for sjøfugl (Visit Vega, 2018).

6. Lånan/Skjærvær naturreservat

Lånan er et kompleks av lave småøyer, holmer og skjær omgitt av valer og smale sund, og jordsmonnet er grunt i dette området. Flovær, Nordvær og Skjærvær er høyere øyer som i motsetning til Lånan er eksponert mot havet. Lånan/Skjærvær naturreservat er det eneste verneområdet med landstigningsforbud i hekketiden (Visit Vega, 2018).

7. Lånan/Flovær/Skjærvær fuglefredningsområde

Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde er tre avgrensede områder i Lånan/Skjærvær naturreservat. Landskapet i Lånan, Flovær og Skjærvær er kulturpåvirket. Dette sees i form av bebyggelse, men er også gjenspeilet i vegetasjonen som preges av slått. Den intakte bebyggelsen og kulturhistorien er interessant både i nasjonal og internasjonal målestokk. Lånan, Flovær og Skjærvær er tre av de største dunværene i Vegaøyen verdensarvområde, som innebærer at øyene er bebodd fra 1. mai til 1. juli (Visit Vega, 2018).

3. Metode, gjennomføring og materiale

I dette kapitlet beskrives de informasjonskilder og metoder som er benyttet for å kartlegge bruken av og holdninger til verneområdene på Vegaøyen. I hovedsak bygger denne rapporten på svar fra en todelt spørreundersøkelse som ble gjennomført sommeren og høsten 2018.

Selvregistreringsundersøkelsen, som ble gjennomført ved inngangen eller inne i de ulike verneområdene, var en undersøkelse hvor de besøkende fylte ut et skjema ved hjelp av penn og papir. Som et avslutningsspørsmål på denne undersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi en e-postadresse hvis de ønsket å delta i en oppfølgende Web-undersøkelse i november 2018.

Web-undersøkelsen hadde til hensikt å skaffe enda mer detaljert informasjon om de besøkende, deres bruk av området og preferanser knyttet til tilrettelegging. Både selvregistreringsundersøkelsen og web-undersøkelsen tok utgangspunkt i tidligere brukerundersøkelser som er gjennomført for andre verneområder. På den måten har det vært mulig å sammenligne svarene fra verneområdene på Vegaøyen med resultater fra lignende undersøkelser som er gjennomført i andre verneområder. Det har allikevel vært behov for å gjøre enkelte tilpasninger av undersøkelsen for å hensynta de forholdene og særtrekkene som finnes i og rundt Vega. Dette knytter seg i hovedsak til at mye av forflytningen innad og mellom verneområdene skjer ved hjelp av båt eller kajakk istedenfor til fots i Vega kommune. Disse tilpasningene er gjort i samråd med verneområdeforvalter.

Det er forvalter av verneområdene som har hatt hovedansvaret for å velge lokaliteter for plassering av svarkassene, samt montere svarkassene og gjøre ettersyn med dem. Verneområdeforvalter har også hatt ansvar for å samle inn og registrere svarene fra selvregistreringsundersøkelsen. Oslo Economics og dosent Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet har hatt det vitenskapelige ansvaret for behandling, analyse og presentasjon av dataene som er samlet inn fra spørreundersøkelsene.

Resultatene fra undersøkelsen er oppsummert i denne rapporten, som har til hensikt å øke kunnskapen om bruken av området samt brukernes preferanser og holdninger til verneområdene. Dette vil være viktige bidrag til videre forvaltning og arbeidet med å utvikle en besøksstrategi for verneområdene i Vega kommune.

3.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser

3.1.1 Metode for selvregistreringsundersøkelse

I 2015 ble det bestemt at alle nasjonalparker og større landskapsvernområder skal få utarbeidet sin egen besøksstrategi. Siden den gang har det derfor blitt gjennomført flere tilsvarende brukerundersøkelser som denne i andre verneområder i Norge. Metodikken som benyttes i brukerundersøkelser er således utprøvd og en kjenner godt til styrker og svakheter ved denne. Den største fordelen med selvregistreringskasser er at det er en forholdsvis ressurseffektiv metode for å samle inn data for større områder og over lengre tid (Wold & Selvaag, 2017). Svarkassene blir ved bruk av metodikken plassert ut ved de viktigste innfallsporene til verneområdene. Eksakt avstand fra parkeringsplasser og naturlige startsteder til svarkassene vil kunne variere ut fra lokale forhold. Dette fordi synlighet, underlag og pausefasiliteter ved svarkassene er forhold som spiller inn på hvor mange som deltar på undersøkelsen.

Svakheter ved denne metoden er at den tar utgangspunkt i at besøkende følger faste ferdselsmønstre og går på stiene. En risikerer dermed å utelate alle som beveger seg utenom stier og veier. En annen svakhet er bortfallsprosenten. Bortfallsprosenten sier noe om andelen av personer som passerer svarkassen uten å fylle ut skjema. I tilsvarende undersøkelser som har blitt gjennomført har bortfallsprosenten vært stor. Bortfallsprosenten er blant annet dokumentert til å være høy under en brukerundersøkelse i Fulufjellet Nasjonalpark (Romlid, Fredman, Emmelin, & Yuan, 2009). En bortfallstudie gjennomført i Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark viser at lokalt bosatte i mindre grad enn besøkende velger å fylle ut svarskjemaet (Kaxrud Wilberg, 2010). Det er også dokumentert at erfarne friluftsutøvere i større grad enn øvrig besøkgrupper velger å delta på selvregistreringsundersøkelser.

3.1.2 Utforming av selvregistreringsundersøkelsen

Totalt var det 11 spørsmål som den besøkende var bedt å fylle ut i selvregistreringsundersøkelsen. Det var trykket opp skjemaer på bokmål, engelsk og tysk. De fleste spørsmålene var utformet med avkrysnings svar, men det var også enkelte kortsvarmuligheter. Spørsmålene i denne undersøkelsen kan hovedsakelig deles i tre ulike grupper:

- En del av undersøkelsen hadde til hensikt å bli bedre kjent med de besøkende
 - Her ble det stilt spørsmål om bosted, alder, om de har besøkt området tidligere osv.
- En annen del av undersøkelsen kartla mer om turen som den enkelte respondent gjennomførte da han/hun besvarte spørreundersøkelsen
 - Her ble det stilt spørsmål om formålet med turen, varighet, gruppestørrelse, hvorvidt det er en organisert tur osv.
- Den siste delen av spørreundersøkelsen bidrar til å finne ut om de besøkende er fornøyde med tilretteleggingen slik den er i dag, samt hva de opplever som den optimale tilretteleggingen hvis de selv kunne bestemme
 - Her ble det stilt spørsmål om de er fornøyd med forvaltningen generelt og tilrettelegging for friluftslivutøvere i området.
 - Videre ble det stilt en rekke hypotetiske spørsmål om respondentens «idealområde» og om preferanser for ulike typer tilretteleggingstiltak.

Helt til slutt ble respondentene oppfordret til å oppgi mailadressen sin hvis de kunne tenke seg å delta i en oppfølgende web-undersøkelse.

3.2 Selvregistreringskasser i verneområdene i Vega kommune

I alt ble det plassert ut fem svarkasser i verneområdene i Vega kommune sommeren 2018. I tillegg til disse fem svarkassene var det mulig å fylle ut svars skjema på Gåkka mathus på Hysvær og på turistbåten mellom Nes og Lånan. I alt var det sju forskjellige svarlokaliteter ved inngangen til eller inne i de ulike verneområdene. Svarkassene var plassert ved strategiske plasser; ved naturlige stoppesteder, i nærheten av parkeringsplasser og på kaier hvor båter og kajakkpadlere kommer i land. Det var verneområdeforvalter, i samråd med Miljødirektoratet, som gjennomførte en vurdering på hvor kassene skulle plasseres ut.

Svarkassene var alle utstyrt med en frontplakat som oppfordret de passerende til å stoppe og svare på undersøkelsen (Figur 3-1). På innsiden av svarkassen var det plassert et skriv som ga informasjon om undersøkelsen. Denne informasjonen var gitt på tre ulike språk; norsk, engelsk og tysk. I svarkassen lå også svars skjemaene på tre ulike språk og nødvendig materiell for å utføre undersøkelsen. Utfylte svars skjemaer ble puttet i en tilhørende postkasse på undersiden av kassen.

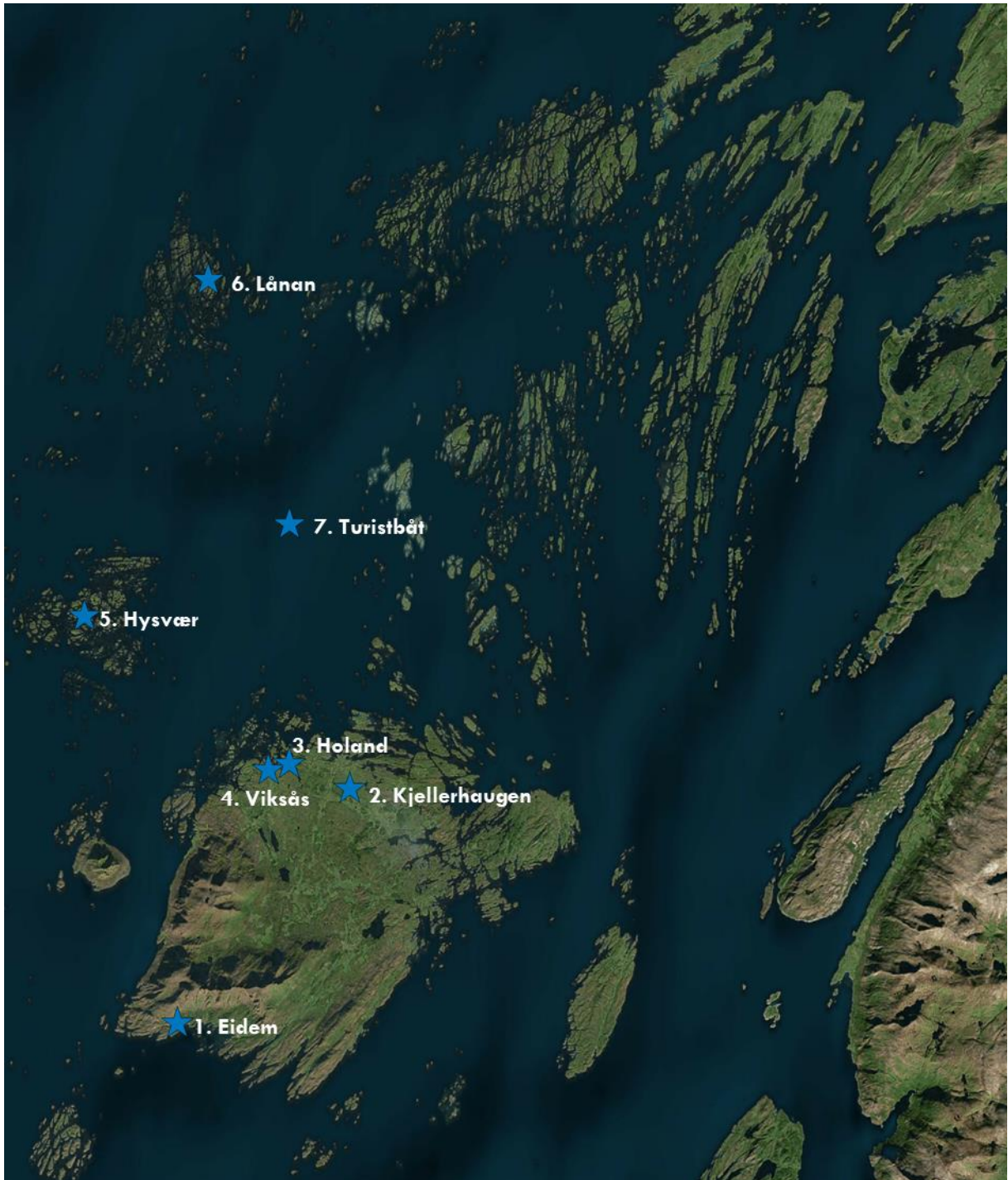
Figur 3-1: Selvregistreringskasse i Juvika i Eidemsliene naturreservat

Foto: Mottatt fra verneområdeforvalter Jannike Elise Wika

I Figur 3-2 vises det hvor det var mulig å svare på selvregistreringsundersøkelsen i løpet av sommeren 2018. De tre verneområdene som ligger på hovedøya Vega var alle betjent med minst én svarkasse hver. Det var plassert ut to svarkasser i Holandsosen; ved Holand og Viksås. For besøkende til Hysvær/Søla landskapsverneområde, Lånan/Skjærvær naturreservat og Lånan/Flovær/Skjærvær fuglefredningsområde var det mulig å svare på undersøkelsen ved svarkassen på flytebryggen på Drægern på Lånan, på Gåkka mathus på Hysvær eller på tursitbåten mellom Lånan og hovedøya Vega. Det var imidlertid ikke utplassert svarkasse i Muddværet fuglefredningsområde.

Figur 3-2: Kasselokaliteter i verneområdene i Vega kommune

Kilde: Figur av Oslo Economics basert på koordinatpunkter mottatt av verneområdeforvalter

I Tabell 3-1 gis en nærmere beskrivelse av de syv svarlokalitetene. Forvalter i området hadde ansvar for at det ble ført ettersyn med kassene. Dette ble gjort jevnlig for å kontrollere at det var nok skjemaer, blyanter og annet materiell i kassene. Verneområdestyret leide inn en person som hadde som ansvar å gjennomføre ettersyn med kassene i juli. I juli ble kassene sett til én gang i uken. I de resterende månedene gjennomførte verneområdestyret tilsyn med kassene, og det ble ført tilsyn to ganger i måneden. Det rapporteres om at gjennomføringen ved de ulike svarlokalitetene fungerte godt. Imidlertid bemerkes det at svarkassen på Lånan ble litt for lite synlig og at skjemaautdelingen på Gåkka mathus ikke fungerte optimalt da det i varierende grad ble delt ut skjemaer til de besøkende og informert om undersøkelsen. Ved disse to områdene kom det muligens inn noen færre skjemaer enn det man kunne forvente.

Tabell 3-1: Beskrivelse av svarlokalitetene

Lokalitet

1. Juvika i Eidemsliene naturreservat: Denne selvregistreringskassen var plassert på/ved stien fra Juvika til Ervika som går gjennom Eidemsliene naturreservat. Avstanden fra nærmeste parkeringsplass var 700 meter. Alle som gikk på stien passerte kassen. Det meldes om at svarkassen fungerte bra i hele perioden den sto ute, 04.06.18-22.10.18.

2. Kjellerhaugen i Kjellerhaugvatnet naturreservat: Denne svarkassen var plassert på innsiden av den godt besøkte gapahuken på Kjellerhaugen. Kassen sto ca. 350 meter fra nærmeste parkeringsplass. Plasseringen var god og det rapporteres om at svarkassen fungerte bra i hele perioden den sto ute, 04.06.18-22.10.18.

3. Holand i Holandsosen naturreservat: Denne selvregistreringskassen var montert på beitegjerdet, ved siden av en permanent informasjonstavle og ved siden av islandsporten som fører inn til Holandsosen naturreservat ved Holand. Alle som gikk på den merkede stien fra Holand mot Viksås passerte kassen. Nærmeste parkeringsplass var 200 meter fra svarkassen. Det er ikke meldt om noen problemer med kassen i perioden den sto ute, 04.06.18-22.10.18.

4. Viksås i Holandsosen naturreservat: Selvregistreringskassen var festet til porten som fører inn til naturreservatet. Alle som gikk forbi Viksås på stien inn i Holandsosen naturreservat passerte kassen. Nærmeste parkeringsplass lå ca. 50 meter fra kassen, og Vega havhotell ligger ca. 150 meter fra dette stedet. Svarkassen sto ute i perioden 04.06.18-22.10.18.

5. Hysvær, på Gåkka mathus: Skjemaene ble lagt ut i kafeen på Gåkka mathus. Utdelingen av skjemaer skjedde sporadisk i perioden mellom 19. juni og til august. Verneområdeforvalter opplever at det ikke var et optimalt sted for å samle inn innspill fra besøkende. Det er en erfaring at det kreves mer aktiv oppfølging hvis skjemaautdeling på restaurant skal fungere godt.

6. Lånan fuglefredningsområde: Besøkskassen ble plassert på kaien nær flytebrygga på Drægern på nordenden av Lånan. Her går de besøkende i land. Alle som kom med turistbåten gikk forbi kassen. Andre besøkende som kom med båt eller kajakk hadde også gode muligheter for å passere svarkassen. Verneområdeforvalter melder om at synligheten til kassen kunne vært bedre. Denne svarkassen sto ute i perioden 19.06.18-29.10.18.

7. Turistbåt mellom Nes og Lånan fuglefredningsområde: Det var gjort en avtale om at guide på turistbåten delte ut skjema til de reisende. I løpet av sommeren ble det gjennomført 8 guidede turer til Lånan fuglefredningsområde. Det ble delt ut skjema på 6 av 8 turer. Verneområdeforvalter opplever at denne lokaliteten fungerte godt som følge av at guiden var flink til å dele ut skjema til de reisende.

I Tabell 3-2 vises antall utfylte svarkort for de ulike svarlokalitetene. Totalt ble det fylt ut 435 svarkort i løpet av perioden som kassene sto ute. Alle respondenter under 15 år ble utelatt fra analysene. Dette gjaldt 21 skjemaer, slik at antallet gyldige skjemaer var 414.

På flere av skjemaene var det fylt ut informasjon om kjønn og alder for flere av personene i turfølget. I disse tilfellene er hver person registrert som ulike observasjoner i regnearket for selvregistreringsundersøkelsen. Imidlertid er det kun én av personene som har fylt ut det som formodentlig er den personens mening om tilrettelegging og idealområde, men for de andre personene i turfølget er de samme svarene kopiert inn i regnearket. En slik praksis har også blitt gjort ved enkelte andre brukerundersøkelser i verneområder. At alle personene som er registrert på skjemaet er ført inn i regnearket gjør at vi får mer informasjon om flere av enkeltpersonene som har besøkt området, men det kan også forvri informasjonen om meningene om tilrettelegging og idealområde, fordi én persons mening blir ekstrapolert over på de andre personene i turfølget.

Det kan godt hende at dette ikke har så stor betydning i praksis, fordi turfølget kan ha blitt enige om hva de skulle svare, og kanskje deler mange oppfatninger. Imidlertid gjør slike dobbeltregistreringer at betydningen av svarene fra turfølgene som har ført opp alder og kjønn på alle i turfølget blåses opp sammenliknet med svarene til andre turfølger hvor det kun er én person fra hvert turfølge som har fylt ut skjemaet.

For å opptre i samsvar med hva som har blitt gjort i andre tilfeller hvor flere personer har fylt ut ett skjema, har vi begrenset antall personer registrert fra hvert skjema til to. På denne måten minimerer vi problemet med at svarene fra store grupper dupliseres mange ganger, samtidig som at vi ikke mister for mye informasjon om personene som er registrert på kortene. De aller fleste kortene hvor det er registrert flere personer er det uansett to personer som er registrert.

Tabell 3-2: Antall gyldige svar ved de ulike svarkassene

Svarkasselokalitet	Antall gyldige svar (N)	Antall skjema
1. Juvika i Eidemsliene naturreservat	139	104
2. Kjellerhaugen i Kjellerhaugen naturreservat	39	35
3. Holand i Holandsosen naturreservat	65	46
4. Viksås i Holandsosen naturreservat	139	97
5. Hysvær, på Gåkka mathus	18	18
6. Lånan fuglefredningsområde	31	25
7. Turistbåten	132	89
Totalt	563	414

Verneområdestyret hentet inn hjelp til å legge inn skjemaene i Excel. Deretter ble dataene sendt til Oslo Economics som gjennomførte analyser av dataene og sendte ut en oppfølgende etterundersøkelse.

3.3 Etterundersøkelsen

Fra kasseundersøkelsen ble det samlet inn totalt 158 e-postadresser. Vi sendte ut en oppfølgende etterundersøkelse til disse respondentene i slutten av november. Etterundersøkelsen ble designet på tre ulike språk; norsk, engelsk og tysk. Respondenten kunne selv velge hvilket språk han/hun ville gjennomføre undersøkelsen på. Undersøkelsen ble opprettet i den web-baserte løsningen QuestBack (www.questback.com). Formålet med etterundersøkelsen var å kunne stille mer detaljerte spørsmål knyttet til bruk og holdninger enn det som var mulig i selvregistreringsundersøkelsen. Spørreskjemaet er en revidert versjon av etterundersøkelser som er gjennomført i andre naturområder og nasjonalparker tidligere år, både av NINA og andre aktører. Av de 158 e-postene var 41 adresser ugyldige, slik at utvalget utgjorde 117 respondenter. Svarprosenten var 57 %, det vil si at 67 respondenter besvarte etterundersøkelsen. Sammenlignet med andre undersøkelser er dette en relativt høy svarprosent.¹ Det var i tillegg 15 mottakere av spørreundersøkelsen som begynte å fylle den ut, men som ikke fullførte. Dette skyldes nok delvis at spørreundersøkelsen er svært lang, særlig med tillegg av spørsmål knyttet til kjennegn ved idealområde, som ikke har vært inkludert i tidligere etterundersøkelser.

Selv om svarprosenten er relativt god, er likevel antall svar i etterundersøkelsen såpass lavt at en skal være forsiktig med å påstå at svarfordelingene fra undersøkelsen er fullstendig representative for brukerne av verneområdene i Vega kommune. Når svarantallet blir begrenset, noe som spesielt gjelder for oppfølgingsspørsmål som kun ble stilt til en andel av respondentene, kan tilfeldigheter i større grad spille inn. Resultatene må derfor tolkes med forbehold og vurderes som indikasjoner og pekepinner fremfor sannheter som er gyldig for hele populasjonen av besøkende.

3.4 Representativitet etterundersøkelse og selvregistreringsundersøkelse

Det er av interesse å finne ut om representativiteten i etterundersøkelsen og selvregistreringsundersøkelsen er tilnærmet lik. For å finne ut dette, er det stilt enkelte like spørsmål i selvregistreringsundersøkelsen og

¹ Da lignende brukerundersøkelser ble gjennomført i Stølsheimen, Møysalen og Lyngsalpan sommeren 2017 var svarprosenten henholdsvis 51,1 %, 47,3 % og 43,4 %.

etterundersøkelsen. Dette er spørsmål som kartlegger hvem brukeren er, herunder informasjon om kjønn, alder, bosted mv.

I Tabell 3-3 presenteres en rekke sammenlignbare variabler fra de to undersøkelsene. For de fleste indikatorene virker det å være godt samsvar mellom respondentene i selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen i gjennomsnitt. Unntaket er spesielt for kvinneandel, hvor det er en overvekt av kvinner i selvregistreringsundersøkelsen, men en overvekt av menn i etterundersøkelsen.

Tabell 3-3: Representativitet selvregistreringsundersøkelse og etterundersøkelse

	Selvregistreringsundersøkelse	Etterundersøkelse
Gjennomsnittlig alder	53,2 år	55,3 år
Andel førstegangsbesøkende	65,9 %	46,3 %
Kvinneandel	55,2 %	46,3 %
Andel lokalt bosatte	8,1 %	9,0 %
Andel nordmenn	84,7 %	86,6 %

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse og etterundersøkelse. *Lokalt bosatte er definert som personer som bor i Vega kommune

Vi har valgt å ikke vekte dataverdier fra etterundersøkelsen, uavhengig av hva resultatene om representativitet (Tabell 3-3) viser. Vekting av data innebærer å tillegge svar fra enkelte brukergrupper en større betydning. Grunnen til at vi ikke vil vekte dataene er at vekting ville tilført økt usikkerhet om resultatene siden utvalget i etterundersøkelsen er såpass lite. Videre er det slik at vi ikke kjenner den sanne fordelingen av ulike typer brukere i verneområdene på Vegaøyen, så vi kan heller ikke med sikkerhet vite om utvalget som utgjør respondentene i selvregistreringsundersøkelsen er en mer riktig representasjon av Vegaøyen-brukerne enn det respondentene fra etterundersøkelsen er.

3.4.1 Analyse og fremstilling av data

Rådata fra selvregistreringsundersøkelsen og den web-baserte etterundersøkelsen ble analysert ved hjelp av makrokoding i Excel. Det ble her foretatt en rekke kryssanalyser som presenteres i de påfølgende kapitlene.

4. Indikatorsett for verneområdene i Vega kommune

Et indikatorsett som viser nøkkelinformasjon om brukerne av verneområdene i Vega kommune er vist i Tabell 4-1. Informasjonen i denne tabellen er hentet utelukkende fra selvregistreringsundersøkelsen. Begrepet indikatorer blir brukt for å betegne noen nøkkeldata som inkluderes i flere brukerundersøkelser for verneområder. Indikatorene gjør det mulig å sammenligne resultatene fra ulike brukerundersøkelser.

Nøkkelinformasjonen som presenteres i Tabell 4-1 vil analyseres mer i detalj i de neste kapitlene.

Tabell 4-1: Nøkkelinformasjon om respondentene som deltok i selvregistreringsundersøkelsen

Antall respondenter 563			
Andel nordmenn (N=556)	84,7 %	Antall nasjonaliteter (utenom Norge) (N=556)	15
Andel førstegangsbesøkende (N=531)	65,9 %	Lokalt bosatte* (N=556)	8,1 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (N=399)	3,34	Andel på flerdagstur (N=529)	26,6 %
Varighet flerdagstur (gj.snitt dager) (N=137)	3,96	Andel som er med på organisert tur (N=547)	17,4 %
Kvinneandel (N=554)	55,2 %	Andel som går med barn under 15 år i følget (N=547)	15,2 %
Med i turfølge på 2 eller flere (N=514)	87,2 %	Gjennomsnittsalder (N=521)	53,1

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen. * Bosatt i Vega kommune.

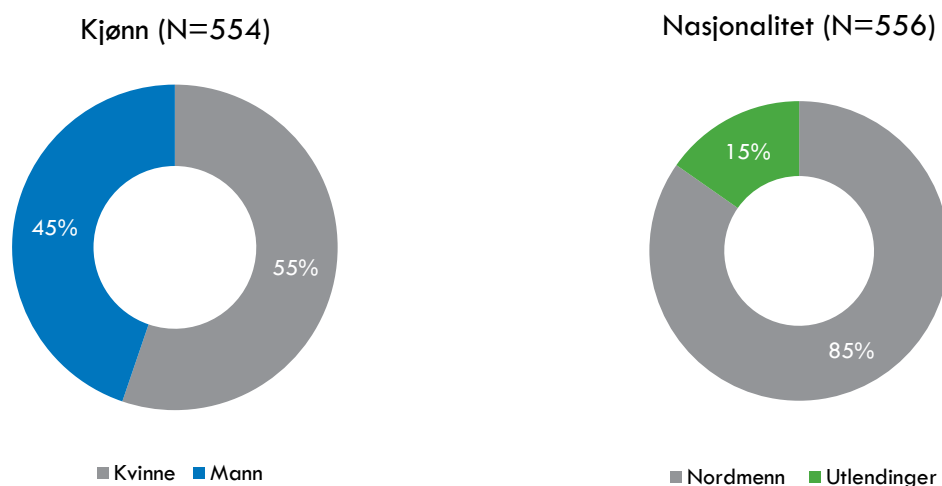
5. Om brukerne – hvem er de?

Det ble samlet inn svar fra 563 respondenter i selvregistreringsundersøkelsen i 2018. Vi kjenner ikke til hvor mange personer som har ferdes i området i perioden som svarkassene har stått ute. Fra tidligere gjennomførte brukerundersøkelser i andre verneområder er det dokumentert at svarprosenten ved selvregistreringsundersøkelser kan variere mye. Dette er avdekket ved at det er plassert ut ferdsestellere som fanger opp ferdsele på stier som leder mot svarkasser. Når en sammenligner besøksstatistikk fra ferdsestellere med antall utfylte svar, gir det en pekepinn på hvor høy andel av de besøkende som har svart på undersøkelsen. I Lyngsalpan landskapsvernområde varierte svarprosenten mellom 11 og 22 prosent ved de ulike svarkassene (Oslo Economics, & Sørensen, O. J, 2018). Tilsvarende varierte svarprosenten i Folgefonna nasjonalpark fra 4,6 til 17 prosent da det ble gjennomført brukerundersøkelse i løpet av sommeren 2018 (Oslo Economics, & Sørensen, O. J, 2019). Når vi videre presenterer statistikk om de besøkende til verneområdene på Vegaøyen, baserer funnene seg på svar fra et utvalg av de besøkende; de som valgte å stoppe ved en selvregistreringskasse og svare på undersøkelsen i løpet av sommersesongen 2018.

5.1 Informasjon om kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted

Fra Figur 5-1 leser vi at det er en viss overvekt av kvinner som har fylt ut svarskjema i verneområdene på Vegaøyen, med 55 prosent kvinner mot 45 prosent menn. Kjønnfordelingen ligger innenfor variasjonsbredden som finnes ved undersøkelsene av andre verneområder. Av over 25 000 svarskjemaer som ble fylt ut i 11 ulike verneområder sommeren 2017 var det en kvinneandel på mellom 56 og 39 prosent for de enkelte verneområdene, mens kvinneandelen for alle respondenter i alle områder var 51 prosent (Oslo Economics, 2018). Siden vi ikke kjenner til bortfallsprosenten² til henholdsvis menn og kvinner ved verneområdene på Vegaøyen, kan vi ikke si sikkert om kjønnfordelingen gjenspeiler den faktiske fordelingen av besøkende til verneområdene på Vegaøyen. I høyre panel av Figur 5-1 vises andelen nordmenn og utlendinger blant de som har deltatt på undersøkelsen. Vi leser at 85 prosent av de besøkende er nordmenn mens 15 prosent er utlendinger. Fra brukerundersøkelser i andre verneområder vet vi at utlendingsandelen varierer mye avhengig av hvor lett det er å ta seg til området (nærhet til knutepunkter) og i hvilken grad det finnes populære turistattraksjoner i eller rundt verneområdet. Jostedalbreen nasjonalpark hadde den høyeste registrerte utlendingsandelen med 75 prosent utlendinger i løpet av sommeren 2017, mens Lomsdal-Visten nasjonalpark hadde den laveste med 10 prosent. Fem av de 11 verneområdene som inngikk i sammenstillingsrapporten som ble utarbeidet våren 2018 hadde en utlendingsandel på under 20 prosent. Verneområdene på Vegaøyen ligger altså i den nedre havdelen av skalaen når det gjelder utenlandske besøkende, men det er andre verneområder som besøkes i enda mindre grad av utlendinger.

Figur 5-1: Kjønnfordeling (til venstre) og andel nordmenn (til høyre)

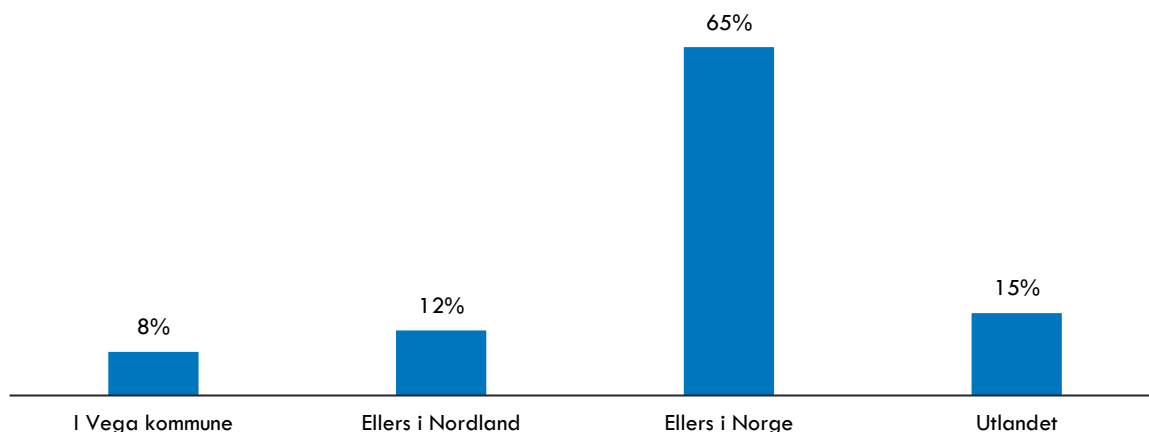

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

² Bortfallsprosenten er andelen besøkende som går forbi svarkassen uten å svare på undersøkelsen.

I Figur 5-2 vises fordelingen mellom besøkende som er bosatt i Vega kommune, ellers i Nordland, ellers i Norge og i utlandet. Det er en liten andel lokale besøkende, med kun 8 prosent av det totale respondentutvalget, men ytterligere 12 prosent bor i andre kommuner i Nordland. 65 prosent av respondentene er bosatt andre steder i Norge. Det er et kjent forhold at lokalt bosatte i mindre grad svarer på selvregistreringsundersøkelser enn besøkende bosatt andre steder (Kaxrud Wilberg, 2010). I verneområdene i Vega kommune kan det også være at lokale velger andre turmål enn tilreisende turister, ettersom lokale som disponerer egen båt kan gå i land på flere steder, og at lokale dermed går utenom svarkassene.

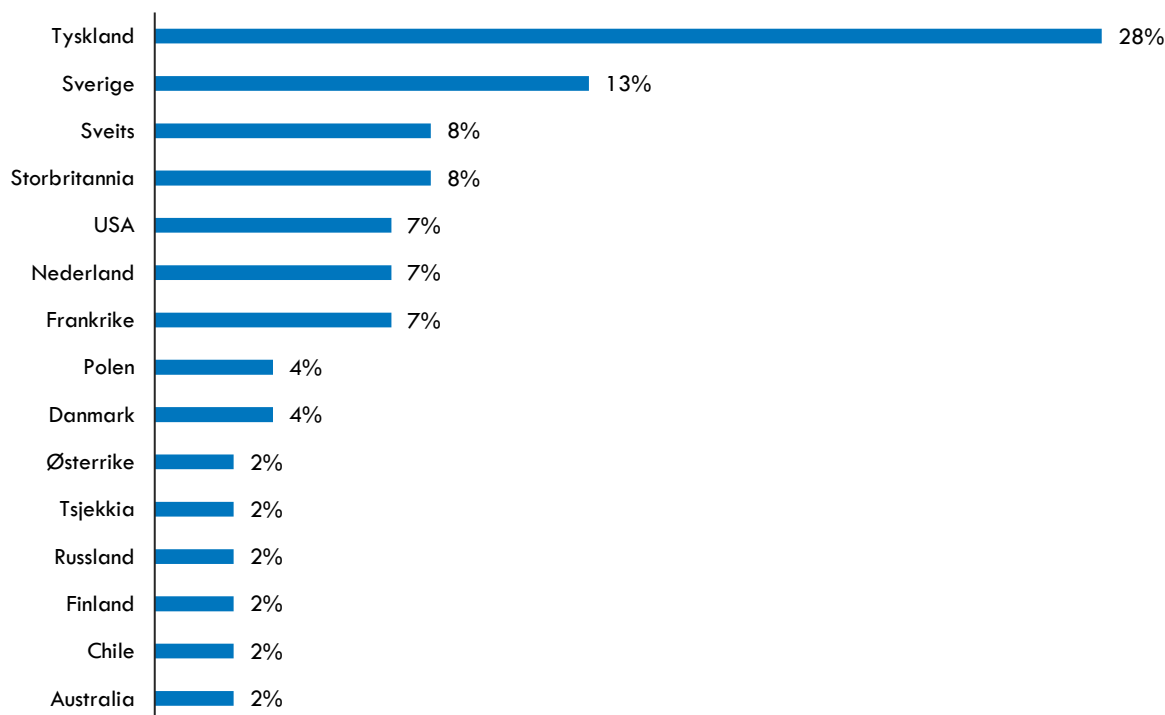
Figur 5-2: De besøkendes bosted (N=556), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I Figur 5-3 vises fordelingen på ulike nasjonaliteter blant de 85 utenlandske besøkende som valgte å fylle ut svarskjema. Det er flest besøkende fra Tyskland (28 %). Videre er Sverige (13%), Sveits (8 %) og Storbritannia (8 %) godt representerte nasjoner blant de utenlandske besøkende til verneområdene på Vegaøyen.

Figur 5-3: Fordeling utenlandske besøkende (N=85)

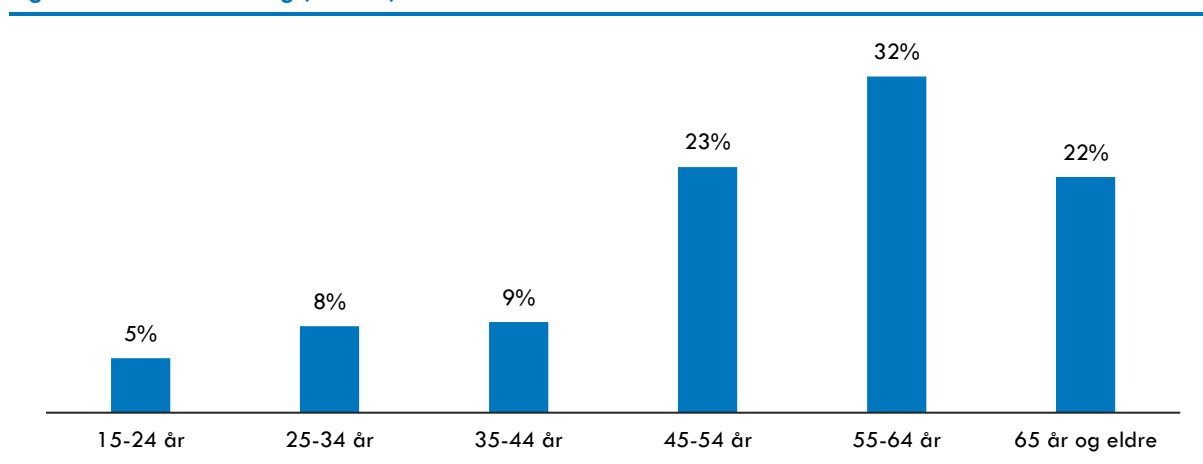

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Aldersfordelingen blant de besøkende som har svart på selvregistreringsundersøkelsen (Figur 5-4) viser at den vanligste aldersgruppen var de mellom 55 og 64 år. Gjennomsnittsalderen var 53,1 år, mens medianen var 56 år. Det er en noe eldre besøksgruppe i verneområdene på Vegaøyen sammenliknet med mange andre verneområder. Mens det i mange andre verneområder er relativt likt fordelt mellom de yngre aldersgruppene og de eldre, med tyngdepunkt på aldersgruppene mellom 35-44 og 45-54 år, er det her en klar overvekt blant besøkende eldre enn 45 år. Det er kun 22,1 prosent av de besøkende som er 44 år eller yngre i verneområdene på Vegaøyen.

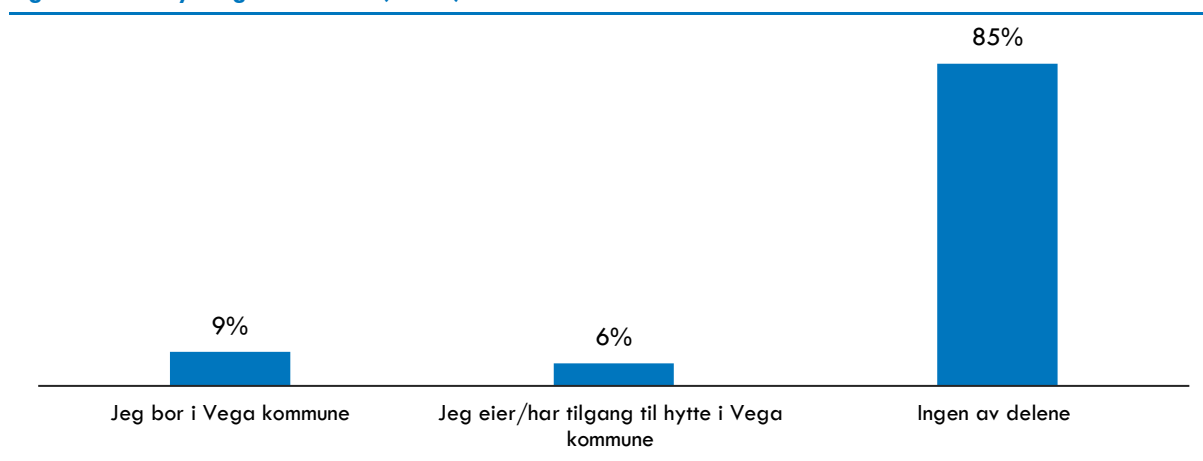
Av alle respondentene i selvregistreringsundersøkelsen var det som tidligere nevnt 8 prosent som var bosatt i Vega kommune. I etterundersøkelsen var det 9 prosent av respondentene som var det, mens 6 prosent av respondentene oppga at de enten eier eller har tilgang til hytte i Vega kommune (Figur 5-5). Det var ingen overlapp mellom de som bor i Vega kommune og de som eier eller har tilgang til hytte i Vega kommune.

Figur 5-4: Aldersfordeling (N=521)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

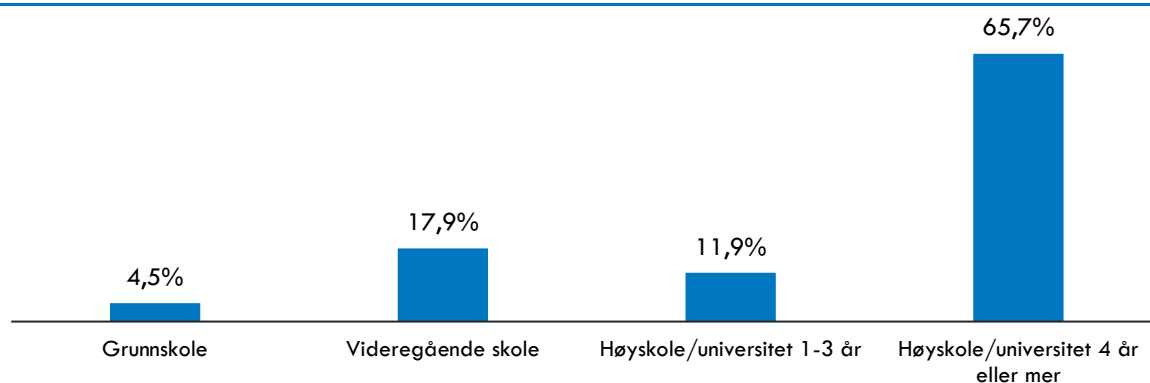
Figur 5-5: Tilknytning til området (N=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

De besøkende i verneområdene på Vegaøyen har overveiende lang utdanning, nærmere to tredjedeler har høyskole- eller universitetsutdannelse på 4 år eller mer. Det er ca. 12 prosent som har høyskole- eller universitetsutdannelse mellom 1 og 3 år som høyeste fullførte utdanning, om lag 18 prosent som har videregående som høyeste fullførte utdanning, og 4,5 prosent som har grunnskole som høyeste fullførte utdanning (Figur 5-6). Sammenliknet med befolkningen for øvrig har besøkende til norske verneområder jevnt over høyt utdanningsnivå. Dette er noe som er dokumentert i tidligere gjennomførte brukerundersøkelser i norske verneområder. I 2017 var det til sammenlikning 33,4 prosent av den norske befolkningen over 15 år som har utdanning på universitets- eller høyskolenivå (SSB, 2018).

Figur 5-6: Høyeste fullførte utdanning (n=67)

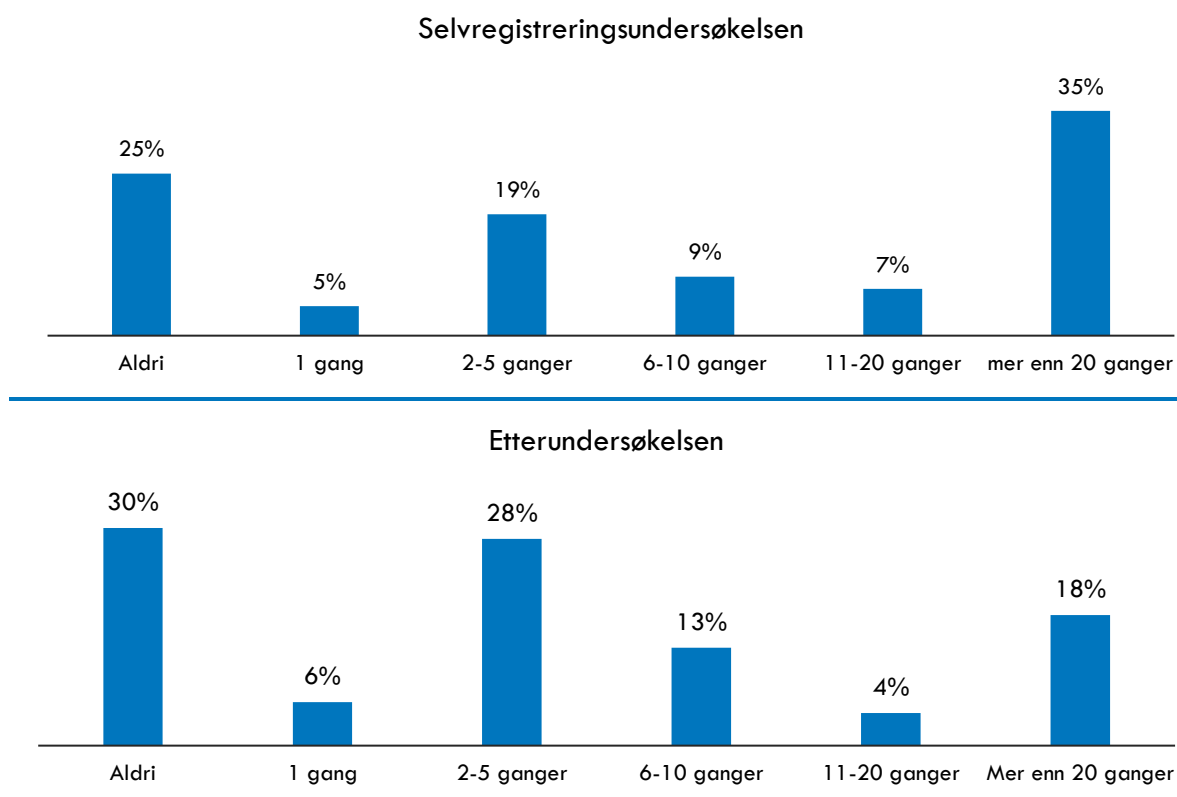

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

5.2 Friluftslivserfaring og friluftslivsinteresse

Flertallet av de besøkende til verneområdene på Vegaøyen har erfaring med å være på flerdagers fot- og skitur (Figur 5-7). I selvregistreringsundersøkelsen oppgir 75 prosent av de spurte at de tidligere har gjennomført en flerdagers fottur, båtturet skitur. Hele 35 prosent av respondentene har svært mye turerfaring, ved at de har gjennomført flere enn 20 flerdagsturer til fots, med båt eller på ski. I etterundersøkelsen er et tilsvarende spørsmål stilt, og der kommer det fram at respondentene i etterundersøkelsen er noe mindre turvante enn alle som har vært med i selvregistreringsundersøkelsen totalt sett.³ Det er færre som har vært på svært mange turer, og flere som aldri har vært på flerdagsturer eller kun noen få ganger.

Figur 5-7: Har du tidligere vært på flerdagers fottur, skitur eller båtturet? (Uansett område) Øverst: Selvregistreringsundersøkelsen (N=524) Nederst: etterundersøkelsen (n=67), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen

³ Spørsmålsstillingen i de to undersøkelsene var noe ulik. I etterundersøkelsen ble det ikke stilt spørsmål om erfaring med flerdagers båtturet. Det kan være grunnen til at respondentene i etterundersøkelsen tilsynelatende har mindre turerfaring.

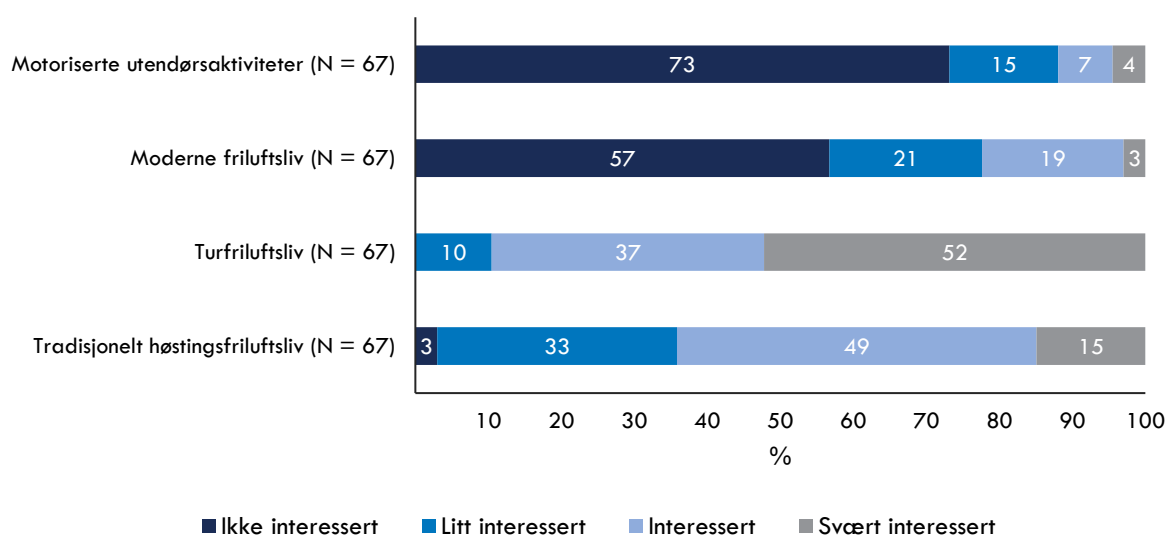
I sammenstillingen av brukerundersøkelser fra 11 verneområder gjennomført sommeren 2017 ble respondentene som hadde vært på flere enn 11 flerdagsturer kategorisert som de med «*mye erfaring*». I verneområdene på Vegaøyan utgjør denne gruppen totalt 44 prosent. Dette plasserer verneområdene i Vega midt på treet sammenliknet med de 11 norske verneområdene. Andelen med lite eller ingen erfaring (inntil 1 flerdagerstur), på 30 prosent i Vega, plasserer Vega i det nedre sjiktet når det gjelder turerfaring sammenliknet med andre norske verneområder (Oslo Economics, 2018). Av de 11 undersøkte verneområdene var det kun i Jostedalsbreen nasjonalpark (48 %) og Stølsheimen landskapsvernområde (31 %) hvor det var en høyere andel av de besøkende som hadde lite eller ingen turerfaring. I Lyngsalpan landskapsvernområde (30 %) og Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (30 %) var andelen med lite eller ingen turerfaring lik som i verneområdene på Vegaøyan.

I etterundersøkelsen ble interessen hos de besøkende for ulike typer friluftsliv kartlagt. Respondentene kunne svare på deres interesse knyttet til fire ulike aktiviteter. Disse var definert på følgende måte:

- **Motoriserte utendørsaktiviteter:** for eksempel båtsport og snøscooterkjøring.
- **Moderne friluftsliv:** aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, kajakk, hanggliding, randonee mv.
- **Turfriluftsliv:** turer til fots og/eller på ski.
- **Tradisjonelt høstingsfriluftsliv:** høsting av naturens ressurser for matauk og andre formål, gjennom jakt, fiske, bær- og sopplukking.

I Figur 5-8 er svarene om friluftslivinteresse fra de besøkende oppsummert. Her kommer det fram at tradisjonelt turfriluftsliv er den aktiviteten som aller flest er svært interessert eller interessert i, med henholdsvis 52 og 37 prosent av respondentene. Det er ingen som oppgir at de ikke er interessert i turfriluftsliv overhodet. Det er ikke overraskende at det er mange som er interessert i turfriluftsliv, siden de fleste selvregistreringskassene er plassert på steder hvor turfriluftsliv er en egnet og populær aktivitet. I verneområdene i Vega er det imidlertid også attraktivt å gjennomføre andre type turer hvor innslaget av turfriluftsliv ikke nødvendigvis er så stort, som f.eks. sightseeing med båt og besøk til værøene på øygruppa. Det er en noe lavere andel som svarer at de er «svært interessert» i turfriluftsliv i Vega enn i mange andre områder hvor det er gjennomført brukerundersøkelser, for eksempel i Stølsheimen (75 %), Møysalen (76 %) og Børgefjell (70 %), og tilsvarende flere i Vega som har svart at de kun er «litt interessert» i tradisjonelt turfriluftsliv, noe som antakeligvis kan tilskrives at verneområdene i Vega kan oppleves uten at det er nødvendig å gå langt til fots eller på ski.

Figur 5-8: Interesse for ulike typer friluftsliv

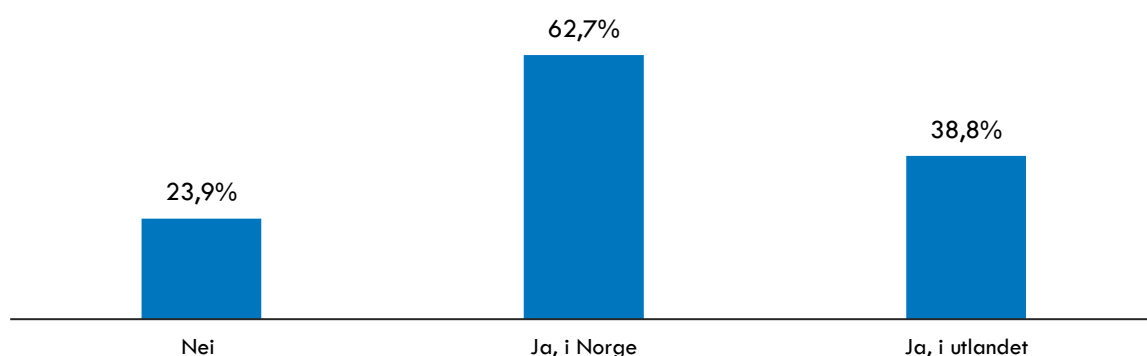
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Videre er det tradisjonelt høstingsfriluftsliv som er den aktiviteten som flest har interesse for blant besøkende til verneområdene på Vegaøyan, etter tradisjonelt turfriluftsliv. Det er gode muligheter for å drive med høstingsfriluftsliv i Vega, herunder spesielt fiske, sopplukking, samt å oppleve tradisjonene for dunsanking på Vega ved besøk til dunværene.

Det er et flertall av respondentene i etterundersøkelsen som svarer at de ikke er interessert i motoriserte utendørssaktiviteter eller moderne friluftsliv. Dette er også et funn som gjentar seg for mange andre verneområder, og tyder på at det ikke er noen automatikk i at de som er interesserte i turfriluftsliv også er interessert i moderne friluftsliv eller motoriserte utendørssaktiviteter.

Ved siden av å spørre om de besøkendes generelle turerfaring og interesse for friluftsliv, stilles det i etterundersøkelsen spørsmål om de har besøkt andre verneområder i Norge eller utlandet i 2018 (Figur 5-9). Totalt 76,1 prosent har besøkt andre verneområder i 2018, enkelte både i Norge og i utlandet. 62,7 prosent har besøkt verneområder i Norge, mens 38,8 prosent verneområder i utlandet.

Figur 5-9: Har du besøkt andre nasjonalparker eller landskapsvernomsråder i Norge eller i utlandet i 2018? (N=67)

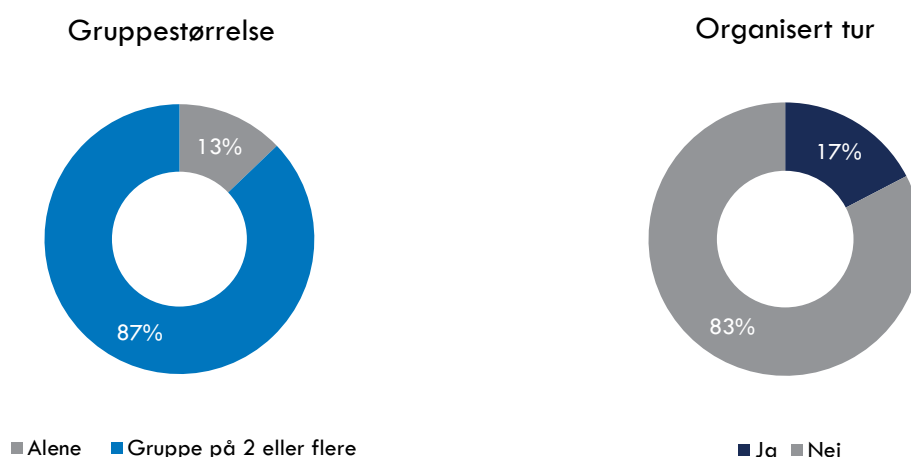

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse

5.3 Turfølget

De besøkende til verneområdene på Vegaøyen reiser som regel sammen med én eller flere andre personer (Figur 5-10). En liten andel, 13 prosent, er på tur alene.⁴ Det er 17 prosent av respondentene som oppgir at de har deltatt på en organisert tur. På spørsmål om hva slags type tur de deltar på er det mange som oppgir tur til Lånan, som arrangeres av Vega verdensarvsenter, samt turer i regi av Visit Vega. Andre private turgrupper forekommer også, blant annet en korggruppe, et filmteam, jobbseminarer, Røde kors og chartergrupper.

Figur 5-10: Gruppestørrelse (til venstre, N=514) og andel som er på organisert tur (til høyre, N=547)

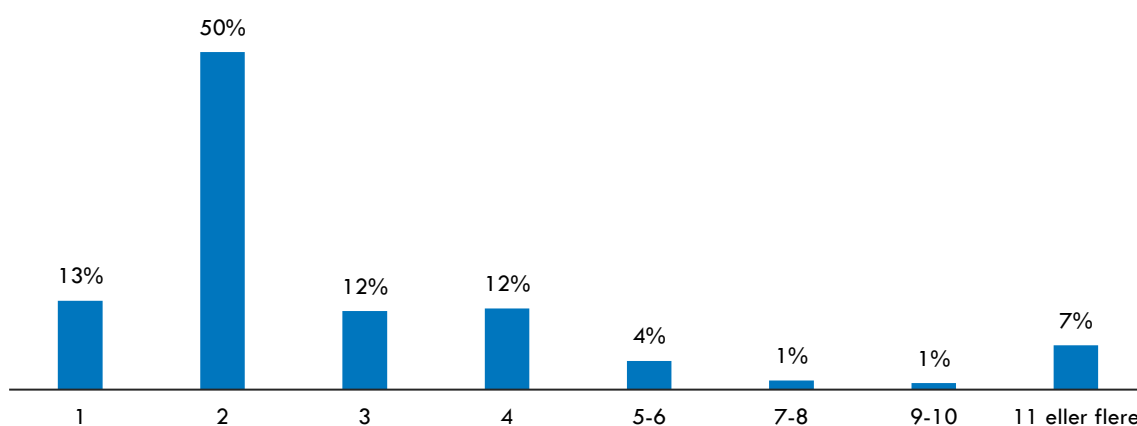
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

⁴ Det er mulig at andelen overestimeres. Spørsmålet ba om «antall personer i turfølget inkludert deg selv». Det er tegn til overestimering ettersom at enkelte respondenter har misforstått ved at de har svart 0. På samme måte kan personer i følge på to personer ha svart 1, altså oppgitt størrelse på turfølget eksklusiv seg selv.

Av de besøkende som deltar i en gruppe er halvparten på tur sammen med én annen person. Ellers er grupper på 3 og 4 personer relativt vanlig (Figur 5-11). Det er også en ganske stor andel som ferdes i større grupper med flere enn 11 personer, herunder mange som er i gruppe på rundt 50 personer. Disse besøkende svarte på selvregistreringsskjema i kassen som var utplassert i Hysvær/Søla landskapsvernområde over en tredagersperiode. Flere av disse har oppgitt at de har deltatt på korsamling, og synes å være med i ulike korggrupper. Den respondenten som oppgir å ha vært med i den største gruppen er med i en gruppe på 100 personer. Denne respondenten var også en besøkende som deltok på korsamling i området. Foruten dette var det flest blant de større gruppene som var på båttur til Lånan, her var det grupper fra 14 til 36 personer. Enkelte større grupper forekom også i de andre selvregistreringskassene.

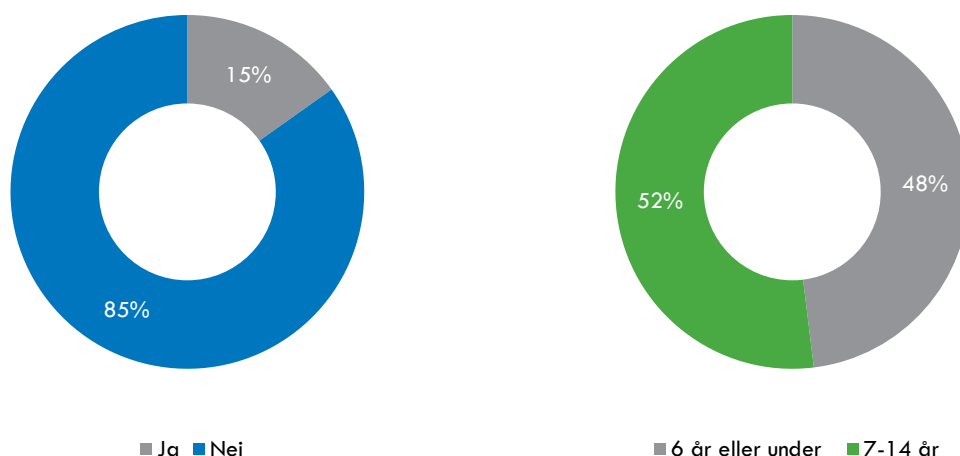
Det var 15 prosent av de besøkende i verneområdene på Vegaøyen som var med i et turfølge med barn (Figur 5-12). Dette kan virke lavt, men blant 11 verneområder som ble undersøkt sommeren 2017 lå andelen mellom 8 og 25 prosent, slik at 15 prosent ligger godt innenfor det som er normalt (Oslo Economics, 2018). Av de med barn i turfølget var det en liten overvekt av turfølger hvor det yngste barnet var mellom 7 og 14 år, men det var nesten like mange hvor det yngste barnet var 6 år eller yngre. Det yngste barnet som er oppgitt er under ett år gammelt.

Figur 5-11: Fordeling gruppestørrelse (N=514)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-12: Andel med barn i turfølget (venstre, N=547) og alder på yngste barn (høyre, N=77)

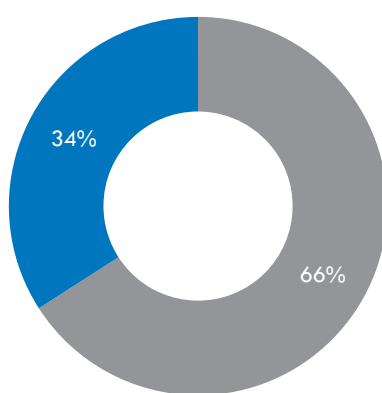
Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

5.4 Tidligere besøk og kjennskap til verneområdene på Vegaøyen

Det er nærmere to tredjedeler av de besøkende i verneområdene på Vegaøyen som ikke har besøkt områdene tidligere blant respondentene i selvregistreringsundersøkelsen (Figur 5-13). Alle unntatt én av de som har besøkt verneområdene på Vegaøyen tidligere har besøkt området på sommeren, mens det er ca. 11 prosent som har besøkt Vegaøyen tidligere både sommer og vinter.

På spørsmålet om hvor sterkt de besøkende føler seg knyttet til verneområdene i Vega kommune i etterundersøkelsen, er det nærmere én tredjedel som oppgir at de ikke har noen spesiell tilknytning overhodet (Figur 5-14). Det er omtrent like mange som har svart at de har en sterk eller nokså sterk tilknytning, herunder at de har gitt en score mellom 5 og 7. Opplevd tilknytning til et naturområde er en subjektiv følelse som vil variere fra person til person, slik at det er umulig å si noe om bakgrunnen for tendensen i svarene til de besøkende. Siden det er relativt mange førstegangsbesøkende og tilreisende blant de besøkende i verneområdene på Vega, er nok det en forklaring på at det er mange som ikke føler noen spesiell tilknytning til området.

Figur 5-13: Tidligere besøk til verneområdene på Vegaøyen (N=531)

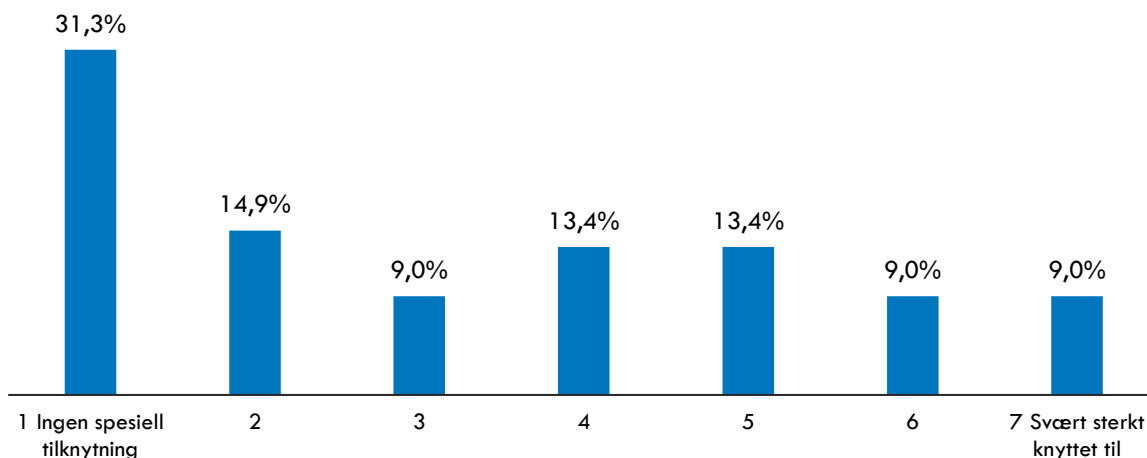

■ Ingen tidligere besøk ■ Har besøkt tidligere

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-14: Tilknytning til verneområdene på Vegaøyen (n=67)

Hvor sterkt knyttet føler du deg til verneområdene i Vega kommune?

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

5.5 Brukernes motiv for å besøke verneområdene på Vegaøyen

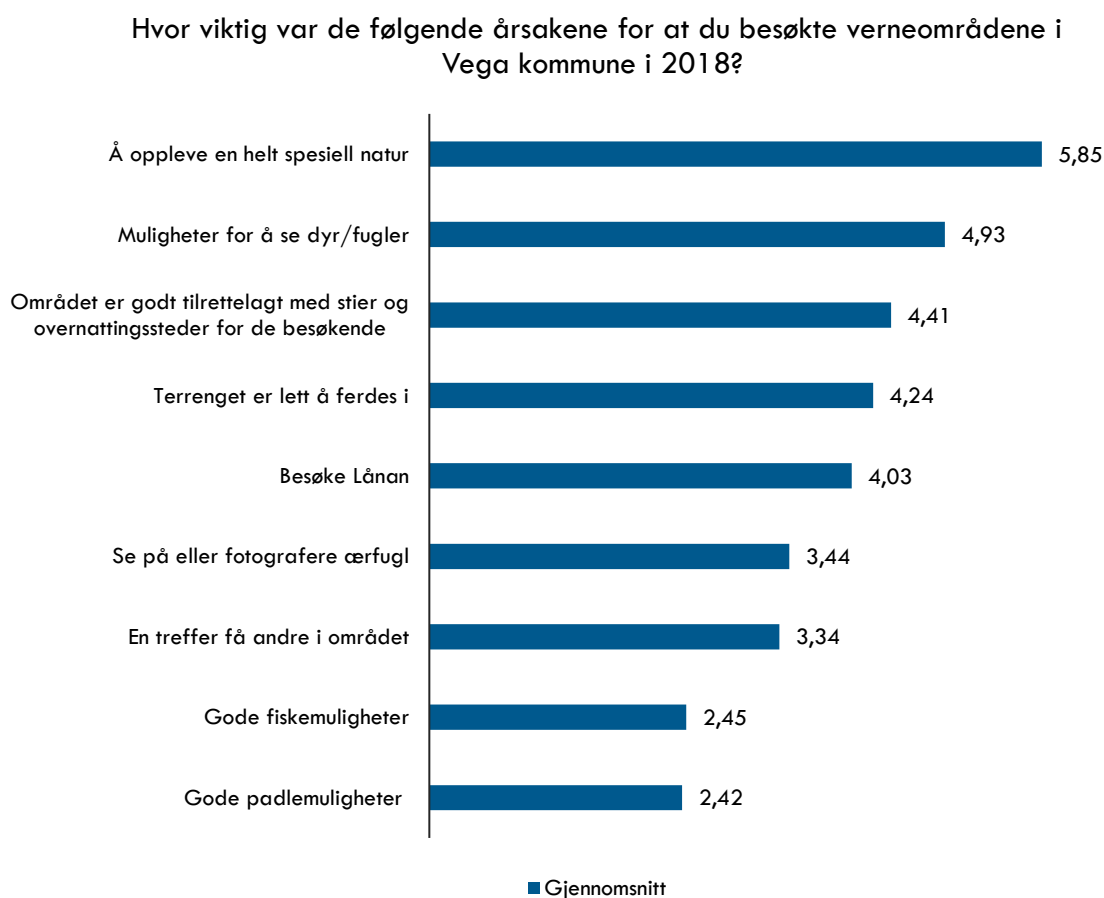
Personene som har reist til verneområdene på Vegaøyen har antakelig sammensatte og varierte begrunnelser for hvorfor de valgte akkurat Vegaøyen som besøksdestinasjon. I etterundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere et utvalg mulige motiver for å besøke Vegaøyen langs en skala fra 1 «ingen betydning» til 7 «svært stor betydning». De fleste motivene er standardformuleringer brukt i tidligere brukerundersøkelser, mens det er lagt til enkelte som er særegne for Vega (Figur 5-15).

Det er motivet «å oppleve en helt spesiell natur» som oppnår den høyeste gjennomsnittlige scoren blant enkeltmotivene som respondentene er spurt om, med 5,85. Deretter er «muligheter for å se dyr/fugler» motivet med nest høyest score, på 4,93. Av de motivene som har oppnådd lavest score er «gode fiskemuligheter» og «gode padlemuligheter», som er mer nisjepregede aktiviteter som antakeligvis ikke appellerer til alle besøkende. Omtrent halvparten svarte på hvert av spørsmålene at det ikke hadde noen betydning for besøket. Motiviet «en treffer få andre i området» har også en relativt høy andel som sier at det ikke har noen betydning.

«Å besøke Lånan» oppnår en gjennomsnittsscore på 4,03, altså nokså midt på treet. Dette henger nok sammen med at Lånan var en av flere mulige besøksdestinasjoner hvor det var satt opp selvregistreringskasse. Antakeligvis var det derfor en del besøkende som ikke hadde som hensikt å besøke Lånan, mens det var andre som hadde det som hovedgrunn for besøket. Dette viser seg ved at det var flest svar i ytterpunktene: 23,9 prosent av respondentene ga 7 i svar på spørsmålet, mens 22,4 prosent ga 1 i svar. Det var også 10 prosent som svarte «vet ikke» på i hvilken grad å besøke Lånan var et motiv for besøket.

For motivene «området er godt tilrettelagt med stier og overnattingssteder for de besøkende», «terrenget er lett å ferdes i» er det mer spredt hva respondentene har svart, men det er ganske mange som har svart 4, som kan tolkes som at det blir satt pris på, men ikke er blant hovedgrunnene for besøket.

Figur 5-15: Motiv for å besøke verneområdene på Vegaøyen (n=67) [1=ingen betydning, 7=svært stor betydning], gjennomsnittsverdier

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

5.6 Idealområde og purisme

Brukere av naturen er ulike, har ulike forventninger til turområdet, og stiller ulike krav til tilrettelegging, m.m. Noen setter stor pris på å møte folk i løpet av turen, mens andre søker til naturen og turområder for å komme bort fra folk. For å bli bedre kjent med brukerne av verneområdene på Vegaøyan og hva slags naturområde de foretrekker å ferdes i, ble det stilt spørsmål i selvregistreringsundersøkelsen om hva som kjennetegner brukernes idealområde.

Dette spørsmålsettet er en etablert metode for å kartlegge brukeres preferanser, og har blitt brukt i et stort antall brukerundersøkelser i norske og utenlandske verneområder. Kombinasjonen av brukernes svar om åtte forskjellige dimensjoner ved idealområdet brukes vanligvis til å lage en sammensatt «purisme»-indeks, hvor brukerne deles inn enten høypurister, mellompurister eller lavpurister etter scoren på purismeindeksen.

I selvregistreringsundersøkelsen gjennomført for verneområdene i Vega kommune er det imidlertid brukt en annen formulering i spørsmålsstillingen enn den som er etablert i forskningen, ved at det spørres om hva som er deres idealområde gitt at de skal gjennomføre en flertimers tur «(langs kysten om sommeren)», framfor «(i et skogs-/fjellterreng om sommeren)». På grunn av denne forskjellen er det i mindre grad klart at man kan bruke purisme-indikatoren for å gi en presis karakterisering av brukerne, og det er ikke grunnlag for å sammenlikne sammensetningen av brukergrupper i verneområdene i Vega kommune med brukergrupper i andre områder hvor den opprinnelige formuleringen ble brukt. Derfor er ikke resultatene fra selvregistreringsundersøkelsen brukt for å vurdere purisme blant brukerne i verneområdene i Vega kommune, men spørsmålene om idealområde er inkludert i etterundersøkelsen med den opprinnelige formuleringen, og svar er hentet ut derfra. I dette kapitlet presenteres derfor resultater om brukernes idealområde fra selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen (for hhv. kysten og skogs-/fjellterreng), og om besøkendes purismegrad basert på svar fra etterundersøkelsen.

For å karakterisere idealområdet deres ble brukerne stilt overfor åtte ulike kvaliteter/forhold ved et tenkt naturområde, som de ble bedt om å vurdere på en skala fra 1-7, hvor 1 er mest negativt og 7 er mest positivt:

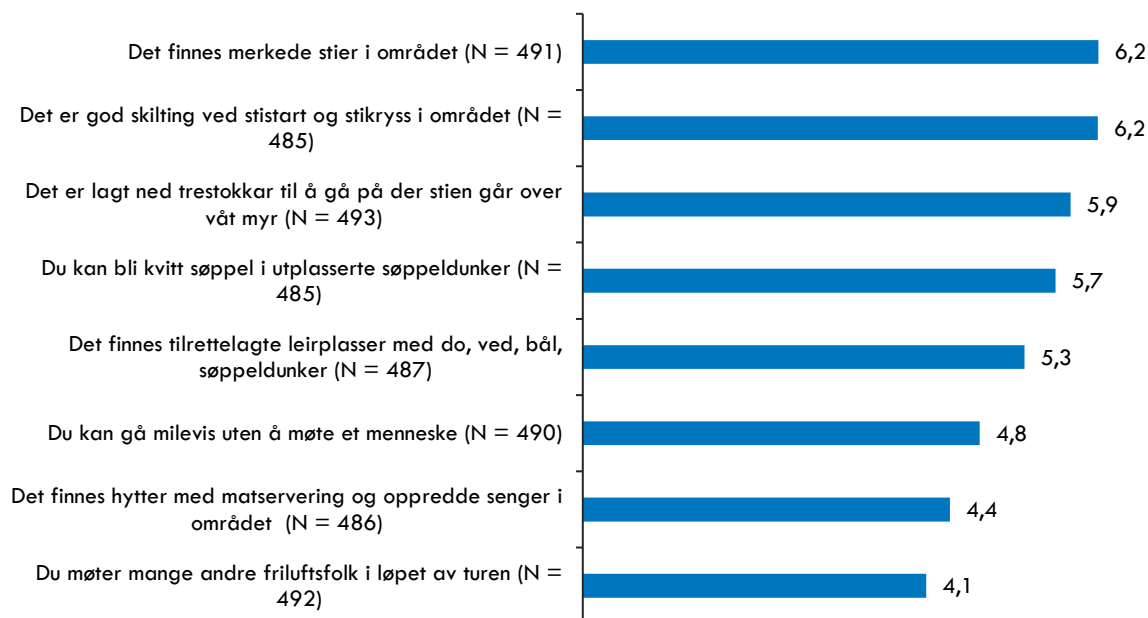
- Det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker
- Du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker
- Det finnes merkede stier i området
- Det er god skilting ved stistart og stikryss i området
- Det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr
- Det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området
- Du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen
- Du kan gå milevis uten å møte et menneske

Som Figur 5-16 og Figur 5-17 viser er det kun små forskjeller i gjennomsnitt mellom selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen, hvor spørsmålsstillingen relaterte seg til et kystområde (selvregistreringsundersøkelsen) framfor et skogs-/fjellterreng (etterundersøkelsen). Siden det ikke er garantert at deltakerne i etterundersøkelsen utgjør et representativt utvalg av alle som deltok i selvregistreringsundersøkelsen, er det ikke grunnlag for å si noe om det er signifikante forskjeller mellom hvilke kjennetegn brukerne setter pris på ved kystområder sammenliknet med skogs-/fjellområder.

Begge undersøkelsene viser at de besøkende i gjennomsnitt setter stor pris på at det finnes merkede stier i området, at det er god skilting ved stistart og stikryss, og at det er lagt ned stokker over våt myr. De besøkende setter også pris på at det er mulig å bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker, og i noen mindre grad at det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved og bål. De besøkende virker ikke å synes at det er avgjørende at det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området, og er heller ikke spesielt opptatt av om det er få eller mange andre turgåere som ferdes i samme område.

Figur 5-16: Brukernes idealområde når de gjennomfører en tur langs kysten, gjennomsnittsscore
 [1 representerer at dette kjennetegnet er «svært negativt», 4 betyr «nøytralt» og 7 betyr at det er «svært positivt» at idealområdet kjennetegnes av denne kvaliteten]

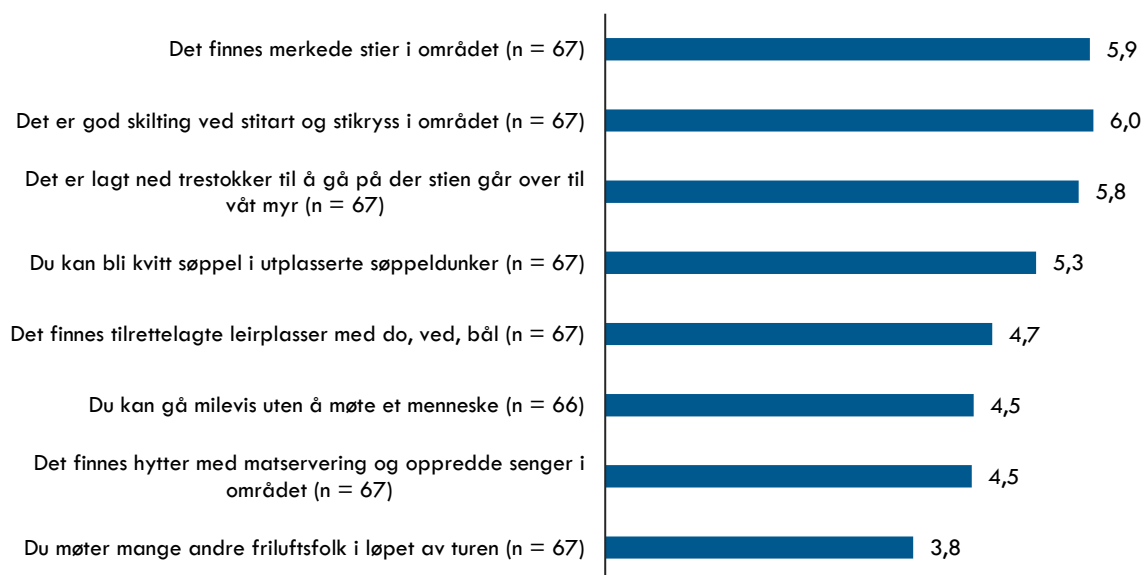
Kjennetegn ved idealområde for tur langs kysten

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-17: Brukernes idealområde når de gjennomfører en tur i skogs-/fjellterreng, gjennomsnittsscore
 [1 representerer at dette kjennetegnet er «svært negativt», 4 betyr «nøytralt» og 7 betyr at det er «svært positivt» at idealområdet kjennetegnes av denne kvaliteten]

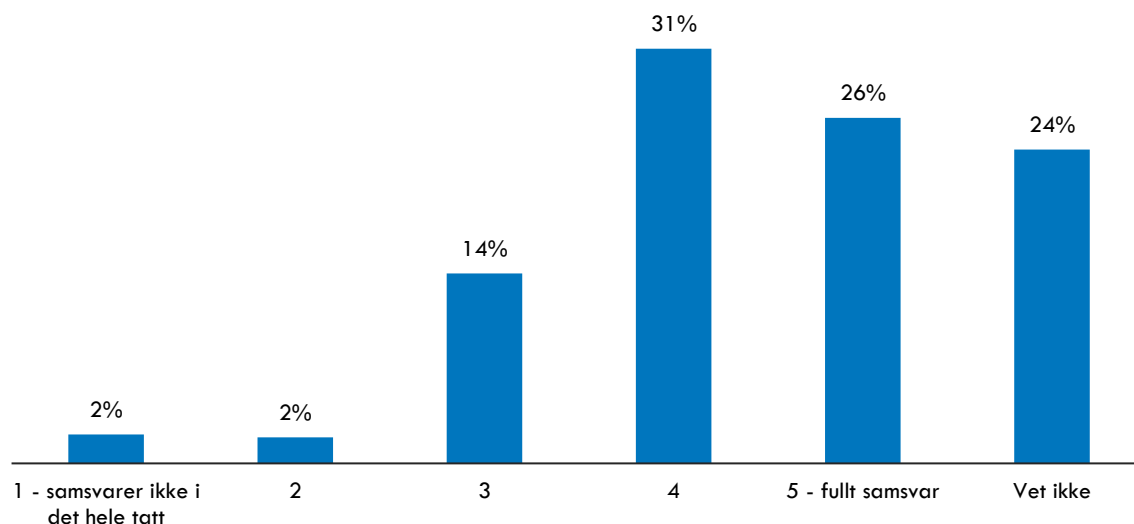
Kjennetegn ved idealområde ved ferdsel i et skogs-/fjellterreng

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

I selvregistreringsundersøkelsen ble det spurt om de besøkende opplevde at verneområdene på Vegaøyen samsvarte med deres eget idealområde. Dette spørsmålet ble ikke stilt i etterundersøkelsen. Figur 5-18 viser altså i hvilken grad brukerne oppfattet at Vegaøyen samsvarte med deres oppfatning av et idealområde for en tur langs kysten sommerstid. De aller fleste mener at Vegaøyen samsvarer godt, ca. én fjerdedel oppgir at området samsvarer fullt ut med deres idealområde. Det er kun et lite fåtall som mener at Vegaøyen ikke samsvarer i det hele tatt eller i svært liten grad.

Figur 5-18: Samsvar med idealområde (N=458)

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Spørsmålene om idealområde fra etterundersøkelsen er brukt til å undersøke hvordan de besøkende på Vegaøyen fordeler seg mellom lavpurister, mellompurister og høypurister.

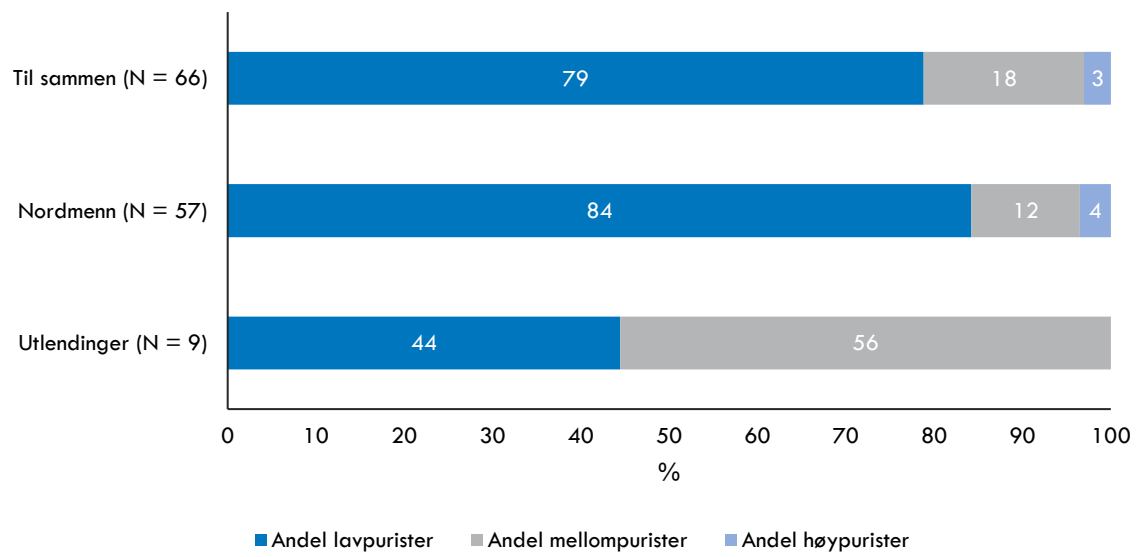
For å beregne purismegraden for hver respondent er skalaen fra 1 til 7 for de syv første dimensjonene snudd (side 26). En lav score (f.eks. 1) på dimensjonene gir høy score i purisme-sammenheng (f.eks. 7). For den siste dimensjonen (å gå milevis uten å møte et annet menneske) reverseres ikke skalaen, da en høy score i utgangspunktet antyder et høyt purisme-nivå. Purismegraden beregnes som gjennomsnittet av de åtte spørsmålene. Et gjennomsnitt mellom 1 og 3,5 gir merkelappen «(lavpurist)», et snitt mellom 3,51 og 4,49 gir merkelappen «(mellompurist)», og et snitt mellom 5,5 og 7 gir merkelappen «(høypurist)».

Figur 5-19 viser resultatene for hele utvalget i etterundersøkelsen, og fordelt på nordmenn og utlendinger. Det store flertallet av alle besøkende er lavpurister, som betyr at de setter pris på en høy grad av tilrettelegging, og ikke er spesielt opptatt av å ferdes langt fra allfarvei og andre turgåere. 79 prosent av de besøkende passer til denne beskrivelsen. 18 prosent er mellompurister, mens kun tre prosent er høypurister. Blant besøkende bosatt i Norge er det enda høyere andel lavpurister. For utlendingene i utvalget er det ganske mange som faller inn i gruppen som omtales som mellompurister, og få i gruppen lavpurister, relativt til norske besøkende. Siden det er så få utenlandske besøkende i utvalget, bør det nok ikke legges for mye vekt på dette resultatet.

Selv om spørsmålsformuleringen i selvregistreringsundersøkelsen gjør at purisme-indikatoren fra den undersøkelsen ikke blir helt gyldig, kan vi sammenlikne resultatene for å få en tilnærmet kontroll av om etterundersøkelsen er representativ for utvalget selvregistreringsundersøkelsen. Resultatene derfra er svært like med resultatene fra etterundersøkelsen, så vi kan gå ut fra at dette er en ganske representativ fordeling. Den største forskjellen mellom selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen er fordelingen mellom lavpurister, mellompurister og høypurister blant utlendinger. Det er en del flere «(lavpurister)» blant utlendingene i selvregistreringsundersøkelsen sammenliknet med i etterundersøkelsen, og det er også et visst innslag med høypurister. Fordelingen i etterundersøkelsen for utlendinger skyldes nok at den er basert på et veldig lite utvalg, som trolig gir utslag i en fordeling som ikke nødvendigvis er representativ for alle utenlandske besøkende.

Alt i alt synes det som om de besøkende til verneområdene i Vega kommune ikke trakter spesielt etter opplevelsen av å være alene i en helt uberørt natur. Etter vurderingen av idelaområdene å dømme, er det heller turområder som er godt tilrettelagt som appellerer mest til de aller fleste besøkende.

Figur 5-19: Purismegrad (n=66)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse

6. Bruken av området

6.1 Romlig bruk

Både kasseundersøkelsen og etterundersøkelsen kan gi informasjon om hvilke innfallsporter og områder i verneområdene i Vega kommune som blir mest besøkt. Det har ikke vært satt opp ferdselstellere i verneområde på Vegaøyen.

Statistikken med antall besøkende per innfallsport fra kasseundersøkelsen, vist i Tabell 6-1, er ikke direkte sammenliknbar med besøksstatistikken fra etterundersøkelsen, i Tabell 6-2. I kasseundersøkelsen er det kun ett besøk som er registrert per besøkende, nemlig besøket da de fylte ut spørreskjemaet, mens i etterundersøkelsen kunne man velge flere alternativer dersom man hadde vært på tur til flere steder samme år. Resultatene fra etterundersøkelsen er vist i Tabell 6-2.

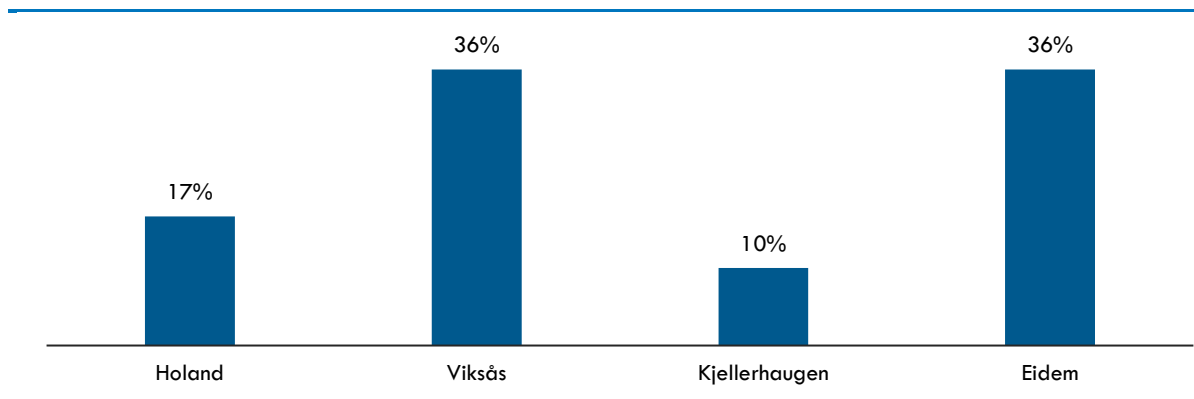
De plasseringene hvor det kom flest svar i selvregistreringsundersøkelsen var Viksås, Eidemsliene og turistbåten til Lånan. Ved Viksås og Eidemsliene var det plassert ut vanlige selvregistreringskasser, mens på turistbåten delte turguiden ut svarskjemaer til passasjerene. På grunn av forskjellig innsamlingsmetode kan vi ikke si noe om besøksantallet på stedene relativt til hverandre. I Hysvær/Søla landskapsvernområde var svarskjemaene lagt ut i et serveringslokale, men det var ikke noen aktiv utdeling. Figur 6-1 viser fordelingen av besøkende mellom de stedene hvor det var innsamling gjennom vanlig selvregistreringskasse, som er de områdene hvor bortfallsprosenten antakeligvis er sammenliknbar. Selvregistreringskassen på Lånan er utelatt, fordi mange som ble tilbudt å være med i undersøkelsen på turistbåten også passerte denne kassen. Figuren viser at det var Viksås og Eidem som var mest besøkt, mens Kjellerhaugen og Holand i mindre grad ble besøkt, gitt at bortfallsprosenten er tilnærmet lik og det ikke er andre faktorer som påvirker respondentantallet.

Tabell 6-1: Registrerte svarskjemaer fra brukerundersøkelsen i verneområdene på Vegaøyen (N=563)

Svarkasselokalitet	Antall gyldige svar (N)	Prosentvis fordeling
Holandsosen	65	12 %
Viksås	139	25 %
Kjellerhaugvatnet	39	7 %
Eidemsliene	139	25 %
Lånan Båt	132	23 %
Lånan	31	6 %
Hysvære/Søla landskapsvernområde	18	3 %
Totalt	563	100 %

Kilde: Basert på svar fra kasseundersøkelsen

Figur 6-1: Besøkendeandel for områdene med selvregistreringskasser (N=382)

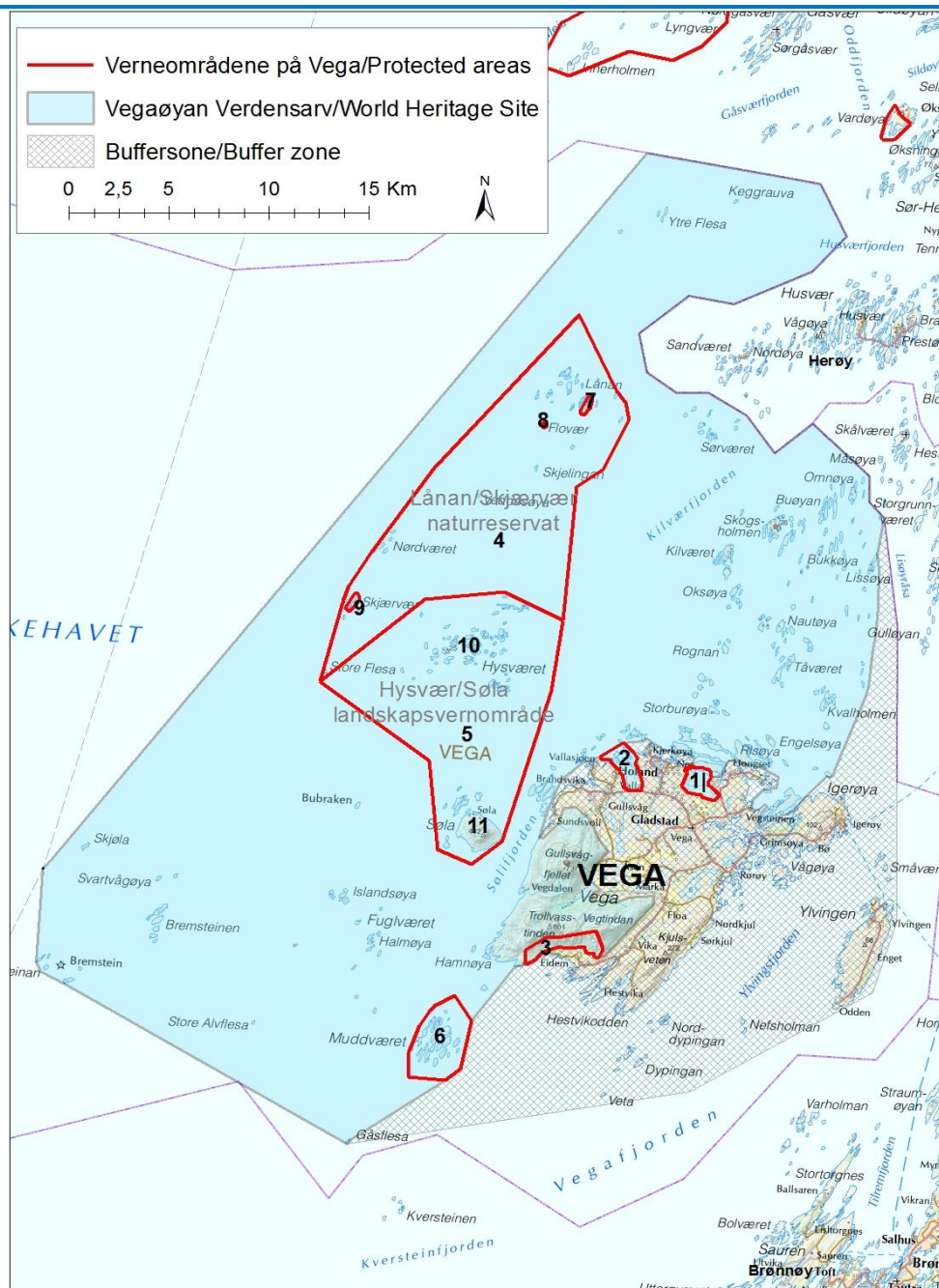

Kilde: Svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I Figur 6-2 vises kartet som respondentene i etterundersøkelsen kunne benytte da de skulle oppgi hvilke innfallsporter de har benyttet i 2018. Respondentene kunne krysse av på en nummerert liste med 11 forhåndsdefinerte innfallsporter/områder. Resultatene fra spørsmålet om hvilke verneområder respondentene hadde besøkt i løpet av 2018 er vist i Tabell 6-2.

Ettersom deltakerne i etterundersøkelsen var rekruttert fra selvregistreringsundersøkelsen, er det grunn til å anta at lokaliteter som var godt representert i selvregistreringsundersøkelsen også er godt representert i etterundersøkelsen. Blant respondentene i etterundersøkelsen var det flest som hadde vært i Holandsosen (53,7 %), Eidemsliene (47,8 %) og Kjellerhaugvatnet (38,8 %). Det var 40 prosent av respondentene i etterundersøkelsen som svarte at de kun hadde besøkt ett av verneområdene i 2018. 23 prosent hadde besøkt to, 21 prosent hadde besøkt tre, 9 prosent hadde besøkt fire, 3 prosent (to personer) fem områder, og 3 prosent ni områder.

Figur 6-2: Kart fra etterundersøkelse med 11 forhåndsdefinerte innfallsporter

Kilde: Vega verneområdestyre

Tabell 6-2: Besøkte verneområder i løpet av 2018 blant respondentene i etterundersøkelsen (n=67). flere svar mulig

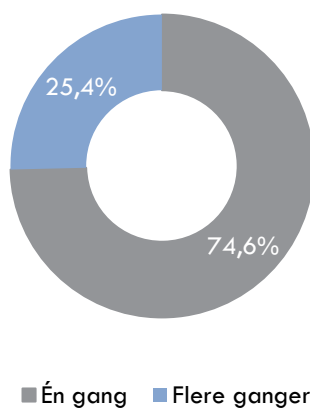
Verneområde/øy	Antall	Andel av alle besøkende
1. Kjellerhaugvatnet	26	38,8%
2. Holandsosen	36	53,7%
3. Eidemsliene	32	47,8%
4. Lånan/Skjærvær	8	11,9%
5. Hysvær/Søla	12	17,9%
6. Muddvær	0	0,0%
7. Lånan	21	31,3%
8. Flovær	2	3,0%
9. Skjærvær	2	3,0%
10. Hysvær	7	10,4%
11. Søla	7	10,4%
Totalt	67	

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.2 Besøk i verneområdene i Vega siste år

I etterundersøkelsen har respondentene svart på om de besøkte verneområdene i Vega kommune én eller flere ganger i løpet av siste år. Resultatene for dette spørsmålet er vist i Figur 6-3. Denne viser at ca. 25 prosent av respondentene i etterundersøkelsen besøkte verneområdene flere ganger, mens ca. 75 prosent kun besøkte Vega én gang i løpet av det siste året.

Figur 6-3: Besøkte du verneområdene på Vegaøyen én eller flere ganger i løpet av siste år? (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.3 Tid i verneområdene og overnatting

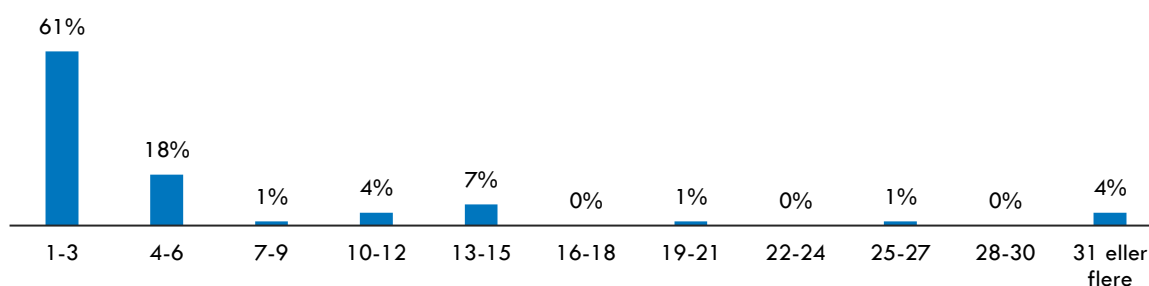
I forrige avsnitt undersøkte vi om de besøkende til Vegaøyen gjennomførte ett eller flere besøk til områdene i løpet av 2018. Her ser vi nærmere på om de besøkende tilbrakte flere dager i verneområdene i Vega kommune i 2018, om de gjennomførte flerdagersturer hvor de overnattet underveis, samt hvordan de overnattet.

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om hvor mange dager de oppholdt seg i verneområdene i Vega kommune totalt. Spørsmålet ble stilt i fire deler, hvor respondentene etter tur skulle fylle inn hvor mange dager de

oppholdt seg i verneområdene i vintersesongen (jul-påske), i vårsesongen (etter påske – mai), i sommer/høstsesongen (juni-september), og i vintersesongen (oktober-jul). Det var stor variasjon mellom årstidene i hvor mange dager de besøkende hadde vært i verneområdene. Det var desidert flest som hadde vært én eller flere dager i verneområdene i sommersesongen, hvor alle unntatt én respondent hadde minst én dag med besøk. De tre andre årstidene var det imidlertid kun mellom 6 og 8 respondenter som hadde noen dager i verneområdene i det hele tatt, av de 67 som svarte på undersøkelsen.

I Figur 6-4 vises fordelingen i antall dager tilbrakt i verneområdene i Vega kommune samlet sett, summert for de fire årstidene. Over halvparten (61 %) var mellom 1 og 3 dager i verneområdene, og 18 prosent mellom 4 og 6 dager. 12 prosent til sammen var mellom 7 og 15 dager i verneområdene på Vega, mens 6 prosent var i verneområdene mer enn dette.

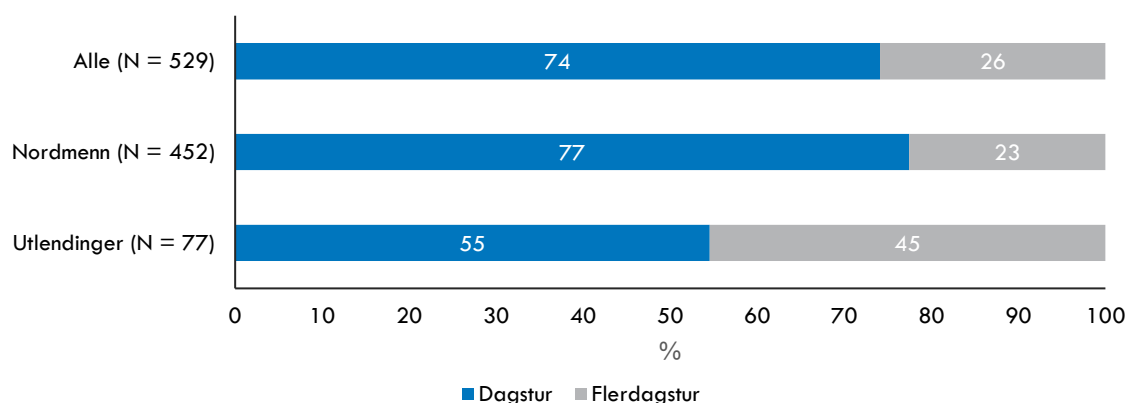
Figur 6-4: Hvor mange dager var du i verneområdene i Vega kommune i løpet av det siste året (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Selvregistreringsundersøkelsen gir det samme inntrykket som etterundersøkelsen, nemlig at de fleste besøkende til Vegaøyen er på kortvarige turer og ikke tilbringer mange dager i verneområdene. 74 prosent av alle som fylte ut selvregistreringsskjema oppga at de var på en dagstur, uten å overnatte i det aktuelle verneområdet. Det var en noe høyere andel som var på flerdagstur blant utlendingene (45 %) enn blant besøkende bosatt i Norge (23 %).

Figur 6-5: Andel på dagstur og flerdagstur

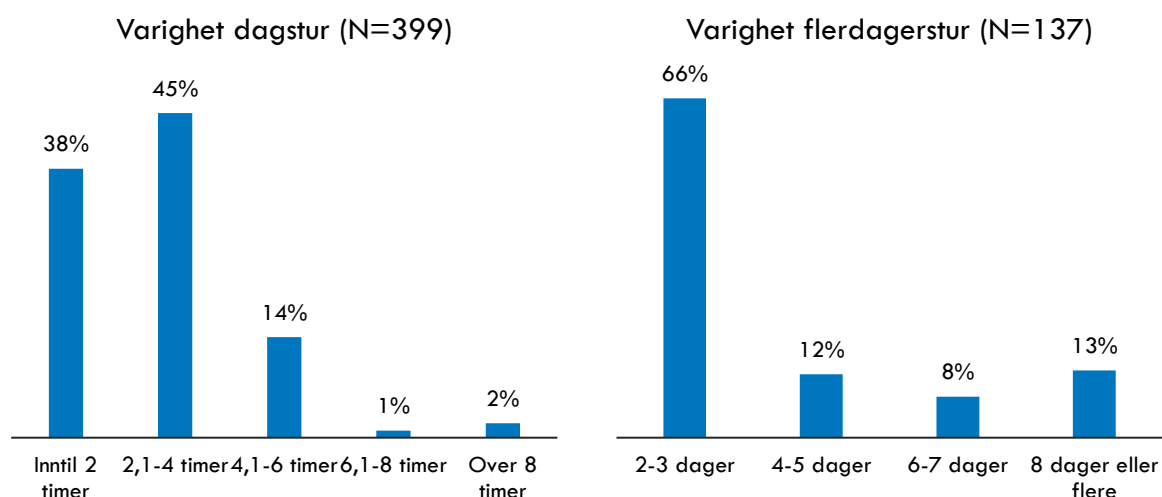

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

De besøkende er også spurt om varigheten på turen de var på da de fylte ut selvregistreringsskjemaet. Noen har fylt ut varighet på både dagstur og flerdagerstur, og begge deler er inkludert i oversikten under.

Det store flertallet blant besøkende på dagstur er på relativt korte turer i verneområdene på Vegaøyen. 38 prosent var på tur som varte inntil 2 timer, mens 45 prosent var på tur med varighet mellom 2,1 og 4 timer. Blant de som var på flerdagerstur var det to tredjedeler som var på tur med varighet mellom 2 og 3 dager. For øvrig var det mindre andeler som var på turer med varighet henholdsvis mellom 4-5 dager, 6-7 dager og mer enn 8 dager.

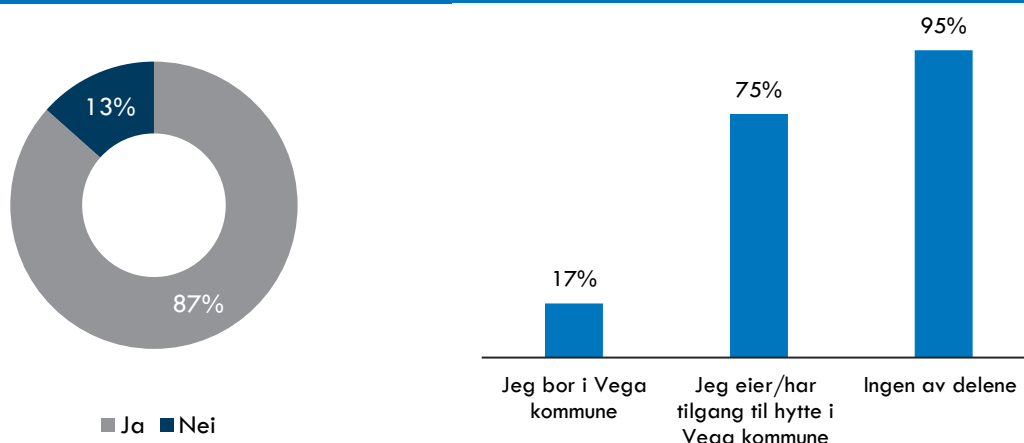
Figur 6-6: Varighet på flerdagstur (høyre) og dagstur (venstre), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Selv om det er mange som oppga i selvregistreringsundersøkelsen at de var på dagstur i verneområdene på Vegaøyen da de fylte ut selvregistreringsundersøkelse, ser det ut til at det er vanlig for de besøkende å overnatte i nærheten av verneområdene. I etterundersøkelsen svarte hele 87 prosent at de overnattet i eller i nærheten av verneområdet i forbindelse med besøket/besøkene sine det siste året (Figur 6-7). Fordelt på hva slags tilknytning de besøkende hadde til verneområdene var det kun 17 prosent av respondentene som bor i Vega kommune som sa at de overnattet i eller i nærheten av verneområdene i forbindelse med besøket, mens 75 prosent av de som eier/har tilgang til hytte i Vega kommune svarte at de overnattet, og 95 prosent av de resterende uten tilknytning til Vega overnattet.

Figur 6-7: Overnattet du i eller i nærheten av verneområdene på Vegaøyen i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året? (venstre, n=67) og andel som overnattet i eller i nærheten av verneområdene på Vegaøyen fordelt på tilknytning til Vega (høyre, n=57)

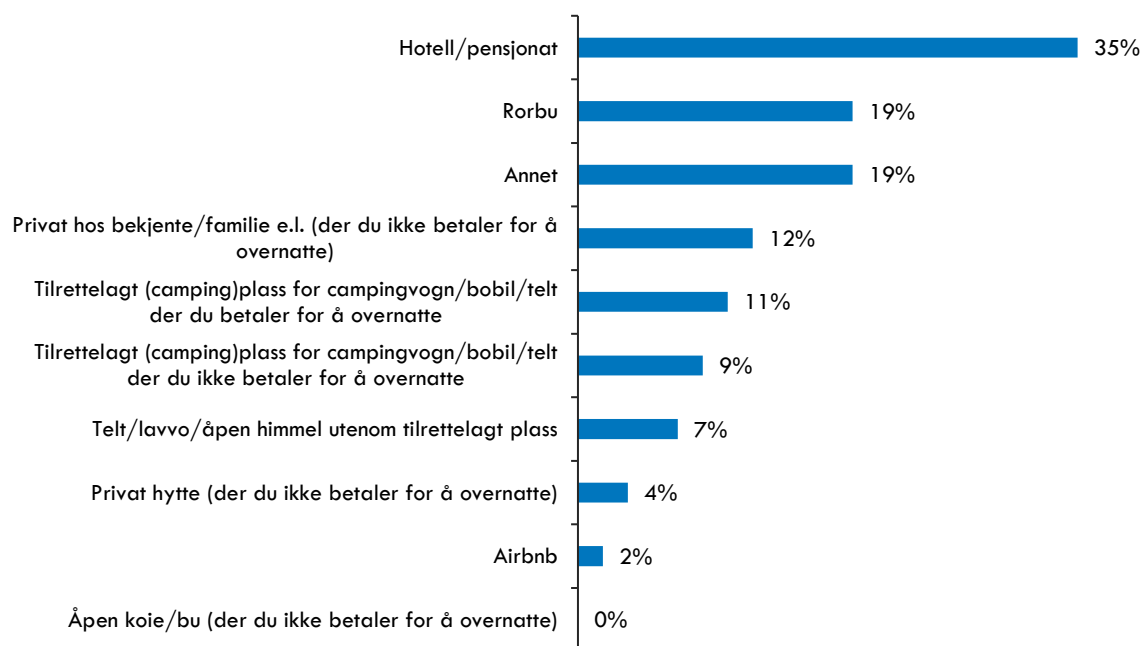

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

De som overnattet i eller i nærheten av verneområdene på Vega ble videre spurt om hvordan de overnattet. Hvor stor andel av de som overnattet som benyttet ulike typer overnattingsalternativer er vist i Figur 6-8. Respondentene kunne svare at de overnattet ved flere typer overnattingssteder. 35 prosent av de som overnattet bodde på hotell/pensjonat i løpet av oppholdet. Det er mange som her har svart at de har overnattet på Vega Havhotell, samt noen som har svart Vega kro og motell i Gladstad og at de overnattet på Hysvær. 19 prosent har svart at de overnattet i orbu, hvorav mange har svart at de overnattet på Nes, og enkelte på Gardsøya. Like mange har svart at de overnattet på ulike andre måter som ikke var listet opp i etterundersøkelsen. Dette inkluderer leie av privat hus på finn.no, leilighet fra Vega Havhotell, utleiehytte på campingpass og i båt. Enkelte har ikke spesifisert hvordan de overnattet. Overnatting på tilrettelagt campingplass hvor man betaler er den

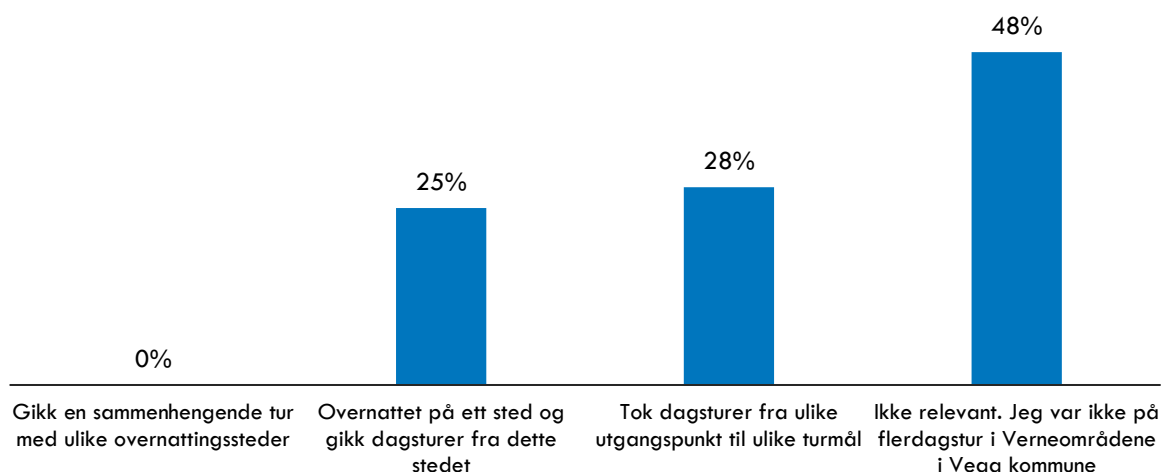
gjenværende overnattingstypen hvor mange har overnattet på samme sted, på Vega camping. Resten av overnattingstypene fant sted på forskjellige steder på Vegaøyen, i private hytter, hus og i telt.

Figur 6-8: Type overnatting (n=57)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Figur 6-9: Hvis du var i verneområdene i Vega kommune sammenhengende i flere dager for å gå tur til fots, hva slags type tur gjennomførte du (n=67), prosentfordeling

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

I forbindelse med spørsmålene om hvor mange dager de besøkende har tilbrakt på Vega ble respondentene i etterundersøkelsen spurt om hva slags type tur de gjennomførte. Nesten halvparten, 48 prosent, svarte at de ikke var på flerdagstur til fots i Vega kommune i 2018 (Figur 6-9). 25 prosent svarte at de overnattet på ett sted og gikk dagsturer fra dette stedet, mens de resterende 28 prosentene svarte at de tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål. Ingen svarte at de gikk en sammenhengende tur med ulike overnatningssteder. Siden Vega er en øygruppe hvor øyene, med unntak av hovedøya, er ganske små, er det antakeligvis begrenset hvor attraktivt det er å gå en flerdaggers sammenhengende fottur med ulike overnatningssteder underveis.

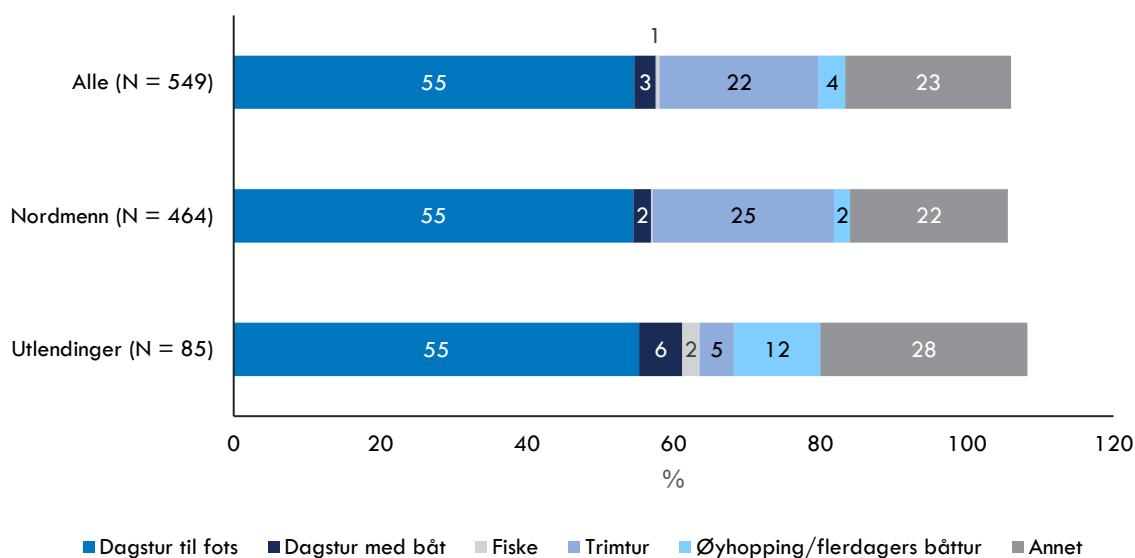
6.4 Type bruk

I selvregistreringsundersøkelsen har respondentene svart på hva formålet med turen deres til Vega var. Respondentene kunne krysse av for alternativene «dagstur til fots/båt», «fiske», «trimtur», «flerdagersstur med båt (øyhopping)», og en åpen kategori («annet») hvor de kunne fylle inn aktivitet selv. De som har krysset av for dagstur til fots/båt har i noen tilfeller strøket under om de gjennomførte tur til fots eller med båt, i sistnevnte tilfelle er formålet registrert som dagstur med båt. Hvis ikke det ble strøket under enten til fots/med båt, ble svaret registrert som dagstur til fots. Enkelte har krysset av for flere formål med turen.

55 prosent av alle som svarte på selvregistreringsundersøkelsen krysset av for at hovedformålet med turen var dagstur til fots. 3 prosent av alle besøkende svarte at de var på dagstur med båt (men noen i forrige kategori inngår kanskje også her). Kun 1 prosent av respondentene krysset av for at fiske var formålet med turen. Det er naturlig nok mer egnet for fiske i områdene utenom der selvregistreringskassene sto, som i beste fall fanget opp besøkende som fisket fra land eller passerte på vei til eller fra båt plass. 22 prosent av alle besøkende svarte at de var på trimtur i verneområdene på Vegaøyan, i all hovedsak var dette norske besøkende, kun 5 prosent av de utenlandske besøkende hadde dette som formål med turen. Det var imidlertid en større andel utenlandske besøkende som var på flerdagers båttur/øyhopping enn norske besøkende, 12 prosent mot 2 prosent.

En ganske stor andel besøkende har svart at de hadde andre formål med turen enn de forhåndsdefinerte aktivitetene. Det er stor variasjon i svartypene som er avgitt her, men for det store flertallet er formålet ferie/fornøyelse, et lite antall er på tur i forbindelse med arbeid eller organisert fritidsaktivitet. Det er 5 stykker som eksplisitt har skrevet at formålet var kajakk tur/padletur.

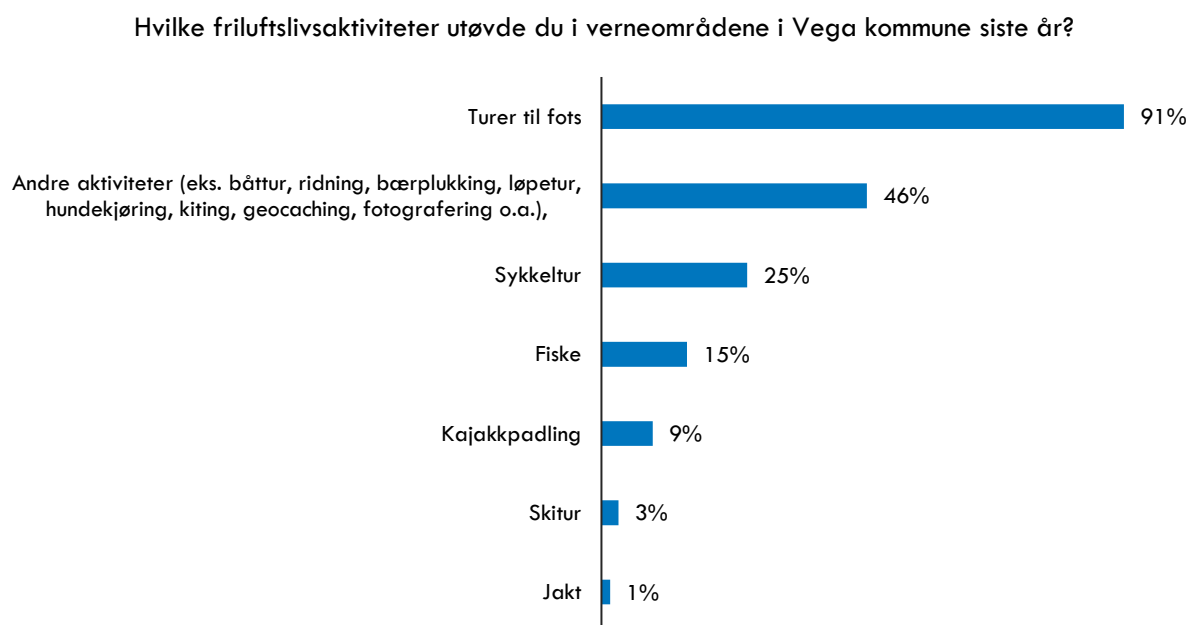
Figur 6-10: Formål med besøket (N=549), flere valg mulig

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Etterundersøkelsen omhandler også hva slags type aktiviteter de besøkende til verneområdene på Vegaøyan har gjennomført i områdene i løpet av 2018 (Figur 6-11). Av alle som svarte på etterundersøkelsen svarte 91 prosent at de gjennomførte turer til fots. Den nest mest valgte kategorien var «andre aktiviteter», som inkluderte alt annet enn hva som var definert på forhånd. Én fjerdedel av respondentene svarte at de hadde vært på sykkel tur. 15 prosent svarte videre at de hadde drevet med fiske i løpet av 2018, 9 prosent hadde drevet med kajakkpadling, 3 prosent hadde vært på skitur og 1 prosent hadde vært på jakt i verneområdene i Vega kommune. Det virker som om bredden av ulike friluftaktiviteter som utøves av besøkende til verneområdene i Vega er svært stor. De som har svart at de drev med andre aktiviteter har ofte svart at de var på båttur, besøkte museum/galleri, fotograferte eller drev med filming, drev med fugletitting, bærplocking, bading/dykking, eller var på bil/busstur.

Figur 6-11: Friluftslivsaktiviteter i verneområdene på Vegaøyen (n=67), flere svar mulig

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

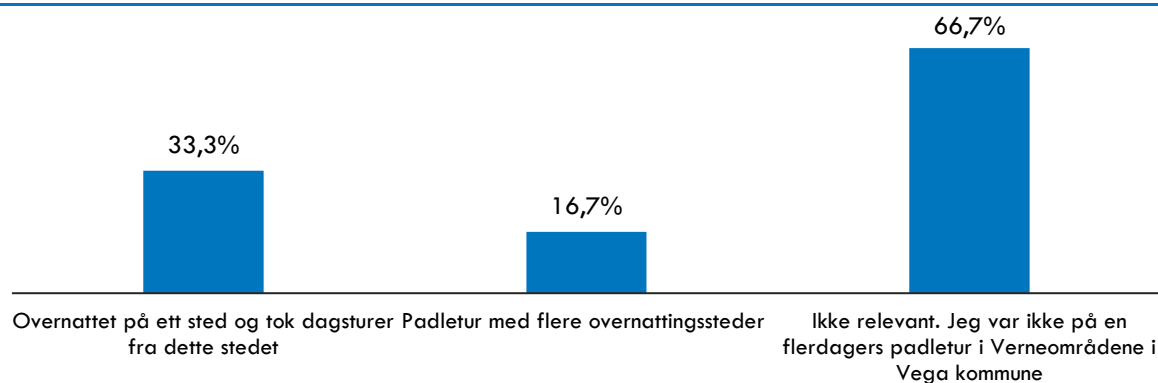
Kajakkpadling

Det var som nevnt fem av de som deltok i selvregistreringsundersøkelsen, som oppga at formålet med besøket til verneområdene på Vegaøyene var å padle i kajakk/kano. Det kan ha vært flere av respondentene som padlet mens de var på besøket, siden det ikke var eksplisitt nevnt i spørsmålet, samt at noen kan ha drevet med padling men ikke sett på det som hovedmålet med turen.

I etterundersøkelsen var det 9 prosent (6 personer) som svarte at de hadde utøvd kajakkpadling i verneområdene på Vega i løpet av 2018. Det var ingen av disse som svarte at de hadde vært på organisert padletur. Fire av disse hadde kun vært på én padletur i verneområdene på Vega i 2018, mens to hadde vært på flere turer.

De som oppga at de hadde vært på tur for å padle kajakk svarte også på om de hadde vært på flerdagstur med kajakk, og i såfall hva slags type tur de hadde vært på. To tredjedeler (fire personer) svarte at de ikke hadde vært på flerdagerstur med kajakk (Figur 6-12). Den øvrige tredjedelen (to personer) oppga at de overnattet på ett sted og tok dagsturer fra dette stedet, men én av disse personene krysset også av for at han eller hun gjennomførte padletur med flere overnattingssteder.

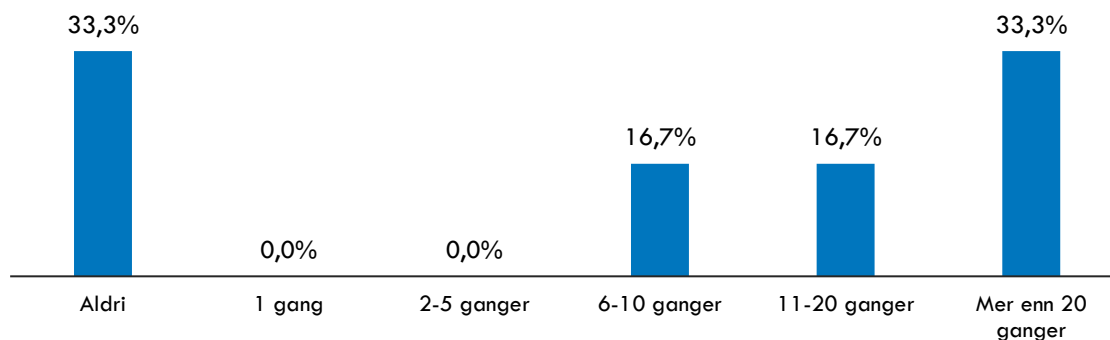
Figur 6-12: Hva slags type tur(er) var du på i verneområdene på Vegaøyen dersom du var der sammenhengende over flere dager for å padle kajakk (n=6)? Flere svar mulig

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Respondentene i etterundersøkelsen som hadde drevet med kajakkpadling mens de besøkte Vega ble også spurt om erfaringen deres med å padle i kajakk på åpent hav eller i fjorder (Figur 6-13). Det er én tredjedel som oppgir at de ikke hadde noen erfaring med dette, mens én tredjedel hadde svært mye erfaring, og den øvrige tredjedelen hadde en god del erfaring gjennom å ha padlet i kajakk i åpent hav eller i fjorder, dvs. mellom 6 og 20 ganger.

Figur 6-13: Før du kom til Vega i 2018, hvor mange ganger hadde du padlet kajakk på åpent hav eller i fjorder? (n=6)

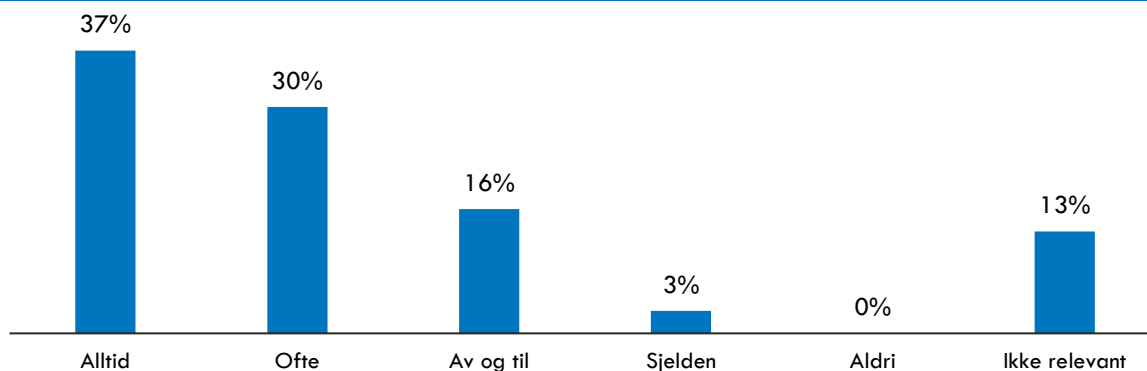

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.5 Bruk av sti og terreng

I etterundersøkelsen stilles det også spørsmål om de besøkende brukte tydelige stier da de var på tur i verneområdene i Vega kommune, eller om de også ferdes utenfor stier (Figur 6-14). 37 prosent svarte at de brukte sti hele tiden, mens 30 prosent oppga at de ofte brukte sti. På den annen side var det 16 prosent som svarte at de kun av og til brukte sti, mens 3 prosent sjelden brukte sti.

Figur 6-14: Hvor mye av tida brukte du tydelige stier når du gikk eller syklet i verneområdene i Vega kommune siste år? (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

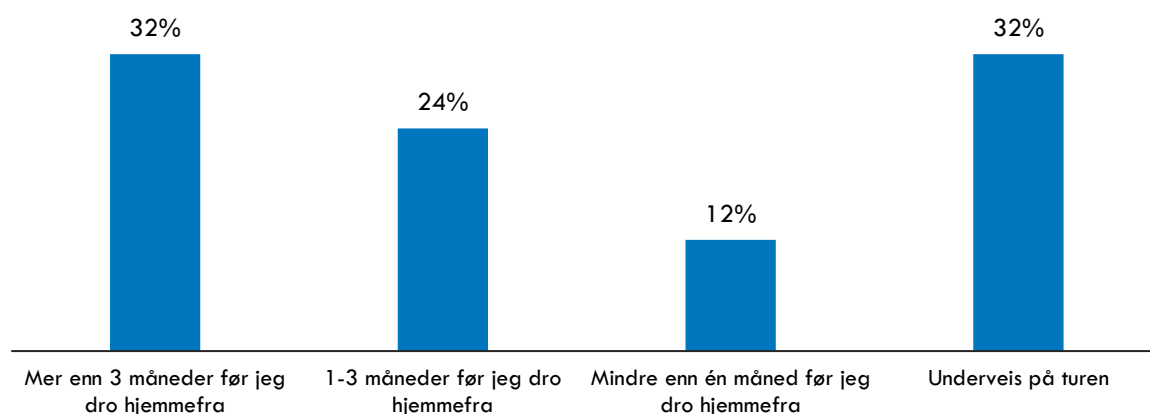
6.6 Verneområdene på Vegaøyen som besøksmål

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om når de tok avgjørelsen om å dra på tur i verneområdene i Vega kommune. Fra Figur 6-15 fremgår det at det var like mange som tok avgjørelsen mer enn 3 måneder før avreise som det var som tok avgjørelsen underveis på turen. Det var i tillegg noe mindre andeler som tok avgjørelsen mellom 1-3 måneder før avreise eller mindre enn én måned før avreise. 10 av 14 som tok avgjørelsen underveis på turen var norske. 15 av 16 som bestemte seg mer enn tre måneder før de dro hjemmefra var norske. 11 av 12 som bestemte seg 1-3 måneder før de dro hjemmefra var norske. Alle som bestemte seg mindre enn én måned før de dro hjemmefra var norske. To tredjedeler av alle utenlandske besøkende som svarte på når beslutningstidspunktet var, oppga at de tok beslutningen underveis på turen. Dette er nok i større grad tilfelle

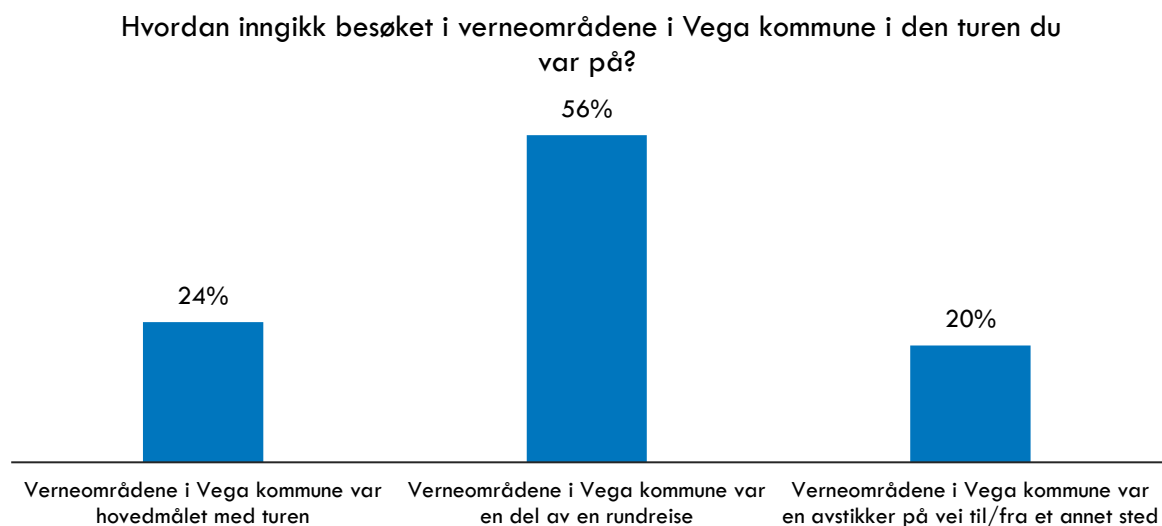
blant utenlandske besøkende enn norske, som nok i større grad er på en lengre reise hvor turmålene blir bestemt underveis.

Respondentene i etterundersøkelsen har også svart på hvordan turen til verneområdene i Vega føyde seg inn i en eventuell tur av lengre varighet (Figur 6-16). Over halvparten, 56 prosent, svarte at turen til verneområdene i Vega kommune var en del av en rundreise, 24 prosent at verneområdene i Vega kommune var hovedmålet med turen, og 20 prosent at verneområdene i Vega kommune var en avstikker på vei til/fra et annet sted. Det er ikke mulig å lese ut fra svarene om turen de besøkende var på som varte lengre enn besøket til verneområdet var en tur som foregikk kun på Vegaøyen, eller om det var en tur som omfattet flere områder på Helgelandskysten, i Nordland eller ellers i Norge.

Figur 6-15: Når de besøkende bestemte seg for å besøke verneområdene på Vegaøyen (n=50)

Figur 6-16: Utgangspunkt for besøk til verneområdene på Vegaøyen (n=50)

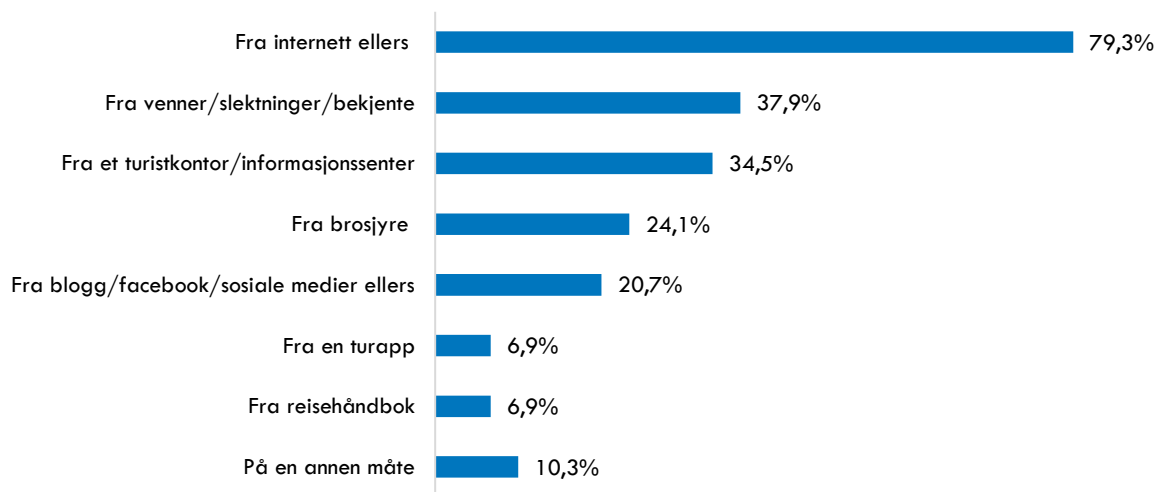
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

7. Informasjon og bruk av sosiale medier

7.1 Informasjonsinnhenting og foretrukket informasjon

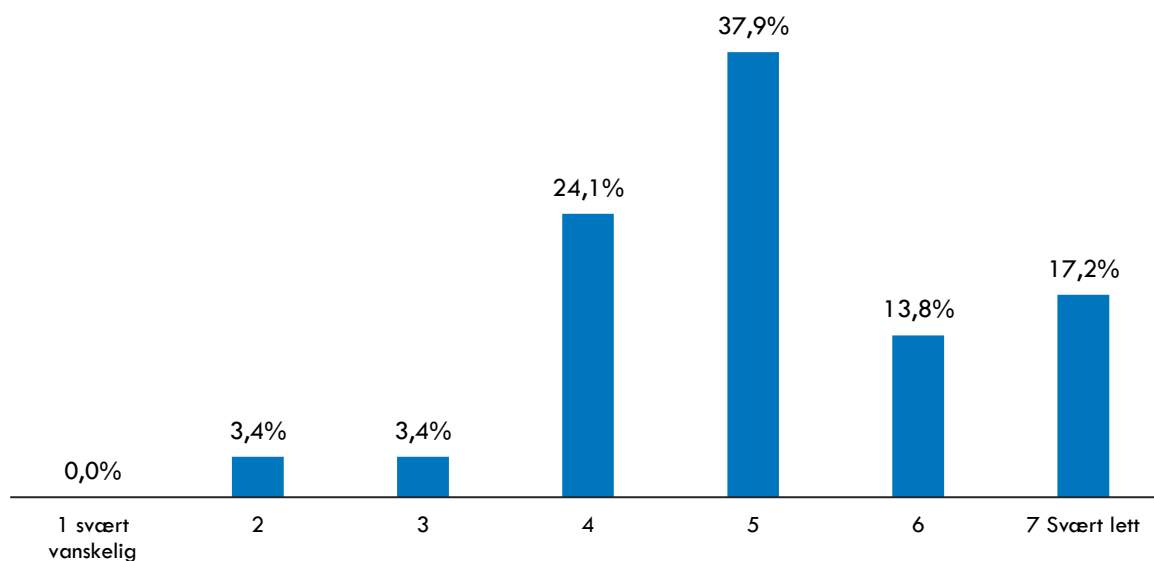
I etterundersøkelsen er det spurt om hvorvidt og hvordan respondentene hadde skaffet seg informasjon om verneområdene i Vega kommune før besøket. 43 prosent av de besøkende (n=67) oppga at de hadde skaffet seg informasjon om området i forkant av besøket sitt. I Figur 7-1 gjengis hvilke kilder respondentene gikk til for å finne informasjonen de søkte etter. Den klart hyppigst brukte informasjonskilden er internett, som 79,3 prosent av respondentene benyttet. Litt over en tredjedel (37,9 %) har fått informasjon fra venner, slektninger eller bekjente, noe som tyder på at kjennskapen til Vega er til stede i de sosiale nettverkene til de besøkende, selv om det ikke er spesielt mange lokale besøkende eller spesielt sterk tilknytning til Vega blant de besøkende. Mange henter også informasjon fra turistkontor/informasjonscenter (34,5 %), fra brosjyre (24,1 %) og fra blogger og sosiale medier (20,7 %). Det er relativt få som bruker reisehåndbok og turapp for å finne informasjon om Vegagøyan, selv om det finnes mange turforslag i kommunen på Ut.no-appen.

Figur 7-1: Informasjonskilder (n=29), flere svar mulig

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Figur 7-2: Hvor lett det er å skaffe informasjon om verneområdene på Vegagøyan (n=29)

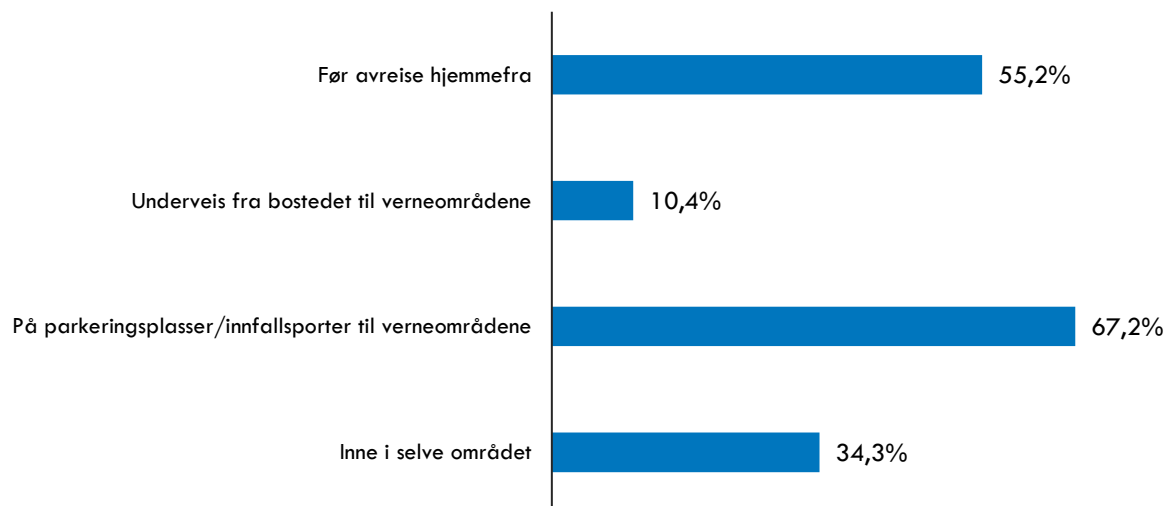
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

De fleste respondentene har svart at det var relativt lett å finne informasjonen de søkte etter (Figur 7-2). Det er bare en liten andel som opplever at det ikke er like lett å finne informasjonen, og som har svart fra 1 til 3 på skalaen som går fra 1 til 7. Dette gjelder totalt kun ca. 7 prosent av respondentene. Respondentene har blitt spurt om hvilken type informasjon som var spesielt vanskelig å finne, hvor det er seks respondenter som har svart. Svarene de har oppgitt om informasjon som er vanskelig å finne er (noe redigert):

- Spesialisert botanisk informasjon
- Merkede stier
- Informasjon og tidspunkt for besøk til Lånan med båt, og kajakkutleie
- Informasjon om hva som er tillatt, for å være sikker på at man har forstått vernebestemmelsene korrekt. For eksempel at ferdsel med båt (og ankring) i området er tillatt.
- Overnattingsmuligheter
- Om tider og detaljer

De besøkende oppgir at dersom de skulle motta mer informasjon om området fra forvaltningsmyndigheten, er det ønskelig å få denne informasjonen før avreise hjemmefra eller ved parkeringsplasser og innfallsporter til området, som fordelingen i Figur 7-3 viser. Respondentene kunne oppgi flere svar om de ønsket. Kun ca. 10 prosent av respondentene ønsker å motta informasjon underveis fra bostedet til verneområdene i Vega kommune.

Figur 7-3: Dersom forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Vega kommune skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen? (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

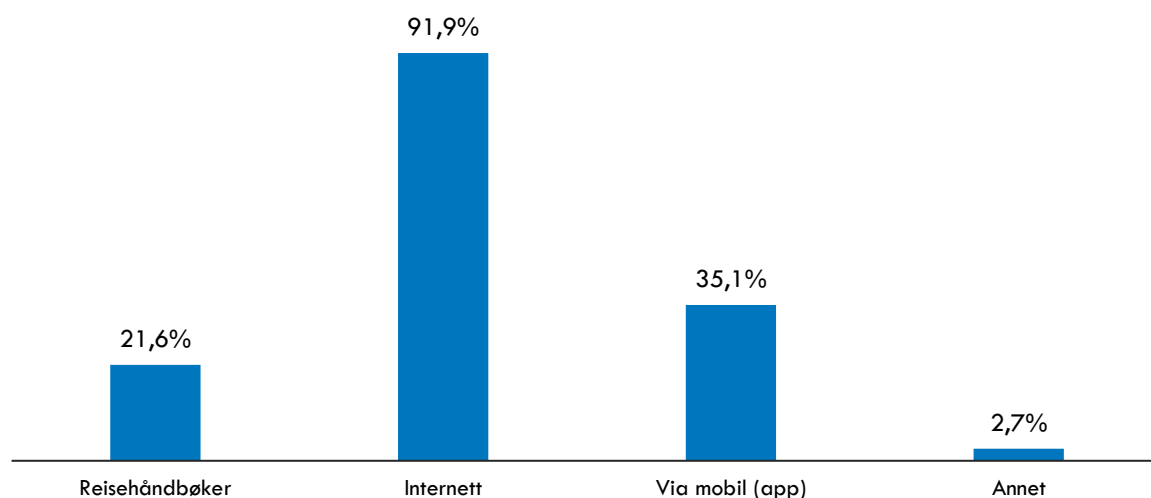
Blant de respondentene som oppgir at de helst ønsker informasjon om Vegaøyen før avreise, ønsker nesten alle (92 %) å finne denne informasjonen på internett, noe man kan lese av Figur 7-4. For øvrig ønsker 35 prosent å finne informasjon ved å bruke tur-app på mobil, som betyr at det var flere som ønsket å finne informasjon ved bruk av app enn det antallet som faktisk gjorde det (6,9 %). Dette kan tyde på at det er større etterspørsel etter app-innhold om verneområdene i Vega kommune enn hva som tilbys i dag.

Det er også en betydelig andel av de som ønsker å finne informasjon før avreise som helst vil oppsøke informasjon i reisehåndbøker, også her i noe større grad enn andelen som faktisk brukte reisehåndbøker.

Det var anledning til å svare på flere av alternativene samtidig, noe mange respondenter også har gjort. Det er altså vanlig for besøkende å innhente informasjon fra flere kilder før avreise.

Det er små forskjeller mellom norske og utenlandske besøkende når det gjelder tidspunkt og kilde for informasjon, og antallet utlendinger i etterundersøkelsen er såpass lavt at usikkerheten er stor. Både norske besøkende og utlendinger er i overveldende grad brukere av internett for å finne informasjon om verneområdene. Det er også før avreise og på parkeringsplasser ved innfallsportene både norske besøkende og utlendinger flest ønsker å motta informasjon.

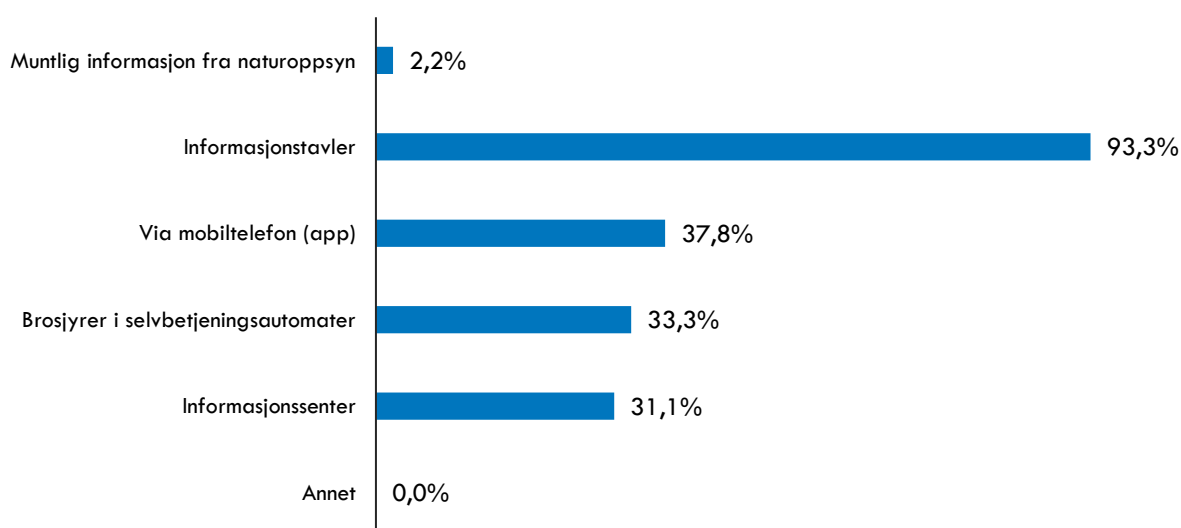
Figur 7-4: Hvordan ville du helst hatt informasjon om verneområdene i Vega kommune før avreise hjemmefra? (n=37)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

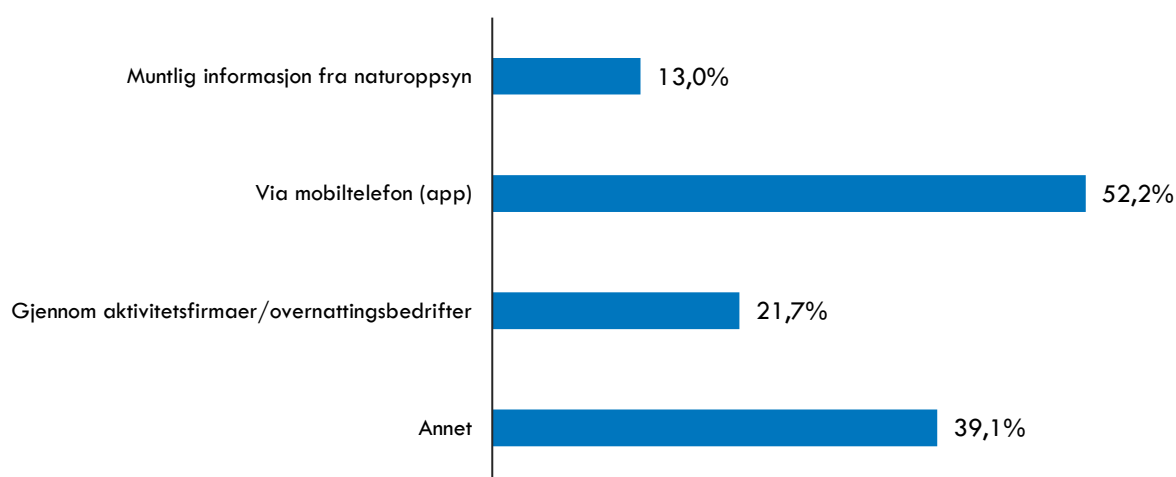
Blant de respondentene som oppga at de helst vil ha informasjon fra forvaltningsmyndigheten ved parkeringsplasser/innfallsporter til verneområdene i Vega kommune (Figur 7-5), svarte nesten alle (93 %) at de helst ønsket å finne informasjon på informasjonstavler. Dette er den tradisjonelle formen for informasjon til besøkende til turområder, slik at det er naturlig at de fleste vil oppsøke dette. Det nest mest valgte alternativet for å finne informasjon om verneområdet ved parkeringsplasser/innfallsporter er gjennom mobiltelefon (app) (37 %). Det er videre én tredjedel som ønsker å innhente informasjon gjennom brosjyrer i selvbetjeningsautomater, noe som ofte finnes i forbindelse med turistinformasjon, overnattingssteder, museer og andre severdigheter. Vega er kjennetegnet ved at mange av verneområdene er i nærheten av slike steder, slik at brosjyrer, eller alternativt digitale informasjonspunkter, kan være en egnet informasjonsform. Informasjonssenter er en annen informasjonsform det er en del som ønsker å benytte seg av for å innhente informasjon. Verdensarvsenteret på Vega som åpner våren 2019 vil i så måte være et godt tilbud for de besøkende.

Figur 7-5: Hvordan ville du helst hatt mer informasjon om verneområdene i Vega kommune ved parkeringsplasser/innfallsporter til verneområdene? (n=45)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Figur 7-6: Hvordan ville du helst hatt informasjon inne i verneområdet? (n=23)

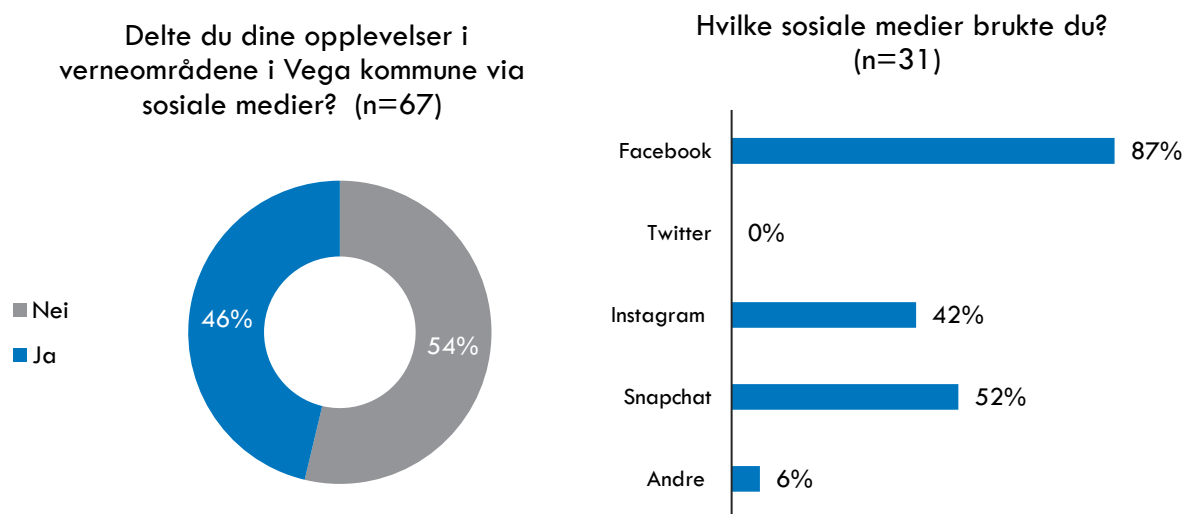
Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Det var 34 prosent av respondentene i etterundersøkelsen som svarte at de helst ønsket å innhente informasjon inne i verneområdet. Av disse er det en størst andel som svarte at de ønsket å finne informasjon ved hjelp av mobiltelefon (app). 39 prosent svarte at de ønsket å finne informasjon på andre måter enn de som ble foreslått som svaralternativ, og mange har svart at informasjonstavler er kjærkomne også inne i verneområdene for å gi informasjon. Det er en del som svarer at de ønsker informasjon fra aktivitetsfirmaer/overnattingsbedrifter, og en mindre andel som ønsker muntlig informasjon fra naturoppsyn.

7.2 Bruk av sosiale medier

Å dele opplevelser fra feriereiser, fritidsaktiviteter og naturopplevelser på sosiale medier er blitt en vanlig ting å gjøre. Dette er også tilfelle i verneområdene i Vega kommune, hvor ca. 46 prosent av de som svarte på etterundersøkelsen svarte at de hadde delt opplevelsene sine på sosiale medier. Når det gjelder hvilke typer sosiale medier de besøkende har brukt, er det vanligst å dele på facebook, som 87 prosent av de som delte brukte. Omtrent halvparten (51 %) brukte snapchat, og 42 prosent instagram. En liten andel brukte andre sosiale medier. Det var mulighet for å svare flere alternativer, noe det er flere som har gjort. Det var over halvparten, 58 prosent, som hadde delt på to eller flere sosiale medier.

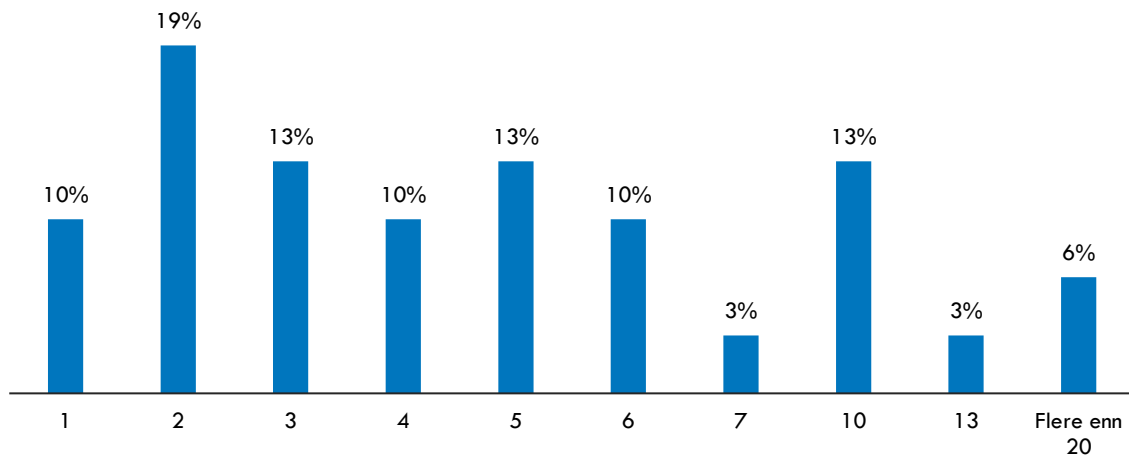
Figur 7-7: Andel som delte sine opplevelser i sosiale medier (til venstre) og andel som benyttet ulike sosiale medier (høyre)

Kilde: Basert på svar i etterundersøkelsen

De som delte opplevelsene sine på sosiale medier mens de var på tur i verneområdene i Vega kommune brukte sosiale medier i ulikt omfang. Figur 7-8 viser fordelingen på antall ganger de besøkende delte opplevelsene sine. Det er flest som kun deler opplevelsene sine noen få ganger, mellom 1 og 6 ganger, mens det også er en del som bruker sosiale medier svært mye.

Figur 7-8: Hvor mange ganger (ca) delte du dine opplevelser via sosiale medier? (n=31) Prosentfordeling

Kilde: Basert på svar i etterundersøkelsen

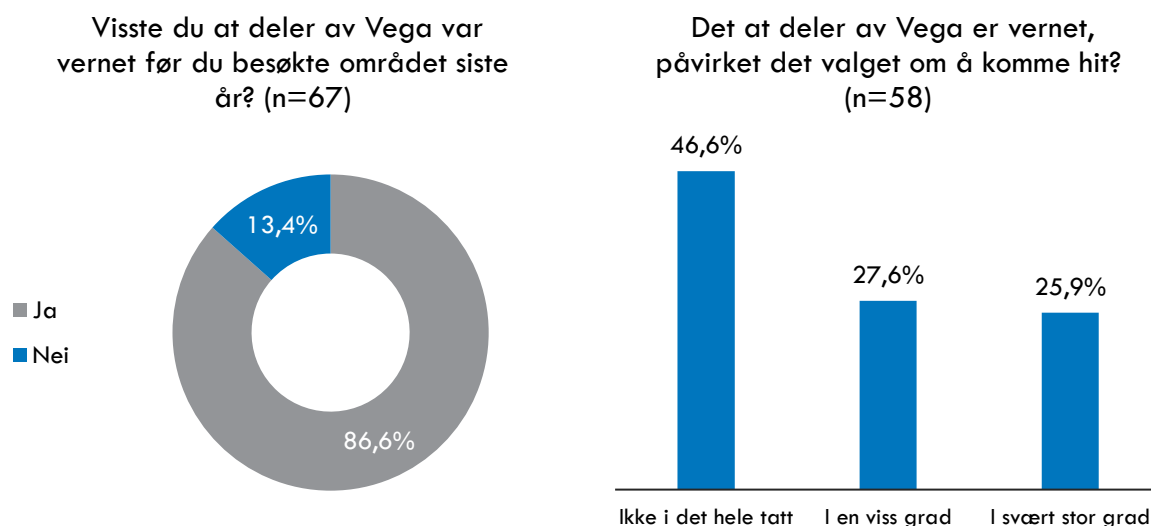
8. Opplevelse av dagens tilstand i verneområdene i Vega kommune

For å være i stand til å balansere målene om ivaretagelse av verneformål på den ene siden og tilrettelegging for aktiv bruk av området på den andre siden, er det viktig at de besøkende har et grunnleggende kunnskapsnivå om verneregler. I dette kapittelet er de besøkendes kunnskap om verneregler, samt deres opplevelse av dagens tilstand i verneområdene på Vegaøyen, forsøkt kartlagt.

8.1 Vegaøyen som verne- og villmarksområde

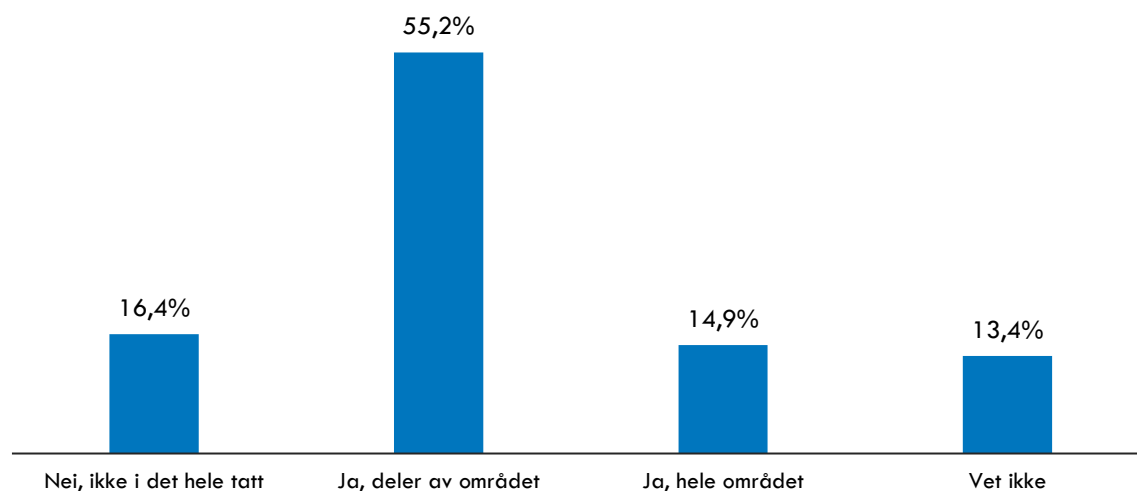
Hele 86,6 prosent av respondentene fra etterundersøkelsen var klar over at deler av Vega var vernet før besøket (Figur 8-1). Det er litt over halvparten som oppgir at vernestatusen var av betydning for valget om å komme til Vega. 27,6 prosent sier at vernestatusen hadde en viss betydning, mens 25,9 prosent sier at vernestatusen i svært stor grad påvirket beslutningen. Verdensarvstatusen til Vega er antakelig godt kjent blant besøkende, og er nok en medvirkende motivasjon for hvorfor de ønsker å besøke områdene.

Figur 8-1: Kunnskap om vernestatus og betydning for valget om å besøke verneområdene på Vegaøyen

Kilde: Basert på svaret fra etterundersøkelsen

Figur 8-2: Oppfatter du verneområdene på Vegaøyen som et villmarksområde? (n=67)

Kilde: Basert på svaret fra etterundersøkelsen

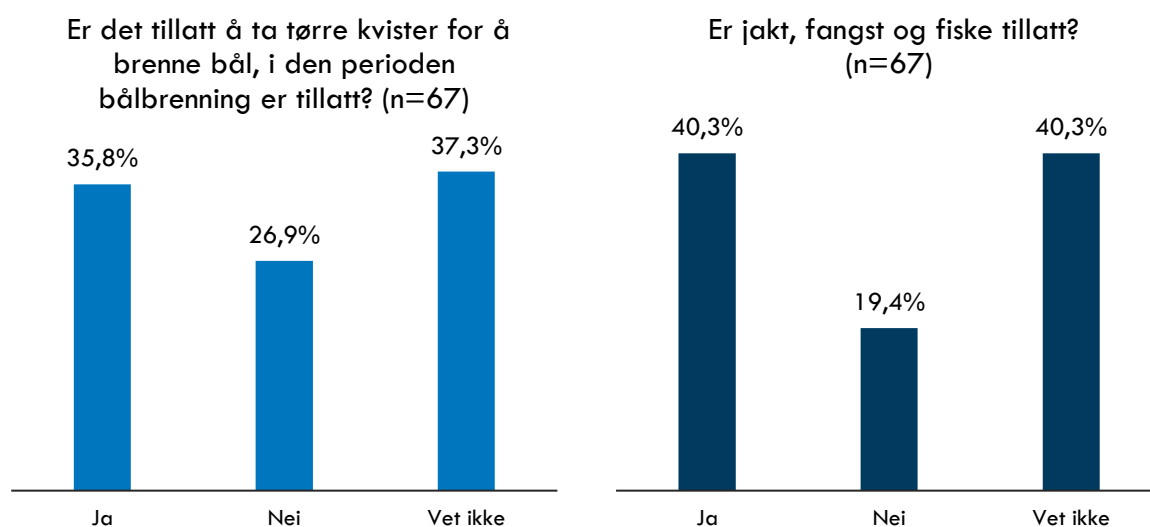
Når det gjelder om de besøkende oppfatter verneområdene på Vega som et villmarksområde, svarer over halvparten av respondentene i etterundersøkelsen at de oppfatter deler av området som villmarksområder (Figur 8-2). Dette henger nok sammen med at Vega kjennetegnes av både kulturminner og villmarksområder, og at begge deler utgjør populære besøksmål. Innholdet i begrepet villmark må i denne sammenhengen regnes for å være subjektivt. Det er sannsynlig at hver enkelt respondent til en viss grad har sin egen tolkning av begrepet villmark, for eksempel er det godt tenkelig at utlendinger vil ha andre assosiasjoner til ordet villmark enn nordmenn. I et teoretisk rammeverk defineres villmark gjerne som områder hvor det er mer enn x antall kilometer (f.eks. 5 km) fra nærmeste tekniske inngrep. Det kan tenkes at enkelte respondenter har en slik forståelse av begrepet villmark, men det er også sannsynlig at en andel av respondentene baserer sitt svar på en mer subjektiv opplevelse av området.

I etterundersøkelsen ble respondentenes kunnskap om regler for atferd og aktivitet i verneområder kartlagt. Respondentene ble spurt om hvorvidt jakt, sankning av kvister til bålbrekking, snøscooterkjøring og droneflygning er tillatt i verneområdet (Figur 8-3 og Figur 8-4). De to første aktivitetene er tillatt, i periodene hvor henholdsvis jakt og bålbrekking er tillatt. Imidlertid kan det være forbudt å sanke kvister i verneområdene på Vega i den grad det har innvirkning på fuglenes livsmiljø i fuglefredningsområder. Snøscooterkjøring er strengt regulert og derfor ikke noe alle som vil kan gjøre i verneområder. I utgangspunktet er det ikke ulovlig å fly drone i verneområder, men det er bestemmelser i verneforskriften for enkelte verneområder som sier at det ikke er tillatt. Dette gjelder for fem av de seks verneområdene på Vega.⁵

Det er mange som ikke kjenner til reglene for sankning av tørre kvister og jakt. Under halvparten svarer korrekt «ja» på disse spørsmålene. Imidlertid er det betingelser for at slike aktiviteter skal være lov, så det er ikke rart at det er mange som svarer «vet ikke» og «nei» selv om de kjenner til reglene om sankning av kvister og jakt generelt. Det er mindre usikkerhet om reglene for snøscooterkjøring, hvor 78 prosent svarte at det ikke er lov. 89 prosent av de norske respondentene vet at snøscooterkjøring er regulert i verneområdene, mens 50 prosent av utlendingene svarte *vet ikke* på samme spørsmål.

Det er en stor andel som svarte «vet ikke» på spørsmålet om det er tillatt å fly med drone i verneområder, 47,8 prosent. En større andel, 50,7 prosent, svarte at det ikke er lov. Dette er riktig svar for de fleste verneområdene på Vega. Det at det er mange som svarer «vet ikke» skyldes nok at det ikke er mange som har satt seg inn i verneforskriftene for de enkelte verneområdene.

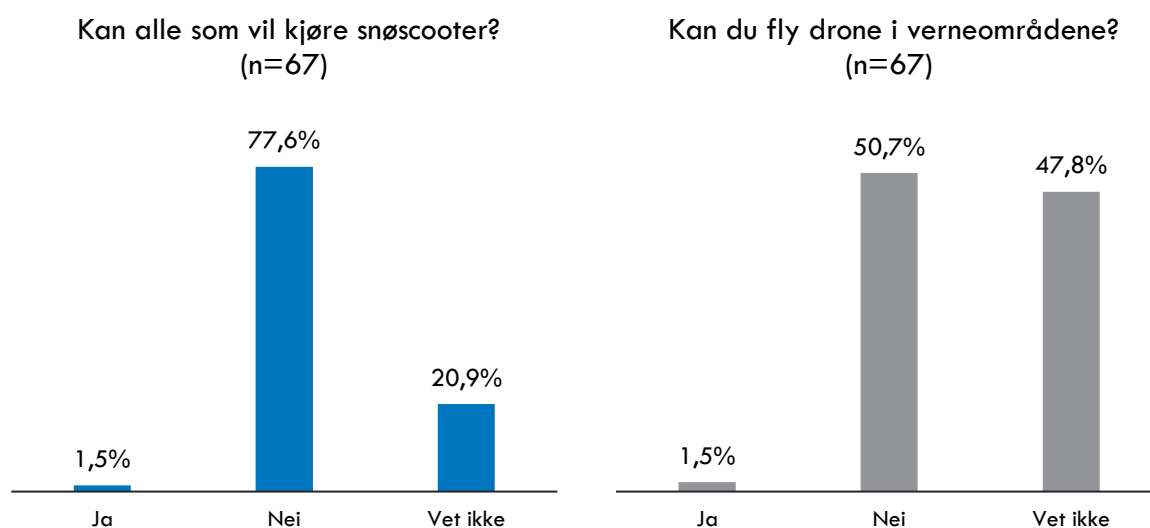
Figur 8-3: Kunnskap om regler for bålbrekking (til venstre) og hvorvidt jakt, fangst og fiske er tillatt i verneområdene (til høyre)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

⁵ Droneflyging faller inn under flyving med modellfly. Dette er forbudt i Holandsosen naturreservat, Lånan/Skjærvær naturreservat, Kjellerhaugvatnet naturreservat, Muddværet fuglefredningsområde, Hysvær/Søla landskapsvernområde og Lånan/Flovær/Skjærvær fuglefredningsområde. Kun i verneforskriften for Eidemslie naturereservat er ikke modellfly nevnt, men det er forbudt å ta av og lande med luftfartøy.

Figur 8-4: Kunnskap om regler for snøscooterkjøring (til venstre) og dronebruk i verneområdene (til høyre)

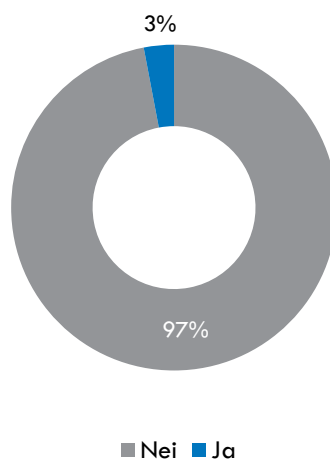

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

8.2 Forstyrrende opplevelser

3 prosent, to personer, av respondentene i etterundersøkelsen møtte andre de reagerte negativt på da de besøkte verneområdene på Vegaøyen (Figur 8-5). Begge svarte at de møtte noen som fløy med drone.

Figur 8-5: Møtte du andre besøkende som du reagerte negativt på? (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

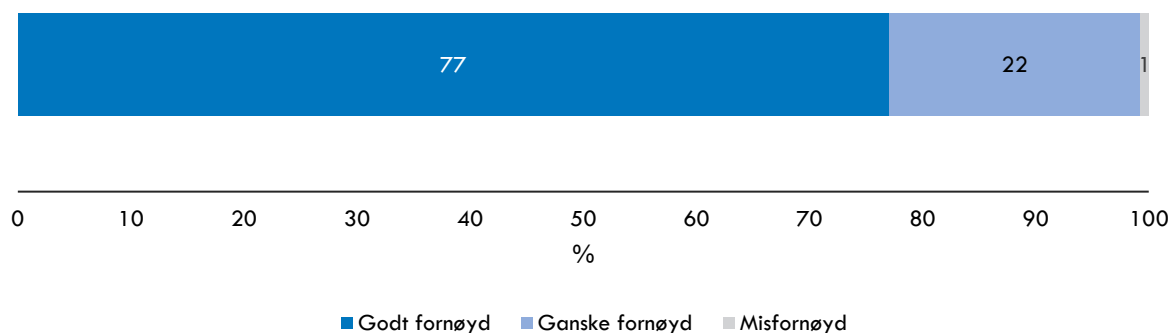
9. Synspunkt på forvaltning og tilrettelegging

Nesten alle deltakerne i selvregistreringsundersøkelsen er fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv på Vegaøyen. 77 prosent er godt fornøyd, mens kun 1 prosent er misfornøyd med tilretteleggingen, som Figur 9-1 viser. Enkelte av de som har svart på selvregistreringsundersøkelsen har skrevet en kommentar om hvordan de opplevde forvaltningen og tilretteleggingen. Her var det noen som kommenterte at det var delvis dårlig markerte stier og dårlige skiltede veier til besøksmål, og at det var noen strender/bukter hvor det var mye søppel.

I etterundersøkelsen var det noen som kommenterte at:

- det lå plastsøppel fra oppdrett på visse steder langs strendene øst for Kirkøy
- det strider mot reglene fastsatt av departementet at det ikke kan jaktes med hund i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet
- det var dårlig parkeringsplass ved kaia hvor turistbåten til Lånan legger til
- det var dårlig informasjon om atkomst fra Nes og langs kysten østover i Kjellerhaugsvatnet, herunder informasjon om vei til parkering og sti til gapahuken.
- det var mangelfull merking fra Sundsvoll til Eidem
- tilretteleggingen til Strauman var dårlig
- det kunne vært flere fortøyningsbøyer, samt at noen kaier var dårlige, f.eks. i Skjærværet
- det var mangelfull merking til Sundsvoll i Veggdalen fra Veggskaret, på berget før man er helt nede i dalen.

Figur 9-1: Tilfredshet med tilrettelegging (N=535)

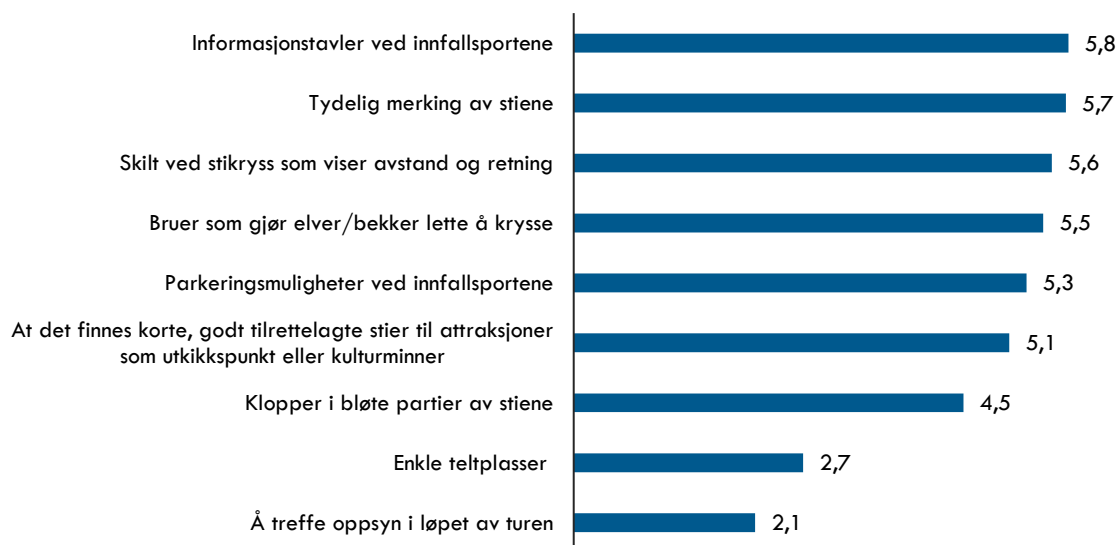

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Som tidligere vist er det forskjell på hvor stor betydning ulike tiltak har for ulike turgåere. I etterundersøkelsen ble respondentene på nytt spurt om hvor viktige ulike tiltak var for dem, og hvordan de opplevde kvaliteten på de samme tiltakene i Vegaøyen. Respondentene er bedt om å vurdere tiltakenes viktighet og kvalitet fra 1 (ikke viktig i det hele tatt/svært dårlig kvalitet) til 7 (svært viktig/svært god kvalitet). Gjennomsnittsscoren for alle tiltakene som er nevnt i undersøkelsen er vist i Figur 9-2 og Figur 9-3.

Det viktigste tiltaket i gjennomsnitt (5,8) er informasjonstavler ved innfallsportene (Figur 9-2). Hele 42 prosent gir dette tiltaket høyeste score, og 24 prosent nest høyeste. De grunnleggende tilretteleggingstiltakene, som merking av stier, tilrettelegging for å krysse bekker/våte partier samt parkeringsmuligheter er de som er av størst betydning for respondentene. Videre mener respondentene at det er positivt at det finnes skilt i stikryss, informasjonstavler og korte, godt tilrettelagte stier til attraksjoner som utkikkspunkt eller kulturminner. Ytterligere tilretteleggingstiltak som tilrettelagte teltplasser vurderes som lite viktig. Det er 9 prosent som har svart «vet ikke» på dette spørsmålet, som kanskje uttrykker at disse respondentene er usikre på behovet. Det samme er tilfellet med muligheten for å treffe oppsyn i løpet av oppholdet, hvor det er lav gjennomsnittsscore og 6 prosent som svarte «vet ikke».

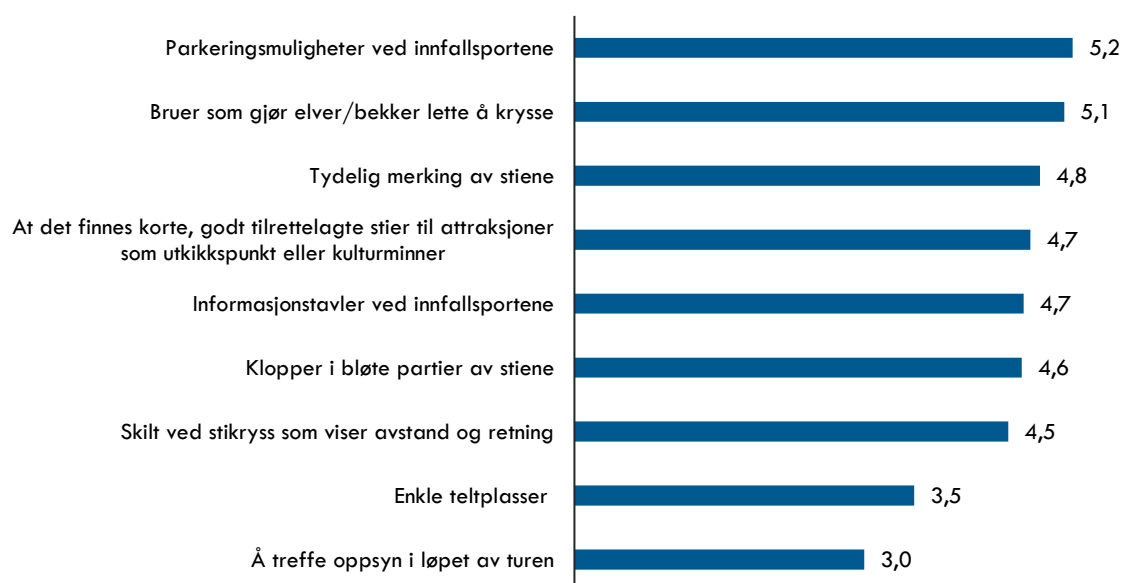
Figur 9-2: Hvor viktige er/var ulike tiltak for deg når du ferdes i verneområdene i Vega kommune? Gjennomsnitt, på en skal fra 1 til 7, hvor 1 betydde «ikke viktig i det hele tatt», og 7 betydde «Svært viktig» (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Etter å ha oppgitt hvor viktig ulike tiltak er for dem, har de besøkende svart på hvordan de opplevde at kvaliteten på tiltakene var under deres besøk på Vega (Figur 9-3). Tiltaket som oppnår høyest gjennomsnittsscore på dette spørsmålet er parkeringsmuligheter ved innfallsportene, med 5,2. På en skala fra 1 til 7 vil 4 kunne tolkes som «midt på treet» eller «verken bra eller dårlig». Tiltakene som de besøkende oppga som viktigst i det forrige spørsmålssettet oppnår alle en score høyere enn 4 i snitt. De to tiltakene som oppnår en lavere score enn 4 er enkle teltplasser og å treffe oppsyn i løpet av turen. På disse tiltakene er det nærmere 60 prosent som har svart «vet ikke», som er en antydning om at dette ikke har vært et tiltak de besøkende har kommet over mens de var på tur på Vega.

Figur 9-3: Hvordan opplevde du kvaliteten på de forekomsten av de samme tiltakene? Gjennomsnitt, på en skal fra 1 til 7, hvor 1 betydde «svært dårlig», og 7 betydde «Svært bra», og 4 «verken bra eller dårlig» (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

I etterundersøkelsen er det, i tillegg til synspunktene på tilretteleggingstiltak, stilt spørsmål om brukernes synspunkter ved utvalgte forhold rundt verneområdene i Vega kommune (Figur 9-4). De er bedt om å vurdere hvor enige eller uenige de er med en rekke utsagn om Vegaøyen, på en skala fra 1 til 7, hvor 1 betyr at respondenten er *helt uenig* og 7 at respondenten er *helt enig*.

I gjennomsnitt er respondentene i etterundersøkelsen ganske enige i at det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv, med en gjennomsnittsscore på 5,7. De er også ganske enige i at noen stier også kan brukes av syklist, med en score på 4,8. Imidlertid er det fire personer som er helt uenige i dette. At de fleste mener syklist kan benytte seg av noen av stiene forhindrer imidlertid ikke at mange også mener at hovedstiene bør forbeholdes fotturister, siden det får en score på 4,6. Dette er det fem personer som er helt uenig i. Respondentene er også til en viss grad enig i at ridning kan være tillatt på noen stier, med en score på 4,3. Dette er det 7 personer (10 %) som er helt uenige i, og 9 personer som svarer enten 2 eller 3.

Respondentene er omtrent likegyldige (verken enig eller uenig) til påstanden om at det har blitt for stor slitasje på noen stier, men det er også to personer som uttrykker sterkere enighet til dette, ved å svare 5. De fleste er ikke enige i at det er for mye folk i noen områder i høysesongen, men 24 prosent svarer «vet ikke».

De fleste er heller ikke enige i at det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser, at det burde være tillatt med idrettsarrangementer i verneområdene, at det er greit med drondeflyging eller at det burde være tillatt å bruke helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige fjelltopper/områder. De to siste påstandene er det overveldende mange som har svart at de er «helt uenig» i, men det er også enkelte som har svart at de er enige eller helt enige.

Figur 9-4: Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder verneområdene i Vega kommune? Gjennomsnitt, på en skal fra 1 til 7, hvor 1 betydde «helt uenig», og 7 betydde «helt enig», og 4 «verken enig eller uenig» (n=67)

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

10. Sammenligning av innfallsportene/kasselokalitetene

I dette delkapitlet presenteres utvalgte indikatorer for de ulike innfallsportene hvor det var satt ut selvregistreringskasser. I verneområdene på Vegaøyen var det plassert ut selvregistrerings skjema på 7 forskjellige steder (Tabell 10-1). Antall respondenter ved de ulike svarkassene varierte nokså mye, fra 18 svar i svarkassen ved Hysvær til 139 svar i Eidemsliene og Viksås. Resultatene for de innfallsportene med et lavt antall respondenter må derfor tolkes med varsomhet. Hensikten med dette kapitlet er å få etablert om det finnes likheter og forskjeller ved brukerne og bruken mellom de ulike verneområdene. Dette kan være relevant for videre tilrettelegging i verneområdene.

De enkelte indikatorene blir diskutert hver for seg i avsnittene som følger, med unntak av kvinneandelen, som vi ikke har noen grunn til å anta at varierer på grunn av annet enn tilfeldigheter.

Tabell 10-1: Indikatorstabell for verneområdene i Vega, etter innfallsport

	Dagstur	Førstegangsbesøkende	Barn i følget	Varighet dagstur (gj.snitt timer)	Varighet flerdagstur (gj.snitt dager)
Holand (N= 65)	76 %	60 %	30 %	2,6	7,9
Viksås (N= 139)	63 %	75 %	11 %	2,1	2,4
Kjellerhaugen (N= 39)	84 %	14 %	34 %	1,6	6,5
Eidem (N= 139)	74 %	71 %	12 %	4,0	4,7
Turistbåt til Lånan (N= 132)	87 %	72 %	13 %	4,1	2,2
Lånan (N= 31)	71 %	52 %	10 %	4,2	2,7
Hysvær (N= 18)	33 %	67 %	0 %	5,8	5,0

	Kvinneandel	Utlendinger	Lokalt bosatte	Organisert tur
Holandsosen (N=67)	53 %	27 %	8 %	2 %
Viksås (N=150)	53 %	13 %	4 %	5 %
Kjellerhaugvatnet (N=41)	61 %	0 %	45 %	3 %
Eidemsliene (N=146)	58 %	23 %	12 %	3 %
Lånan Båt (N=133)	56 %	10 %	1 %	45 %
Lånan (N=36)	45 %	10 %	0 %	19 %
Hysvære/Søla landskapsverneområde (N=18)	56 %	17 %	6 %	94 %

Bosted/Nasjonalitet

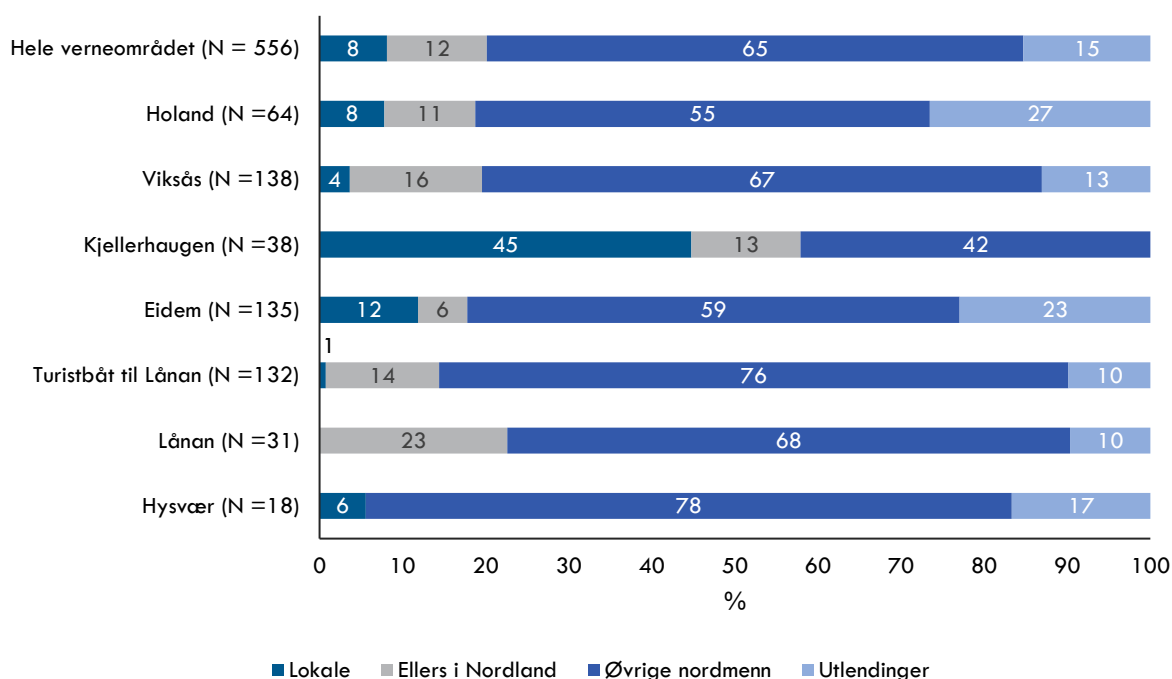
Det er en liten andel blant de besøkende som har bosted i Vega kommune, men det er variasjon i andel lokale mellom verneområdene (Figur 10-1). I Kjellerhaugen var det størst andel lokale besøkende, med 45 prosent. Ytterligere 13 prosent var bosatt i andre kommuner i Nordland. I dette verneområdet var det ingen utenlandske besøkende, noe som tyder på at det er et turområde som først og fremst tiltrekker seg lokale besøkende. Det er kun i Kjellerhaugen det er en større andel besøkende som er bosatt i Vega kommune enn det er personer fra andre deler av Nordland.

I Lånan var det derimot svært få lokale besøkende som var bosatt i Vega kommune. Det var kun én prosent som svarte på skjemaet på turistbåten til Lånan som var bosatt i Vega kommune, og ingen blant de som svarte på skjemaet ved kassen som sto på kaia på Lånan. Det var en viss andel fra Nordland på begge steder, henholdsvis 14 og 23 prosent. Det store flertallet var nordmenn fra andre deler av landet, henholdsvis 76 og 68 prosent. Ved begge steder var det 10 prosent utlendinger.

Det var størst andel utenlandske besøkende ved Holandsosen, med 27 prosent. I svarkassen på Viksås, som lå i samme verneområde, var det mindre andel utenlandske besøkende, slik at det ikke kan sies med sikkerhet at Holandsosen naturreservat tiltrekker seg spesielt mange utenlandske besøkende. Verneområdet ligger imidlertid

ganske nær Havhotellet (svarkassen på Viksås lå kun 150 meter fra hotellet), slik at mange av de besøkende kan gjenspeile bakgrunnen til de besøkende ved hotellet. Det er også en ganske stor andel utenlandske besøkende i Eidemsliene, med 23 prosent.

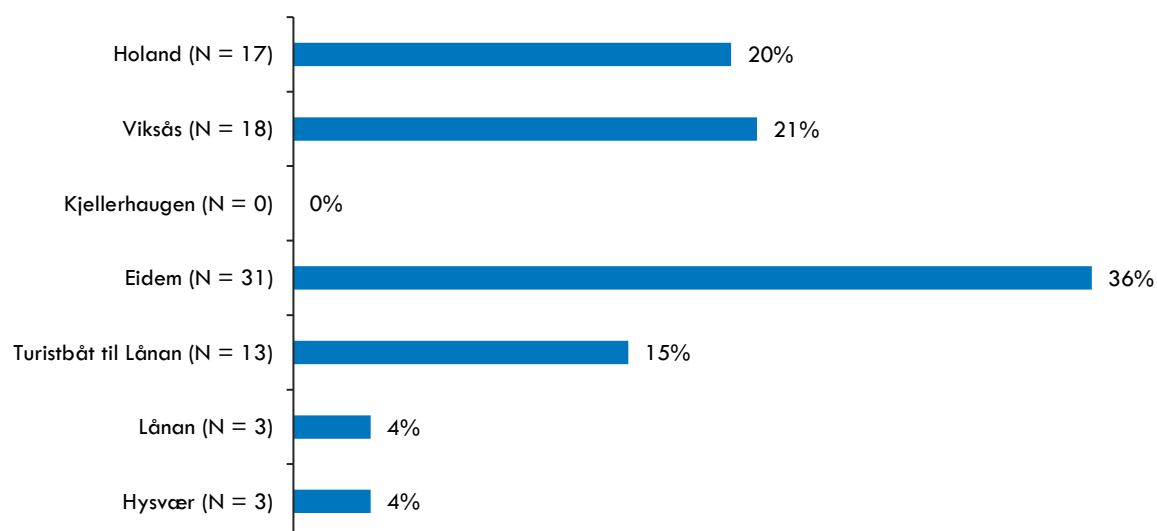
Figur 10-1: Bosted: Kommunene hvor verneområdet ligger, ellers i Nordland, Norge for øvrig og utlandet

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Hvis vi kun ser på undergruppen av de som besøkte verneområdene på Vegaøyen som kom fra utlandet, fordelte de seg på kasselokalitetene som vist i Figur 10-2. 36 prosent av de utenlandske besøkende svarte på skjema i Eidemsliene. For øvrig var det én femtedel av de utenlandske besøkende som svarte i hver av kassene i Holandsosen naturreservat (Holand og Viksås), ca. én femtedel til sammen som svarte på Lånan (turistbåten og på Lånan), og 4 prosent som svarte på Hysvær.

Figur 10-2: Utlendinger fordel på innfallsporter (N=99)

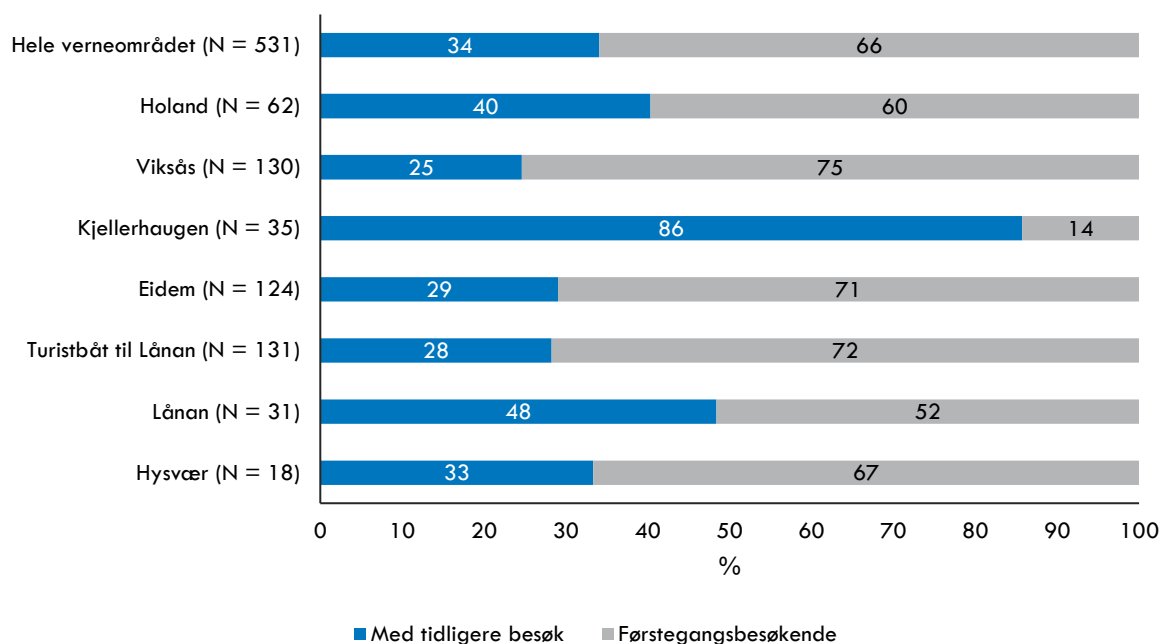

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Tidligere besøk i verneområdene på Vegaøyen

Ca. én tredjedel av alle besøkende til Vegaøyen som har besvart selvregistreringsundersøkelsen har besøkt verneområdene i Vega kommune tidligere (Figur 10-3). Ved Kjellerhaugen er andelen som har besøkt verneområdene før hele 86 prosent. Dette henger antakelig sammen med funnet i forrige avsnitt om at det er en stor andel lokale besøkende i Kjellerhaugen. Ved de andre kasselokalitetene varierer andelen som har besøkt verneområdene tidligere mellom 25 og 48 prosent. Kun ved Kjellerhaugen er det altså over halvparten av de besøkende som har vært i verneområdene på Vegaøyen tidligere.

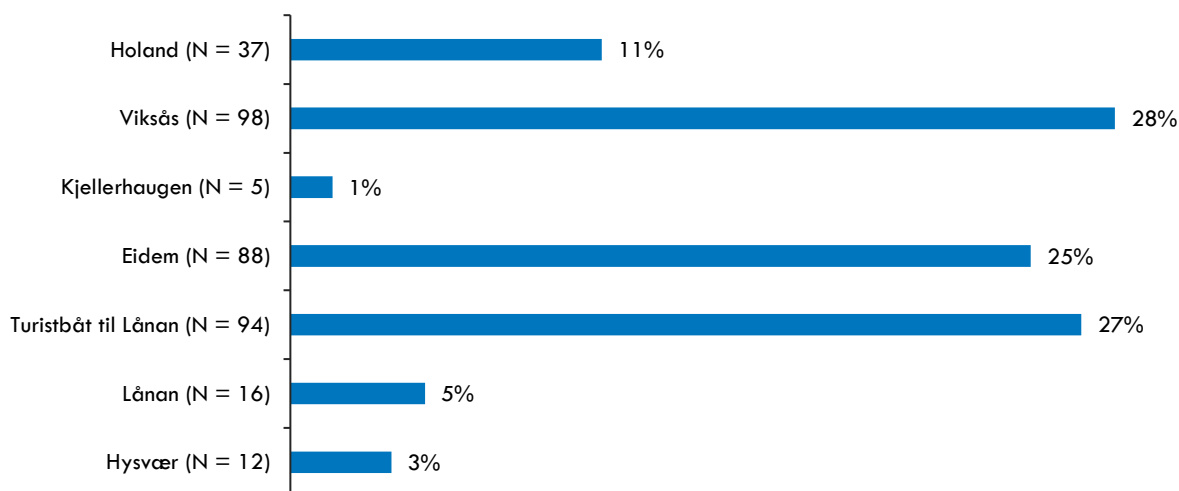
Figur 10-3: Andel som tidligere har besøkt verneområdene på Vegaøyen

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Når vi kun ser på de førstegangsbesøkende som gruppe, ser vi at det er tre kasselokaliteter hvor de fleste førstegangsbesøkende har fylt ut skjema. Dette er Viksås i Holandsosen naturreservat, Eidemsliene og på turistbåten til Lånan. 11 prosent av de førstegangsbesøkende hadde svart i Holand, også i Holandsosen naturreservat, mens mindre andeler svarte i kassen på kaia på Lånan, på Hysvær og på Kjellerhaugen (Figur 10-4).

Figur 10-4: Andel av førstegangsbesøkende på innfallsporter (N=350)

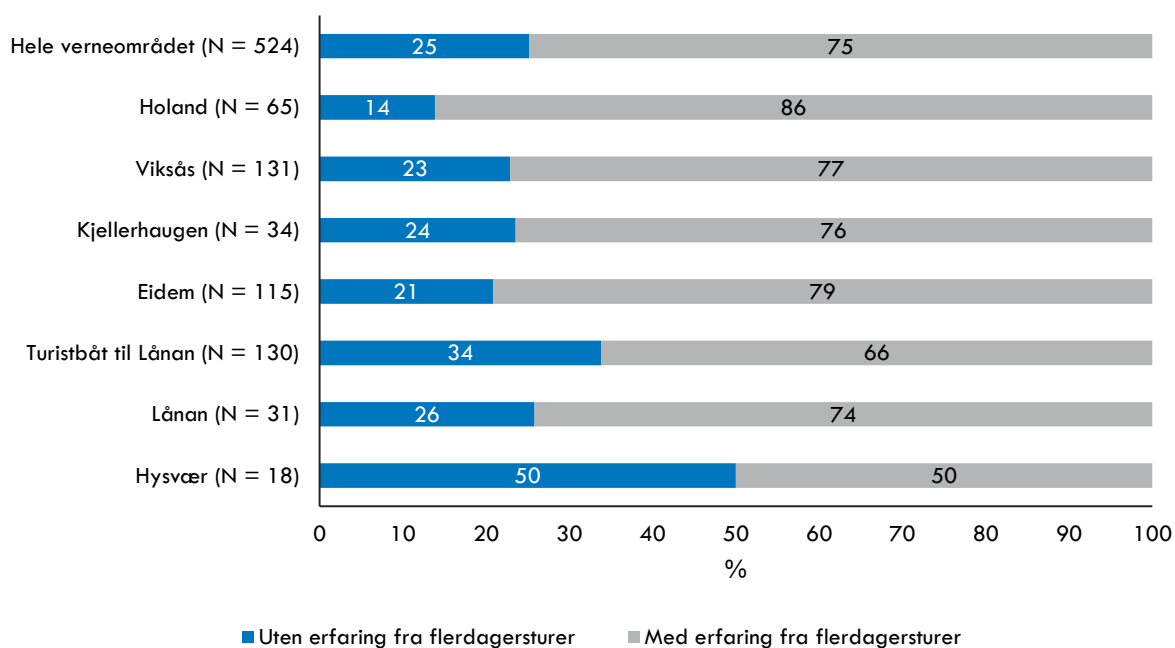

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Erfaring med flerdagsturer

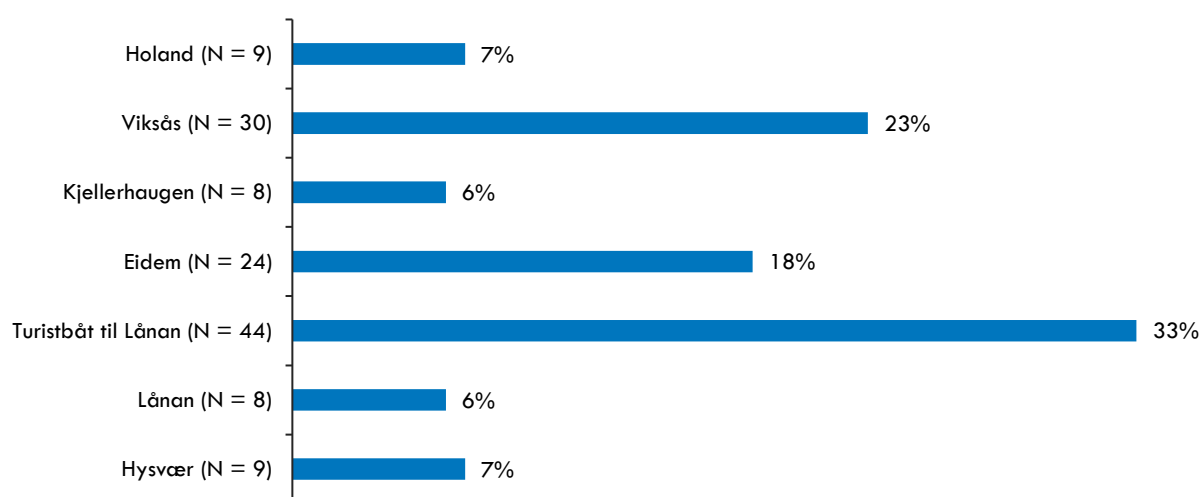
Det er relativt jevnt fordelt mellom innfallsportene når det kommer til hvor stor andel av de besøkende som ikke har erfaring med flerdagerstur før de besøkte verneområdene på Vegaøyen (Figur 10-5). Det er 50 prosent på Hysvær, men det er også kasselokaliteten som har lavest respondentantall, slik at det kan være tilfeldige utslag der. For øvrig ligger andelen uten erfaring fra flerdagstur mellom 14 og 34 prosent. Hvis vi kun ser på de som ikke har erfaring med flerdagerstur, og hvordan de fordeler seg på kasselokalitetene (Figur 10-6), ser vi at det er én tredjedel av alle («verfarne») turgåere som er på turistbåten til Lånan. Dette henger nok både sammen med at turistbåten til Lånan er den lokaliteten hvor flest personer svarte på skjema, i tillegg til at det ikke kreves noen turerfaring for å delta på denne utflukten.

Figur 10-5: Andel uten erfaring fra flerdagersturer

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 10-6: Personer uten erfaring fra flerdagsturer

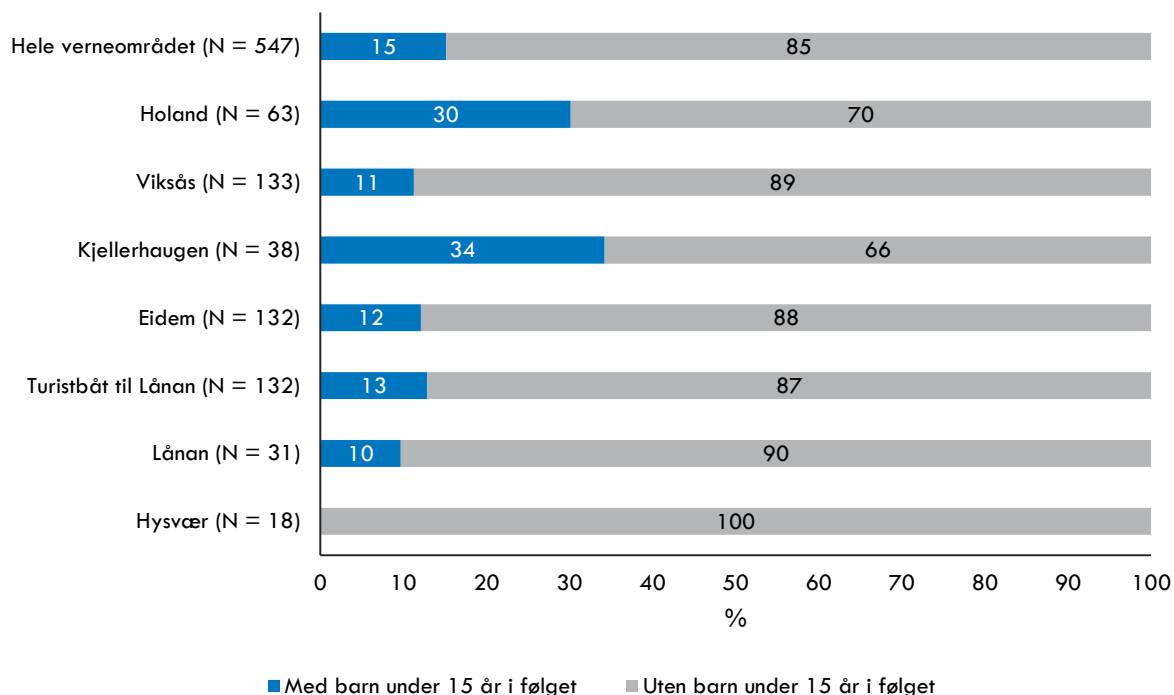

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Barn i turfølget

Det er et mindretall av alle besøkende som har barn under 15 år med i turfølget, for alle de undersøkte verneområdene i Vega kommune sett under ett var det 15 prosent (Figur 10-7). Ved Holand og Kjellerhaugen var det imidlertid en noe høyere andel – 30 og 34 prosent, mens det var mellom 10 og 13 prosent ved de øvrige kasselokalitetene sett bort fra Hysvær, hvor det ikke var noen turfølger med barn.

Figur 10-7: Andel med barn under 15 år i turfølget

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

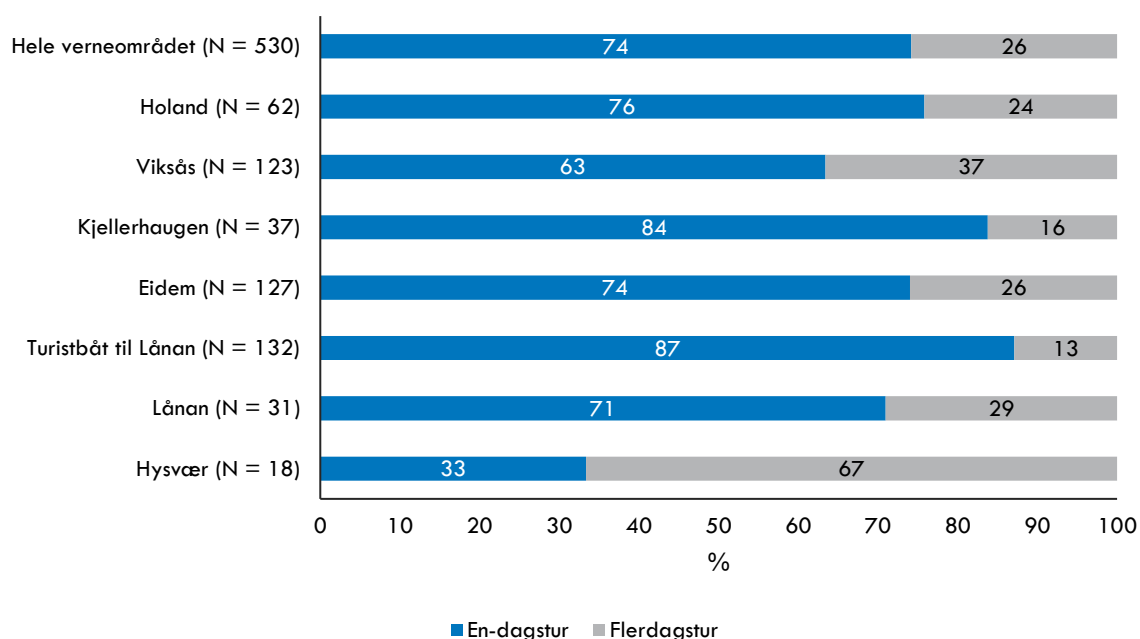
Turlengde

Det var flest blant de besøkende som var på dagstur i verneområdene på Vegaøyen. Kun ca. én fjerdedel var på en flerdagerstur. Dette gjelder også for de fleste kasselokalitetene, hvor mellom 63 og 87 prosent var på en dagstur (Figur 10-8). Kun ved Hysvær er det et flertall som svarte at de var på en flerdagerstur. Dette kan ha sammenheng med at skjemaene var plassert inne på Gåkkå mathus, som også tilbyr overnatting. Ellers er det begrenset hvilke overnattingsmuligheter som finnes utenom på hovedøya Vega, slik at det mange steder er mer egnet for dagstur, selv om man er på et lengre opphold på Vega.

Ved de fleste kasselokalitetene er det relativt korte turer blant de som er på dagstur. Gjennomsnittlig turlengde er 1,6 timer hos de som var på tur på Kjellerhaugen, 2,1 på Viksås og 2,6 i Holand. På lokalitetene hvor turlengdene var noe lengre var gjennomsnittsvarigheten 4,0 timer i Eidem, 4,1 på turistbåten til Lånan, 4,2 på Lånan, og 5,8 timer på Hysvær.

Varigheten på turen blant de som var på flerdagerstur varierer også ganske mye i gjennomsnitt. På turistbåten til Lånan var den 2,2 dager, på Lånan 2,7 dager og på Viksås 2,4 dager. Det var lengre turer i gjennomsnitt på Eidem med 4,7 dager, Hysvær med 5,0 dager, Kjellerhaugen med 6,5 dager og Holand med 7,9 dager. Det var imidlertid ganske få respondenter ved de fleste kasselokaliteter som var på flerdagerstur.

Figur 10-8: Andel som gjennomfører dagstur og flerdagstur

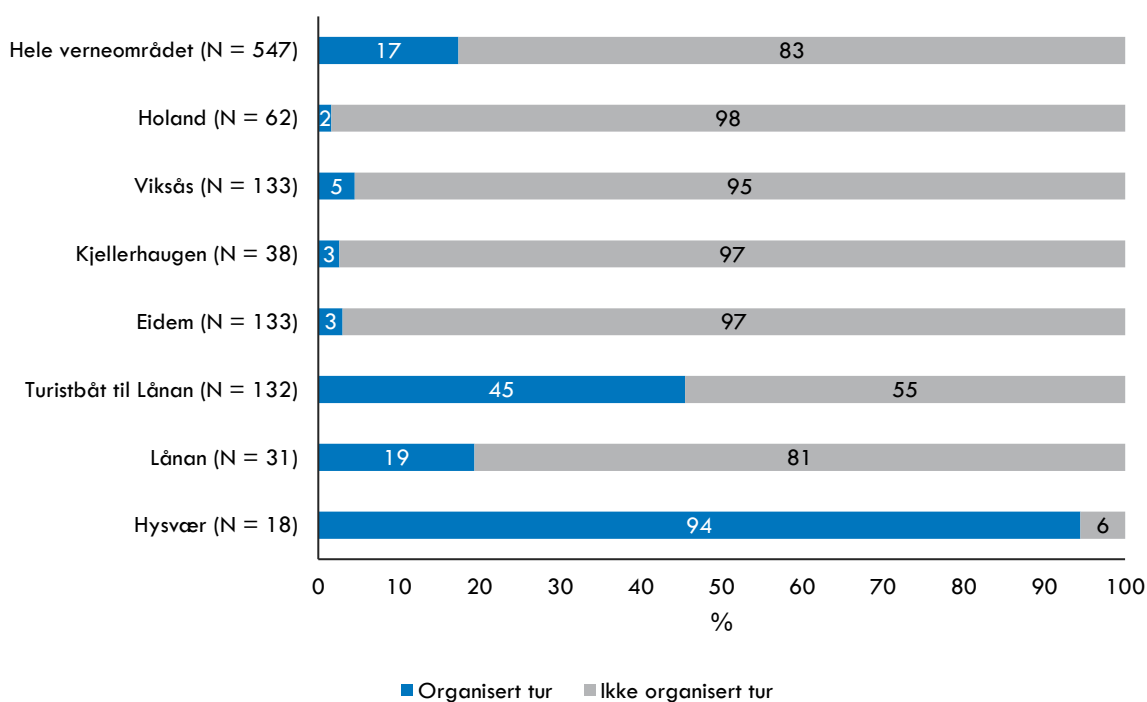

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Organisert tur

Det er stor variasjon på tvers av kasselokalitetene hvorvidt de besøkende er på organisert tur eller ikke (Figur 10-9). Ved alle kasselokalitetene på hovedøya Vega var det en svært liten andel som var på organisert tur, fra 2 prosent i Holand til 5 prosent på Viksås. På turistbåten til Lånan er det derimot 45 prosent som var på organisert tur, på kaia på Lånan var det 19 prosent, og på Hysvær var hele 94 prosent av de som svarte (17 av 18 personer) på organisert tur.

Figur 10-9: Andel på organisert tur, prosentandel

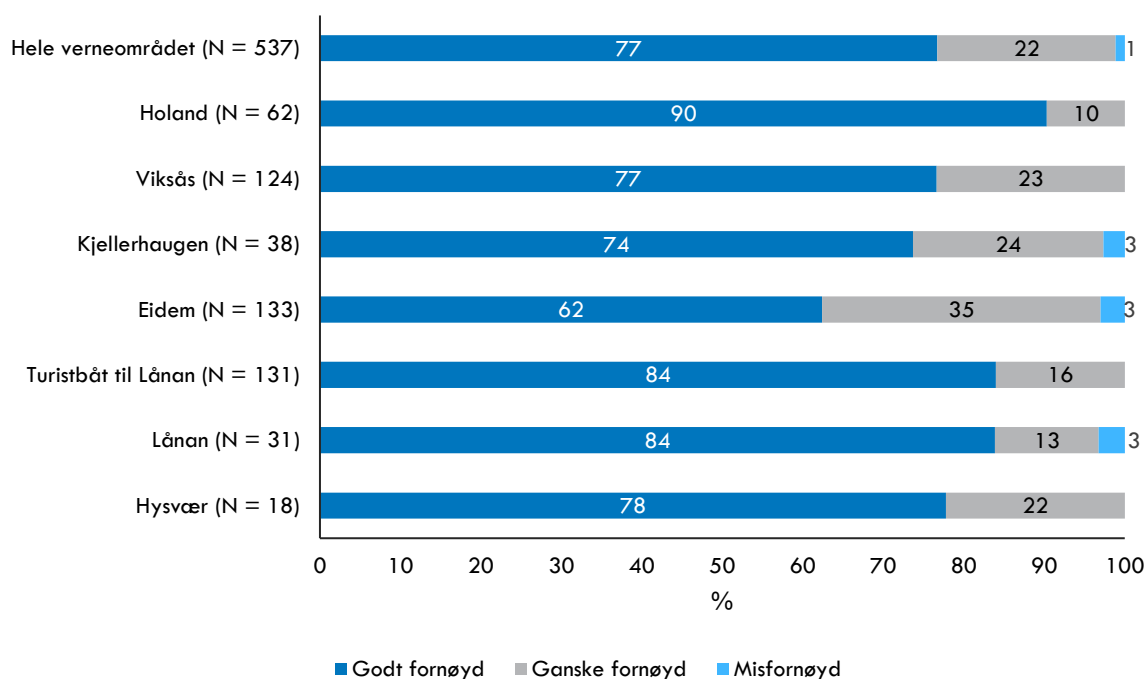

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Tilfredshet med tilrettelegging

De aller fleste var fornøyde med tilretteleggingen for friluftsliv da de besøkte verneområdene i Vega kommune (Figur 10-10). Det er kun ved Eidem, Kjellerhaugen og Lånan at det er noen som har svart at de var misfornøyde med tilretteleggingen. Ved Eidemsliene har to av de som var misfornøyde med tilretteleggingen kommentert at det var vanskelig å finne ut hvor stien startet. Ut over det er det ingen av de som var misfornøyd som har kommentert på hva dette skyldes.

Figur 10-10: Tilfredshet med tilrettelegging, prosentandeler

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

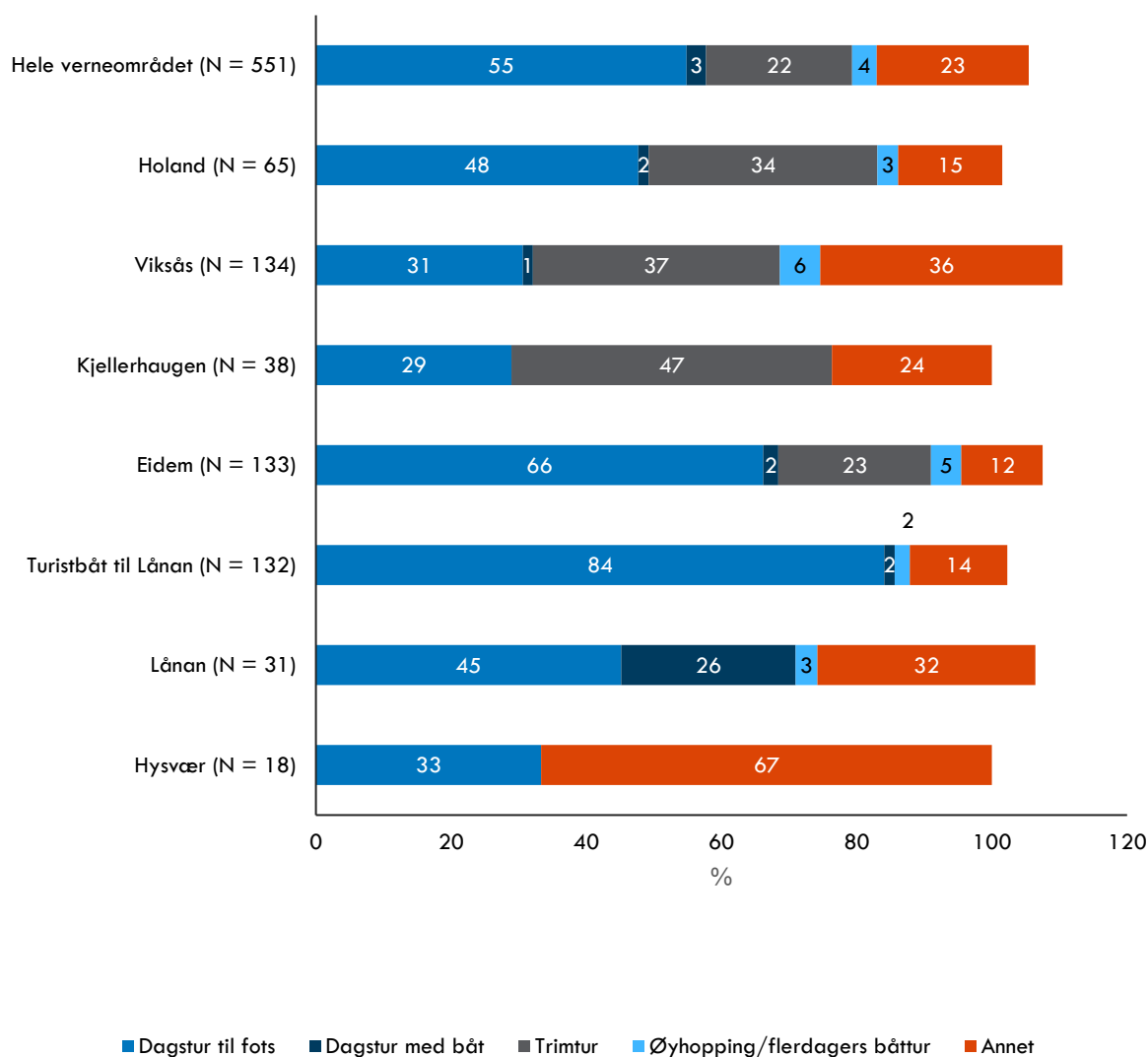
Formål med tur

Av de turformålene som var forhåndsdefinerte svar i selvregistreringsundersøkelsen var det dagstur til fots som var det vanligste formålet (Figur 10-11). Dette gjaldt ved mange av kasselokalitetene, men det er variasjon mellom dem, og andre aktiviteter som trimtur eller helt andre aktiviteter er tungtveiende formål ved andre kasselokaliteter. Det er kun kasselokaliteten på kaia på Lånan hvor dagstur med båt som formål utgjør en betydelig andel av turformålene. Ved Holand, Viksås og Eidem er det kun en svært liten andel (1-3 %) som har svart at formålet med turen var dagstur med båt. Foruten dette er det ved Holand, Viksås, Eidem og Lånan også en liten andel som oppga at formålet var øyhopping/flerdagerstur med båt. Det er også kun ved Holand og Eidem at det er noen som har oppgitt at de hadde fiske som formål med turen.

På alle kasselokalitetene som lå på hovedøya Vega (Holand, Viksås, Kjellerhaugen og Eidem) var det en betydelig del som oppga trimtur som formål med turen. Kjellerhaugen utmerker seg her spesielt, med 47 prosent, og her var det som vi så også mange lokale besøkende.

Det er mange som har krysset av for at de hadde andre formål med besøket til verneområdene i Vega kommune. Det er flest av disse i Hysvær, Viksås og Lånan. De som besøkte Hysvær svarte blant annet at de var på kortur og at de drev med filmarbeid til et tysk tv-program. De som besøkte Viksås svarte at de var på tur for å blant annet se seg rundt, gå med hund, sykkeltur og besøk på Havhotellet. De som svarte i kassen på kaia på Lånan svarte at de padlet kajakk, var på besøk hos kjente og kom for å hente dundyne.

Figur 10-11: Formål med besøket til verneområdene på Vegaøyen, prosentandeler

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

1.1. Sammendrag og drøfting

I denne rapporten presenteres resultatene fra en brukerundersøkelse som ble gjennomført sommeren 2018 i verneområdene i Vega kommune. For å hente inn svar fra besøkende ble det satt ut selvregistrerings skjema på sju forskjellige steder i kommunen - på Holand i Holandsosen naturreservat, Viksås i Holandsosen naturreservat, på Kjellerhaugen i Kjellerhaugvatnet naturreservat, på kaia på nordenden av Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde, på turistbåten mellom Nes og Lånan, og på Gåkkå mathus i Hysvær/Søla landskapsvernområde. På turistbåten hadde guiden ansvar for å dele ut skjema, og på Gåkkå mathus var det lagt fram skjema i restauranten. Selvregistrerings skjema ble trykket opp på norsk, engelsk og tysk. Skjemaene lå ute fra juni til slutten av oktober, med unntak av i Hysvær, hvor skjema ble tatt inn igjen i august. Det ble samlet inn totalt 414 skjema. Det var flere skjema hvor det var informasjon om flere personer, slik at respondentantallet ble 563. Det ble sendt ut en etterundersøkelse digitalt til de som hadde skrevet inn e-postadressen sin.

Som besøksmål skiller verneområdene på Vegaøyan seg fra verneområder på fastlandet ved at man i stor grad er avhengig av båttransport for å besøke dem, og verneområdenes areal består for en stor del av sjøareal. Øyene er små og spredte, slik at det med unntak av på hovedøya Vega er lite egnet å gå på lengre fotturer. Videre er kulturlandskapet, med spesielt dunværene, blant de viktigste severdighetene på Vegaøyan. Aktivitetstilbudet til turister gjenspeiler dette, ved å omfatte blant annet båttur og vandring i utværet Lånan, samt guiding med og utleie av kajakk. Like fullt er det flere muligheter for fjelltur, via ferrata, sykling og annet turfriluftsliv på hovedøya, hvor tre av verneområdene befinner seg.

Besøksgruppen til verneområdene på Vegaøyan er nokså voksen og søker korte dagsturer

Et typisk besøk til verneområdene på Vegaøyan skiller seg på grunn av kjennetegnene ved området også fra typiske besøk til verneområder på fastlandet. Det er en stor andel dagsturer, som dertil er av relativt kort varighet. Det er en relativt stor andel som overnatter på hotell/pensjonat, i robu og på campingplass, og en liten andel som overnatter i telt. I etterundersøkelsen er det ingen som svarte at de gikk en flerdagers sammenhengende tur med ulike overnattingssteder, mens det var vanligere å overnatte på ett sted og ta dagsturer derfra, eller ta dagsturer fra ulike utgangspunkt. Gjennomsnittsalderen blant besøkende i verneområdene på Vegaøyan er høyere enn den er ved mange andre verneområder, og det er en tydelig aldersprofil hvor personer i aldersgruppene eldre enn 45 år dominerer.

Gjennomsnittsalderen blant de besøkende er 53,1 år, og medianen 56 år. Det var kun 22,1 prosent av de besøkende som var 44 år eller yngre. 65 prosent av respondentene i etterundersøkelsen hadde høyskole- eller universitetsutdanning på 4 år eller mer. 12 prosent hadde høyskole- eller universitetsutdannelse kortere enn fire år, mens 18 prosent hadde videregående utdanning, og 4,5 prosent grunnskole som høyeste utdanning.

Det store flertallet av besøkende til verneområdene på Vegaøyan er norske, kun 15 prosent er utenlandske. De utenlandske besøkende kommer fra 15 forskjellige land, hvor Tyskland er representert med nesten én tredjedel av de utenlandske besøkende. Det er flest andre besøkende fra Nord-, Vest- og Sentraleuropa, men det er også besøkende fra Chile, Australia og USA. Den største andelen utenlandske besøkende svarte på kasseskjemaet i Holand. 8 prosent av de besøkende bor i Vega kommune, mens ytterligere 12 prosent bor i Nordland fylke. Det er størst andel som bor i Vega kommune som har fylt ut svars skjema på Kjellerhaugen, hvor andelen var 45 prosent. En andel på 6 prosent i etterundersøkelsen, som ikke er bosatt i Vega kommune, har tilgang på hytte i kommunen.

De besøkende interesserer seg for tradisjonelt friluftsliv og har jevnt over mye erfaring med friluftsliv

De besøkende til verneområdene på Vegaøyan har jevnt over en del erfaring med friluftsliv. 75 prosent hadde tidligere vært på én eller flere flerdagersturer til fots, i båt eller på ski. 35 prosent hadde vært på en slik tur mer enn 20 ganger. 63 prosent av respondentene i etterundersøkelsen svarte at de hadde vært på besøk i et verneområde i Norge tidligere i 2018, mens 39 prosent hadde vært det i utlandet. De besøkende har også stor interesse for friluftsliv. Over halvparten, 52 prosent, oppga at de er svært interessert i tradisjonelt turfriluftsliv, mens 37 prosent sa at de var interessert og 10 prosent litt interessert. Det er også interesse blant de besøkende for tradisjonelt høstingsfriluftsliv. Respondentene viser ingen spesiell interesse i gjennomsnitt for moderne friluftsliv og motoriserte utendørsaktiviteter. Det er imidlertid variasjoner, og enkeltpersoner har svart at de er svært interessert også i slike aktiviteter.

Det er vanligst å besøke verneområdene på Vegaøyan som del av en gruppe, på to eller flere personer, mens kun 13 prosent besøkte områdene alene. 50 prosent var i gruppe på to personer, deretter var grupper på tre og

fire personer nest vanligst (12 %), mens det også var til dels store grupper på mellom 50 og 100 personer. 15 prosent hadde barn med i turfølge. 17 prosent var på en organisert tur. Det var flest på organisert tur på Hysvær (94 %), dernest på turistbåten til Lånan (45 %). Andelen var minst i verneområdene som ligger på hovedøya Vega.

66 prosent av de besøkende på Vega hadde ikke besøkt verneområdene tidligere. Det var også mange (31 %) som ga laveste score i etterundersøkelsen på hvor sterkt tilknyttet de følte seg til verneområdene på Vega. Kun 9 prosent ga høyeste score. På Kjellerhaugen var det størst andel som hadde besøkt verneområdene tidligere, med 86 prosent. Antakeligvis skyldes dette i noen grad at Kjellerhaugen brukes som friluftsområde av lokale.

Mange kommer til Vega for å oppleve en helt spesiell natur, og de besøkende er tydelige på at enkle tilretteleggingstiltak er viktige for dem når de er på tur i verneområdene på Vega

Når det gjelder hvilke motiv de besøkende hadde for å besøke verneområdene i Vega kommune, var det å oppleve «en helt spesiell natur» trukket frem som den viktigste motivasjonen. Deretter kom muligheten for å se dyr og fugler, at området er godt tilrettelagt med stier og overnattingssteder, og at terrenget er lett å ferdes i. For noen var det en viktig motivasjon å besøke Lånan, og å se på og fotografere cærfugl. At det er gode padlemuligheter er ikke i gjennomsnitt en viktig motivasjon for de besøkende, men for enkelte er det svært viktig.

Idealområdet for de besøkende når de gjennomfører en tur langs kysten er at det finnes merkede stier i området og at det er god skilting ved stistart og stikryss. Jevnt over er enkle tilretteleggingstiltak viktige for de besøkende på Vega, inkludert trestokker over våt myr, søppeldunker og tilrettelagte leirplasser. Det er mindre viktig om det er få eller mange andre turister i området, og at det er hytter med matservering og overnattingstilbud. Det samme mønsteret gjenfinnes blant respondentenes svar om idealområde i skogs-/fjellterreng i etterundersøkelsen. De besøkende opplever også at verneområdene i Vega kommune samsvarer godt med idealområdet deres, 26 prosent gir full score på en skala fra 1 til 5, mens 31 prosent gir nest høyeste score. Det er noen få som ikke oppfatter at Vegaøyan samsvarer med idealområdet. De som ikke oppfattet Vegaøyan som samsvarende med idealområdet deres var tilsynelatende mindre opptatt av stor grad av tilrettelegging enn det de som mente Vegaøyan samsvarte i stor grad var.

Beregningen av purismegraden til de besøkende ble kun gjort på grunnlag av svarene i etterundersøkelsen, på grunn av at spørsmålsstillingen ikke fulgte etablert praksis i selvregistreringsundersøkelsen. Blant de som svarte på etterundersøkelsen var det store flertallet lavpurister (79 %), en viss andel mellompurister (18 %) og en liten andel høypurister (3 %). Det var noe større andel mellompurister blant utlendinger enn nordmenn, og ingen høypurister, men det var et svært lite utvalg utlendinger i etterundersøkelsen.

Hotell, pensjonat og rorbu er de mest benyttede overnattingsalternativene blant de besøkende til Vega

De besøkende til verneområdene fordelte seg ulikt mellom de forskjellige verneområdene og kasselokalitetene. Det var flest respondenter som svarte ved svarkassene i Viksås og Eidemslie, tett fulgt av turistbåten til Lånan. Deretter fulgte Holand, Kjellerhaugvatnet, Lånan (svarkasse på kaia) og Hysvær (Gåkkå mathus). I etterundersøkelsen ble det stilt spørsmål om hvilke andre verneområder de besøkende hadde besøkt i Vega kommune i løpet av 2018, og det var stort sett et liknende mønster som for selvregistreringsundersøkelsen, med at Holandsosen, Eidemslie og Lånan var godt besøkt. I etterundersøkelsen var det også mange som svarte at de hadde vært i Kjellerhaugvatnet naturreservat. Det var ingen i etterundersøkelsen som svarte at de hadde vært i Muddværet fuglefredningsområde, hvor det heller ikke var satt ut noen svarkasse. Ca. 75 prosent svarte at de kun hadde vært på én tur til verneområdene i Vega kommune i løpet av siste år. Flere har besøkt to eller flere verneområder i ett og samme besøk.

74 prosent av de besøkende har svart i selvregistreringsundersøkelsen at de var på dagstur da de fylte ut svarskjema. 55 prosent av de utenlandske besøkende svarte det samme, mens 77 prosent av de norske besøkende var på dagstur. De fleste dagsturene varer i underkant av 4 timer, med 3,3 timer i gjennomsnitt. Varigheten på flerdagersturer var i gjennomsnitt 4,0 dager. Etterundersøkelsen så nærmere på hvor mange som overnattet mens de var på Vegaøyan, noe 87 prosent gjorde. 35 prosent av de som overnattet gjorde det på hotell eller pensjonat, 19 prosent i rorbu, 12 prosent hos private/bekjente uten å betale, 11 prosent på campingplass hvor man må betale, 9 prosent på campingplass hvor man ikke må betale. Kun 7 prosent bodde i telt utenom tilrettelagt plass, til forskjell fra andre verneområder hvor dette er en mer vanlig måte å overnatte på. Det er heller ingen som har svart i etterundersøkelsen at de gikk en sammenhengende tur hvor de overnattet på ulike steder underveis. De besøkende har overnattet på ett sted og tatt dagsturer derfra, eller tatt dagsturer fra ulike utgangspunkt.

Fotturer og trimturer er de mest populære aktivitetene å utøve i verneområdene

Da de ble spurt om hva slags type tur de var på i verneområdene på Vegaøyen, svarte 55 prosent av respondentene at de var på dagstur til fots. 3 prosent svarte at de var på dagstur med båt (6 prosent av utenlandske besøkende), mens 1 prosent var på fisketur. 22 prosent var på trimtur (kun 5 prosent av utenlandske besøkende). Alle som var på trimtur var enten i Holandsosen naturreservat (Holand og Viksås) eller Eidemslie naturreservat. 4 prosent var på flerdagers båttur/øyhopping. 23 prosent har svart at de holdt på med andre aktiviteter, som blant annet inkluderer fugletitting/fotografering, kajakkpadling, sykling og fjelltur. I etterundersøkelsen er det 6 personer som har svart at de har drevet med kajakkpadling på Vega i løpet av det siste året. Fire av seks var på en dagstur, mens de to øvrige var på flerdagerstur. Av disse seks hadde to aldri padlet i åpent hav eller i fjorder tidligere, mens resten hadde gjort det 6 ganger eller mer.

I underkant av halvparten av de besøkende innhentet informasjon om verneområdene før de ankom området, og internett er den desidert mest benyttede informasjonskilden

De besøkende til verneområdene på Vegaøyen ble spurt i etterundersøkelsen om hvor lenge før besøket de bestemte seg for å komme til Vega. 32 prosent svarte at beslutningen ble tatt mer enn tre måneder i forveien, mens 24 prosent bestemte seg 1-3 måneder før avreise, 12 prosent mindre enn én måned før avreise, og 32 prosent underveis på turen. To tredjedeler av alle utenlandske besøkende i etterundersøkelsen svarte at de tok beslutningen underveis på turen.

43 prosent av respondentene i etterundersøkelsen svarte at de hadde oppsøkt informasjon om verneområdene i forkant av besøket. Flertallet hadde brukt internett til dette (79 %), mens en del hadde også fått informasjon fra bekjente eller familie (38 %), fra turistkontor (35 %), brosjyrer (24 %) eller sosiale medier (21 %). Det var få som hadde brukt tur-app (7 %) eller reisehåndbok (7 %). De fleste uttrykte at det var relativt enkelt å finne informasjonen de lette etter.

Dersom forvaltningsmyndighetene for verneområdene i Vega kommune skulle gitt mer informasjon er det flest som mener at det burde bli gitt på parkeringsplasser eller ved innfallsporter til områdene (67 %). Informasjonstavler er den mest attraktive kanalen i så tilfelle. Flere valg var mulig, og over halvparten mener også at man burde gi mer informasjon som er tilgjengelig før avreise hjemmefra (55 %), i så fall på internett, og ifølge noen også på mobil-app, og i mindre grad reisehåndbok. Det var omtrent én tredjedel som også svarte at det kunne bli gitt mer informasjon inne i verneområdet, i så fall helst på mobiltelefon, men også via informasjonstavler, eller fra aktivitetsfirma/guide.

De besøkende er nokså godt kjent med vernestatusen, men deres kunnskap om grunnleggende verneregler er høyst varierende

Et stort flertall av de besøkende var godt kjent med vernestatusen for Vegaøyen før besøket, men det er ikke stilt detaljspørsmål om de enkelte områdene. Det er dermed usikkert om det er kjennskap til verdensarvstatusen generelt eller vernestatusen for de enkelte verneområdene de besøkende tenker på. Litt over halvparten (54 %) sa at vernestatusen påvirket valget om å komme til Vega i større eller mindre grad. Litt over halvparten (55 %) oppfatter også deler av området som et villmarksområde, mens kun 15 prosent oppfatter hele området som villmarksområde. De besøkendes kjennskap til regler og forbud ved ferdsel i verneområder er blandet. På spørsmål om relativt grunnleggende verneregler er det en betydelig andel som svarer «vet ikke». Det er også en god del som svarer feil på spørsmål hvor det er et klart svar. Dette gjelder spørsmål om vedsanking og hvorvidt jakt, fangst og fiske er tillatt. Det kan antakeligvis gjøres tiltak for å opplyse de besøkende om reglene for bruk og ferdsel i verneområdene bedre.

De besøkende er jevnt over tilfredse med tilretteleggingen for friluftsliv, og ønsker ikke en liberalisering av vernereglene

Det var en liten andel (3 %) av de besøkende som svarte i etterundersøkelsen at de hadde forstyrrende opplevelser mens de var på Vega. I alle tilfellene var det personer som fløy drone de reagerte på.

Det store flertallet besøkende er tilfredse med tilretteleggingen for friluftsliv i verneområdene på Vegaøyen. 77 prosent av respondentene i selvregistreringsundersøkelsen var godt fornøyd, 22 prosent var fornøyd, mens 1 prosent var misfornøyd. Enkelte hadde skrevet kommentarer om hva det var som gjorde at de var misfornøyd. Disse gikk for en stor del ut på at det noen steder var dårlig merking/skilting, samt enkelte kommentarer om forsøpling, mangel på fortøyningsbøyer, dårlig parkeringsplass, og lite informasjon om båtruter.

Av tiltakene de besøkende mener er viktigst for tilrettelegging er det ingen som peker seg tydelig ut, men informasjonstavler ved innfallsporter, tydelig merking av stiene og skilt ved stikryss som viser avstand og retning,

framstår som de viktigste. Når respondentene ble bedt om å vurdere hvordan kvaliteten på de nevnte tiltakene var, var det også en gjennomgående god vurdering av tiltakene.

Konfrontert med ulike påstander som i mer eller mindre grad stemmer med verneområdene på Vega, sier de besøkende seg i stor grad enig i at «det er enkelt å finne områder du kan være for deg selv». De virker i snitt også ganske enige i at «det er greit at noen stier brukes av syklister», at «hovedstiene bør forbeholdes fotturister» og at «det er greit at noen stier brukes til ridning», men her er det noen som er sterkt enige og noen som er sterkt uenige. De besøkende har i mindre grad noen mening om «det har blitt for stor slitasje på noen stier», «det er for mye folk i noen områder i høysesongen» og at «det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser». De er imidlertid i snitt ganske uenige i at «det bør være tillatt med idrettsarrangementer i verneområdene», «det er greit med dronelflyging i områdene jeg går i», og at «det burde være tillatt å bruke helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige fjelltopper/områder», men også her er det noen som er enige i påstandene.

12. Referanser

- Kaxrud Wilberg, K. (2010). *Bortfallsstudie i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. En test av selvregistreingskasser som metode for registrering av ferdsel i naturområder*. NMBU, Inst. for naturforvaltning. Masteroppgave. 39 s. + vedlegg.
- Miljødirektoratet. (1997). *Naturbase faktaark. Kjellerhaugvatnet naturreservat*.
- Oslo Economics. (2018). *Sammenstilling av brukerundersøkelser gjennomført i norske verneområder sommeren 2017*. Oslo Economics. Prosjektnummer 2018-21.
- Oslo Economics, & Sørensen, O. J. (2018). *Brukerundersøkelse i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2018-6.
- Oslo Economics, & Sørensen, O. J. (2019). *Brukerundersøkelse i Folgefonna nasjonalpark sommeren 2018*. Oslo: Oslo Economics.
- Romlid, U., Fredman, P., Emmelin, L., & Yuan, M. (2009). *Who are the non-compliers? An analysis of non-compliance with on-site monitoring methodology at Fulufjället National Park*. Forskningsprogrammet firluftsliv I förändring.
- SSB. (2018). *Befolkningens utdanningsnivå*. Statistisk sentralbyrå, kildetabell 09430.
- Visit Vega. (2018). *Vegaøyan verdensarvområde*. Vega.
- Wold, L. C., & Selvaag, S. K. (2017). *Brukerundersøkelse i Sølen landskapsvernområde sommeren 2016 (NINA-rapport 1322)*. NINA (Norsk institutt for naturforskning).

13. Vedlegg

13.1 Verneforskrift

Verneforskrifter til alle verneområdene ligger på:

<http://www.nasjonalparkstyre.no/PageFiles/1453/VERNEFORSKRIFTER.pdf>

13.2 Fritekstsvar

Selvregistreringsundersøkelsen

Mycket fint område, men delvis dårligt markerade stigar, och dårligt skyltade vågar till besöksställen.
OBS: det var svært mye søppel ved en av strendene der med steiner. Tok med oss noe men masse igjen. Svært trist syn..
OBS: veldig mye søppel i siste bukten med mye steiner
Vi har gått fra Sundsvoll. Merking av løypå er til dels dårlig!! Utslitte farger er vanskelig å se på avstand.
Vi har vandret på ulike steder, dette er 3. dag
Dere bør friske opp merkinga fra Ervika og over til Vegdalen
Søppel kan/SKAL man bære med tilbake
Thank you for allowing us into your special areas

Etterundersøkelsen

Du har svart at du drev med andre aktiviteter i verneområdene i Vega kommune siste år, hvilke aktiviteter var dette?

Båttur til Lånan
Fugletitting, besøk på Lånan
Nature study and sketching for a book
Tur, bading, museumsbesøk
Rundtur med buss og noe vandring. Båttur ut til øyene.
Tur gåing
Fotografering. Båt.
Museumsbesøk, bading, fotturer på nordsiden mot Sula, verdensarven, bilturer på absolutt alle veiene på øya.
fridykking
Filmaufnahmen
Båttur
fotturer
Berry picking, rowing in a dingy.
Båttur til Lånan
Leide båt og dro på tur selv. Deltok på organisert tur til Lånan
Busstur rundt på øya, besøkte galleri. Båttur til Hysvær, besøkte Hysvær, båttur til Ylvingen, besøkte Ylvingen kafe.
Vogelbeobachtung, Besuch des E-huset, Besuch der Kunstaustellung
bird watching
Bærplukking
Seiling, båttur.
Filmaufnahmen für einen Dokumentarfilm
Ballspill og Sex

Båttur
Løpetur, konser og besøk hjå venar
Båt tur rundt øya
Båt
fotografering
Båttur ut til Lånan
Besøkte ett vennekor på Vega sammen med mitt kor Ra sanglag. Foruten konserter og samværet med vertskommunen, Ble vi vist rundt på alle steder som de ønsket å vise fram og det som var verd å se, båtturer til flere øyer - likeså Ylvingen. Vega var en flott øy jeg gjerne ønsker å se igjen på sommertid - dessverre var vi litt uheldig med været - regn og kald vind.

Hvilken informasjon var det vanskelig å finne?

More specialised botanical information
Merkede stier
Å skjønne hva opplegget for besøk til Lånan går ut på - tider osv.
Lette generelt etter kajakkutleie for Vega, vanskelig å se hvor. (gjelder ikke verneområder spesielt)
Det er vanskelig å finne ut hva som er tillatt, og være sikker at man har forstått vernebestemmelsene korrekt.
Ett eksempel er at ferdsel med båt (og ankring) i området er tillatt.
Unterkünfte
Om tider og detaljer

Var det noe sted i verneområdene i Vega kommune du opplevde tilretteleggingen som spesielt dårlig?

Gikk fra Sundsvoll til Eidem. To i følget rotet seg bort tre steder grunnet dårlig merking. Det er en fantastisk flott tur! Og kanskje mer krevende og kupert enn det man ser for seg på kartet. Derfor viktig med god merking!
Nothing which caused concern
Det lå plastrør fra oppdrettsnæringa strødd langs strendene i verneområdet øst for Kirkøy!!!
Nei
Jaktforbud med hund inne i verneområdet holandsosen og kjellerhaugvannet, på bakgrunn av beitende sau, <u>syns jeg strider mot , reglene satt opp i departementet.</u>
Informasjon om rundløyper eller fram-og tilbaketurer? Hvor langt er det? Alternative ruter for fortsettelse. Liker å gå, men litt kjedelig å gå samme vei tilbake
Nei.
Litt dårlig parkeringsplass på kaia t ferja som tok oss t Lånan.
nei
Informasjon om atkomst fra Nes og langs kysten østover i Kjellerhaugvatnet reservat var veldig mangelfull/misvisende. Informasjon om atkomst til parkeringsplassen lenger opp mot hovedvegen der grusvegen inn til gapahuken starter, og informasjon om målet (gapahuken) kunne vært bedre.
Nei
Det bør ikke bli for "tilrettelagt". Det ødelegger opplevelsen av uberørt natur-/kulturlandskap
Til Strauman
Det kunne gjerne vært flere fortøyningsbøyer. Kaier var også noe dårlige, for eksempel i Skjærværet.
Nein
Det er vanskelig å finne stien fra Eidem mot Sundsvoll flere steder, Spesielt fra Eidemstranda. (dette ligger kanskje utenfor verneområdet ?)
Dette er vel også utenfor verneområdet? Fra Veggskaret er det et punkt i Veggdalen jeg alltid

mister "stien". På berget før en er helt nede i dalen, og jeg må trække rudt å lete ettee den igjen for å finne merket sti fra Veggdalen til sundsvoll.

I Kjellerhaugvatnet reservat ble det en lang og vanskelig vei for familien da vi kom til inngjærding for ku. Jeg visste ikke om jeg skulle gå til høyre eller venstre, og desverre valgte lengste vei rundt. Jeg skulle gjerne sett et merke når jeg pluttelig møter på et gjerde, eller skilt hvor langt det er til neste port, og hva slags dyr som beiter når jeg er på tur. Evt. enkle merker med grønn eller rød pil i hver retning som indikerer hvilken vei som er kortest å gå for å komme rundt eller til nærmeste port.

Nei - men for kort tid til å uttale seg så mye om hva/hvordan ting kunne/burde være

Møtte du andre du reagerte negativt på - Hva var det du reagerte negativt på i situasjonen(e)?

Dronebruk

Jeg møtte en dronemaster på Eimstranda. Det mislikte jeg sterkt

Hvilke deler av verneområdene i Vega kommune oppfatter du ikke som et villmarksområde?

Eidem

Lånan

Those where there were no obvious signs of human use and the feeling of being part of nature was very strong

Vet ikke navnet på område

Svea/nes

Lånan

Det var vel bare helt i inngangen til verneområdet.

Eidem

Noen av de nakne holmene var sikker villmark, men så ikke slik ut.

Der Ærfuglene holder til.

Die Parkplätze!

Natürlich auch die Wege, aber ich finde es sinnvoll, wenn sich jemand um die Wege so kümmert, dass sie begehbar und gut zu finden sind.

Hovedsenteret.

Gladstad

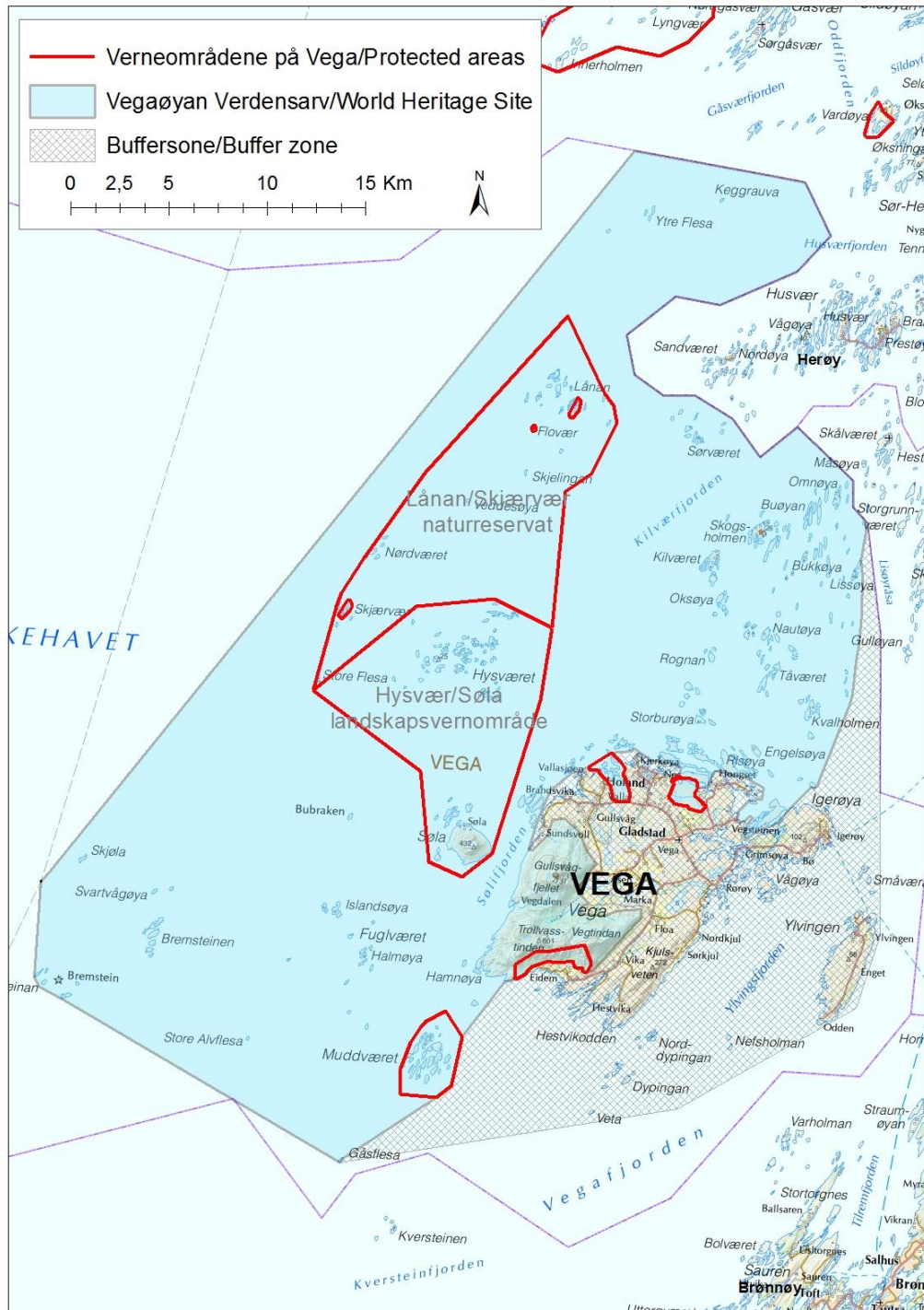
Anywhere where there is habitation

Eidem, Kjellerhaug,

Der det er bebyggelse

13.3 Selvregistreringsundersøkelsen

Verneområdene i Vega kommune 2018

Kart over verneområdene i Vega kommune (merket med rødt)

1) Dato:

--	--	--	--

Dag

Mnd

2a) Hvor er du bosatt?

Nordmenn (Postnr. og sted)

Utlendinger (Land)

2b)

Kjønn/alder:

1 Kvinne:.....år 2 Mann: år

3a) Hva er hovedformålet med denne turen?

- 1 Dagstur til fots/båt 1 Fiske
1 Flerdagers båttur 1 Trimtur 1 Anna, hva?

3b) Varighet på denne turen i i verneområdene i Vega kommune:

Dagstur: timer Flerdagerstur: dager

4a) Hvor mange er du sammen med på denne turen (inkl. deg selv)? personer

4b) Er turen en "organisert" tur? (Skoleklasse, speidergruppe, turlag el.l.)

1 Nei 2 Ja, hva slags gruppe?

4c) Er det barn under 15 år med i turfølget?

1 Nei 2 Ja, alderen på det yngste barnet er: år

5) Hvor mange somre/vintre har du vært i verneområdene i Vega kommune tidligere?

1 Ingen 1 Somre:.....antall 1 Vintre:.....antall

6) Er du fornøyd med tilretteleggingen for friluftslivutøverne i verneområdene i Vega kommune?

1 Godt fornøyd 2 Ganske fornøyd 3 Misfornøyd

/Snu arket!

7) Har du tidligere vært på flerdagers fottur eller skitur? (Uansett område)

- 1 Nei, aldri 2 1 gang 3 2-5 ganger
 4 6-10 ganger 5 11-20 ganger 6 Mer enn 20 ganger

8) **Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur langs kysten om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde" for en slik tur. Ville det være positivt eller negativt for deg at:** (merk av ett tall for hver linje)

	Svært negativt		Nøytralt		Svært positivt		
	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
... du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes merkede stier i området	1	2	3	4	5	6	7
... det er god skilting ved stistart og stikryss i området	1	2	3	4	5	6	7
... det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over til våt myr	1	2	3	4	5	6	7
... det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området	1	2	3	4	5	6	7
...du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen	1	2	3	4	5	6	7
... du kan gå milevis uten å møte et menneske	1	2	3	4	5	6	7

9) **For deg som kjenner verneområdene i Vega kommune fra før, eller er i ferd med å avslutte turen:**

Hvordan samsvarer turen med ditt «idealområde», jfr. over?

Ikke i det hele tatt 1 2 3 4 5 Fullstendig samsvar 9 Vet ikke

10) **Er dette kortet fylt ut på tur inn i eller ut av området?**

1 På tur inn i området 2 På tur ut av området

11.) **Til høsten ønsker vi å sende ut et spørreskjema til noen av de som har besøkt verneområdene i Vega kommune i sommer. Dersom du/dere kunne tenke deg å gi ytterligere innspill til framtidig forvaltning av verneområdene, vennligst oppgi mail-adressen(e) til de som har svart på dette kortet.**

E-post (vennligst skriv tydelig).....

TAKK FOR HJELPA!

13.4 Etterundersøkelsen

Velkommen til undersøkelse om verneområdene i Vega kommune 2018!

I sommer besvarte du et kortfattet spørreskjema da du besøkte et eller flere av verneområdene i Vega kommune og du sa deg villig til å svare på flere spørsmål om din bruk av verneområdene i Vega kommune - her kommer de!

Dine svar er viktige for den framtidige forvaltningen og bruken av området. Vi håper du vil ta deg tid til å besvare hele undersøkelsen og er veldig takknemlig for ditt bidrag!

verneområdene i Vega kommune er Hysvær/Søla landskapsvernområde, Holandsosen naturreservat, Lånan/Skjærvær naturreservat, Eidemsliene naturreservat, Kjellerhaugvatnet naturreservat, Muddvær fuglefredningsområde, samt Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde.

Besøk i verneområdene i Vega kommune siste år

1. Bor du i Vega kommune eller har du tilgang til hytte i området?

- (1) Jeg bor i Vega kommune
- (1) Jeg eier/har tilgang til hytte i Vega kommune
- (1) Ingen av delene

2. Har du besøkt verneområdene i Vega kommune før 2018?

- (1) Nei, aldri.
- (2) Ja, antall somre _____
- (4) Ja, antall vintre _____

3. Besøkte du verneområdene i Vega kommune én eller flere ganger siste år?

- (1) Én gang
- (2) Flere ganger

4. Hvordan inngikk besøket i verneområdene i Vega kommune i den turen du var på?

- (1) verneområdene i Vega kommune var hovedmålet med turen
- (2) verneområdene i Vega kommune var en del av en rundreise
- (3) verneområdene i Vega kommune var en avstikker på vei til/fra et annet sted

5. Når bestemte du deg for å besøke verneområdene i Vega kommune?

- (1) Mer enn tre måneder før jeg dro hjemmefra
- (2) 1-3 måneder før jeg dro hjemmefra
- (3) Mindre enn én måned før jeg dro hjemmefra
- (4) Underveis på turen

6. Hvor mange dager var du i verneområdene i Vega kommune i løpet av det siste året...

...i vintersesongen: jul-påske? _____

...i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)? _____

...i sommer/høstsesongen: juni-september? _____

...senhøstes: oktober-jul? _____

7. Overnattet du i eller i nærheten av verneområdene i Vega kommune i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året?

- (1) Ja
(2) Nei

8. Hvordan overnattet du, og hvor mange netter?

	Antall netter	Hvor?
Hotell/pensjonat		
Rorbu		
Tilrettelagt (camping)plass for campingvogn/bobil/telt der du betaler for å overnatte		
Tilrettelagt plass for campingvogn/bobil/telt der du ikke betaler for å overnatte		
Telt/lavvo/åpen himmel utenom tilrettelagt plass		
Åpen koie/bu (der du ikke betaler for å overnatte)		
Privat hytte (der du ikke betaler for å overnatte)		
Privat hos bekjente/familie e.l. (der du ikke betaler for å overnatte)		
AirBnb		
Annet		

Friluftsliv i verneområdene i Vega kommune siste år

9. Hvilke friluftslivsaktiviteter utøvde du i verneområdene i Vega kommune siste år?

- 1 Turer til fots
1 Klatring
1 Topptur
1 Annen fottur
- 1 Sykkeltur
1 Med el-sykkel
1 Langs vei
1 Utenom vei
1 Med vanlig sykkel

- Langs vei
- Utenom vei
- Fiske
- Jakt
 - Småvilt
 - Sturvilt
- Skitur
 - Langrennsski
 - Fjellski
 - Toppturutstyr (randonee, telemark e.l.)
- Kajakkpadling
 - Guidet tur
 - Uorganisert tur
- Andre aktiviteter (eks. padling, båttur, ridning, bærplukking, løpetur kiting, geocatching, fotografering o.a.), hvilke aktiviteter?

10. Hvis du var i verneområdene i Vega kommune sammenhengende i flere dager for å gå tur til fots, hva slags tur(er) gikk du?

- Gikk en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder
- Overnattet på ett sted og gikk dagsturer fra dette stedet
- Tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål, hvilke? _____

11. Hvis du var i verneområdene i Vega kommune sammenhengende i flere dager for å padle kajakk, hva slags tur(er) tok du?

- Overnattet på ett sted og tok dagsturer fra dette stedet
- Padletur med flere overnattingssteder, hvilke? _____

**12. Det er flere verneområder i Vega kommune. Hvilke av disse besøkte du i 2018?
[flere svar mulig]**

- Kjellerhaugvatnet _____
- Holandsosen _____
- Eidemsliene _____
- Lånan/Skjærvær _____
- Hysvær/Søla _____
- Muddvær _____
- Lånan _____

Flovær _____
Skjærvær _____
Hysvær _____
Søla _____
Andre, vennligst spesifiser _____

Spørsmål om bruk av sti/vei

13. Hvor mye av tida brukte du på merkede/tydelige stier og veier når du gikk eller syklet i verneområdene i Vega kommune siste år?

- 1 Alltid
2 Ofte
3 Av og til
4 Sjelden
5 Aldri

Informasjon om verneområdene i Vega kommune

14. Skaffet du deg informasjon om verneområdene i Vega kommune før du kom til området i 2018?

- (1) Ja
(2) Nei

15. Hvor hentet du informasjon fra? (Kryss av for alle aktuelle alternativer)

- (1) Fra venner/slektninger/bekjente
(1) Fra blogg/facebook/sosiale medier ellers
(1) Fra internett ellers, hvilke sider: _____
(1) Fra reisehåndbok
(1) Fra brosjyre
(1) Fra et turistkontor/informasjonscenter
(1) Fra en turapp
(1) På annen måte, hvordan? _____

16. Hvor lett var det å finne den informasjonen du ønsket?

- (1) 1 Svært vanskelig
(2) 2
(3) 3
(4) 4
(5) 5
(6) 6
(7) 7 Svært lett

17. Hvilken informasjon var det vanskelig å finne?

18. Dersom forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Vega kommune skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen?

- (1) Før avreise hjemmefra
(1) Underveis fra bostedet til verneområdene i Vega kommune
(1) På parkeringsplasser/innfallsporter til verneområdene i Vega kommune
(1) Inne i selve området

19. Dersom forvaltningsmyndigheten for verneområdene skulle gi mer informasjon om området, hvordan ville du helst hatt denne informasjonen?

a. Informasjon som er tilgjengelig når jeg er hjemme:

- (1) Reisehåndbøker
(1) Internett
(1) Via mobiltelefon (app)
(1) Annet, hva? _____

b. Informasjon ved parkeringsplasser/innfallsporter til verneområdene i Vega kommune:

- (1) Muntlig informasjon fra naturoppsyn
(1) Informasjonstavler
(1) Via mobiltelefon (app)
(1) Brosjyrer i selvbetjeningsautomater
(1) Informasjonssenter
(1) Annet, hva? _____

c. Informasjon inne i verneområdene i Vega kommune:

- (1) Muntlig informasjon fra naturoppsyn du treffer på ute i fjellet
(1) Via mobiltelefon (app)
(1) Gjennom aktivitetsfirmaer/overnattingsbedrifter
(1) Annet, hva? _____

20. Delte du dine opplevelser i verneområdene i Vega kommune via sosiale media?

- (1) Nei
(2) Ja, ca antall ganger: _____

21. Hvis ja, hvilke sosiale medier brukte du?

- (1) Facebook
(1) Twitter
(1) Instagram
(1) Annet, hva? _____

Dine opplevelser i verneområdene i Vega kommune

22. Hvor viktig var de følgende årsakene for at du besøkte verneområdene i Vega kommune i 2018?

	Svært dårlig/ mangelfullt		Verken dårlig eller bra				Svært bra		9
	1	2	3	4	5	6	7	Vet Ikke	
At det finnes korte, godt tilrettelagte stier til attraksjoner som utkikkspunkt eller kulturminner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

26. Var det noe sted i verneområdene i Vega kommune du opplevde tilretteleggingen som spesielt dårlig? _____

27. Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder verneområdene i Vega kommune?

	Helt uenig 1	2	3	Verken enig eller uenig 4	5	6	Helt enig 7	Vet ikke 9
Det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er greit at noen stier også kan brukes av syklist	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er greit at noen stier også kan brukes til ridning	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er for mye folk i noen områder i høysesongen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Hovedstiene i verneområdene bør være forbeholdt fotturister	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er blitt for stor slitasje på noen stier i området	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det burde være tillatt å bruk helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige områder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐

	Helt uenig 1	2	3	Verken enig eller uenig 4	5	6	Helt enig 7	Vet ikke 9
Det burde være tillatt med idrettsarrangementer i nasjonalparkene	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
Det er greit med droneflygning i områdene jeg går tur i	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐

Andre besøkende

28. Møtte du andre besøkende du reagerte negativt på?

- (1) Nei
(2) Ja, hvorfor? _____

Vernestatusen

29. Visste du at deler av Vega var vernet før du besøkte området siste år?

- (1) Ja
(2) Nei

30. Det at deler av Vega er vernet, påvirket det valget om å komme hit?

- (1) 1 Ikke i det hele tatt
(2) 2 I en viss grad
(3) 3 I svært stor grad

31. Har du besøkt andre nasjonalparker eller landskapsvernområder i Norge eller i utlandet i 2018?

- (1) Nei
(1) Ja, i Norge, hvilke? _____
(1) Ja, i utlandet

32. Har du besøkt andre nasjonalparker eller landskapsvernområder i Norge eller i utlandet tidligere (før 2018)?

- (1) Nei
(2) Ja, i Norge
(3) Ja, i utlandet

33. Vet du om følgende tiltak/aktiviteter er tillatt i verneområdene?

	Ja	Nei	Vet ikke
Er det tillatt å ta tørre kvister for å brenne bål, i den perioden bålbrekking er tillatt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Er jakt, fangst og fiske tillatt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Kan alle som vil kjøre snøscooter?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Kan du fly drone i verneområdet?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐

34. Oppfatter du verneområdene i Vega kommune som et villmarksområde?

(1) Nei, ikke i det hele tatt

(2) Ja, deler av området:

Hvilke deler oppfattet du evt. ikke som et villmarksområde? _____

(3) Ja, hele området

Om deg

35. Hvor sterkt knyttet føler du deg til verneområdene i Vega kommune?

(1) 1 Ingen spesiell tilknytning

(2) 2

(3) 3

(4) 4

(5) 5

(7) 6

(6) 7 Svært sterkt knyttet til

36. Hvor mange ganger har du vært på en flerdays fottur eller skitur? (med flerdays mener vi en lengre, sammenhengende tur der du overnatter underveis)

(1) Aldri

(2) 1 gang

(3) 2-5 ganger

(4) 6-10 ganger

(5) 11-20 ganger

(6) Mer enn 20 ganger

37. Før du kom til Vega i 2018, hvor mange ganger hadde du padlet kajakk på åpent hav eller i fjorder?

(1) Aldri

(2) 1 gang

(3) 2-5 ganger

(4) 6-10 ganger

(5) 11-20 ganger

(6) Mer enn 20 ganger

38. Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs- /fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde" for en slik tur. Ville det være positivt eller negativt for deg at: (merk av ett tall for hver linje)

	Svært negativt 1	2	3	Nøytralt 4	5	6	Svært positivt 7	Vet ikke 9
..det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..det finnes merkede stier i området	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..det er god skilting ved stitart og stikryss i området	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over til våt myr	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐
..du kan gå milevis uten å møte et menneske.	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(9) ☐

39. Hvor interessert er du i ulike former for friluftsliv?

	Ikke interessert	Litt interessert	Interessert	Svært interessert
Tradisjonelt høstingsfriluftsliv (matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Turfriluftsliv (turer til fots og/eller på ski)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Moderne friluftsliv (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐
Motoriserte utendørsaktiviteter (eks. båtsport, snøscooterkjøring)	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐

40. Hvor er du bosatt?

- (1) Norge, vennligst oppgi postnummer: _____
- (2) Sverige

- (3) Danmark
- (4) Tyskland
- (5) England
- (6) Nederland
- (7) Annet land, hvilket? _____

41. Fødselsår: _____

42. Er du?

- (1) Kvinne
- (2) Mann

43. Hva er din høyeste fullførte utdanning?

- (1) Grunnskole
- (2) Videregående skole
- (3) Høgskole/universitet 1-3 år
- (4) Høgskole/universitet 4 år eller mer